

АГЕНЦІЯ
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2025

**Стратегія соціально-економічного
розвитку Усатівської територіальної
громади на 2025-2032 роки**

Звернення голови

Шановні жителі Усатівської громади!

У час великих викликів і глибоких змін ми всі вкотре довели: наша громада — це більше, ніж адміністративна одиниця. Це — живий організм, об'єднаний спільною історією, цінностями, взаємною підтримкою та прагненням до кращого майбутнього. І саме ця єдність дозволяє нам не лише вистояти, а й планувати, розвиватись і творити — разом.

Ми живемо у надзвичайно складний час. Війна торкнулася кожного з нас. Усатівська громада неодноразово зазнавала ракетних та дронівих ударів, були руйнування, втрати, біль. Але водночас ми побачили й інше — силу духу, взаємну допомогу, готовність до самопожертви заради збереження життя, дому, держави. Я щиро дякую кожному, хто захищає Україну, хто лікує, вчить, будує, допомагає, хто залишається вірним своїй землі — і працює заради її відновлення.

Сьогодні ми відкриваємо нову сторінку в історії Усатівської громади. Пропонуючи вашій увазі Стратегію соціально-економічного розвитку на 2025–2032 роки, ми говоримо не просто про документ. Це — узагальнений голос громади. Це бачення нашого спільного майбутнього, окреслене не лише експертами, а й простими людьми, які живуть тут, виховують дітей, працюють, мріють і не полишають віри у завтрашній день.

Основні пріоритети цієї Стратегії включають:

- Економічний розвиток: підвищення інвестицій, створення нових робочих місць, розвиток малого і середнього бізнесу.
- Логістика: покращення дорожньо-транспортної інфраструктури, оптимізація транспортних коридорів та зв'язку.
- Соціальна сфера: підвищення якості освіти та охорони здоров'я, розвиток соціальних програм і підтримка родин, молоді та людей поважного віку.
- Екологія: збереження та відновлення навколишнього середовища, раціональне використання природних ресурсів, впровадження екологічно чистих технологій.
- Туризм: популяризація туристичного потенціалу громади, розвиток культурно-історичних та природних об'єктів, які приваблюють відвідувачів.

Розробка Стратегії стала результатом тісної співпраці органів місцевого самоврядування, громадськості, фахівців, науковців та представників бізнесу. У цьому документі ми не просто відповідаємо на виклики сьогодення, а дивимось у майбутнє — з відкритими очима, реалістично, але й з надією.

Запрошую кожного мешканця громади не стояти осторонь. Нам потрібні ідеї, ініціативи, підтримка, конструктивна критика. Лише разом — дорослі й молодь, досвідчені фахівці та ті, хто тільки робить перші кроки, — ми зможемо втілити усе задумане в життя. Громада — це не тільки влада. Це, перш за все, люди. І саме люди є головною рушійною силою змін.

Я впевнений, що, зберігаючи нашу ідентичність, поважаючи традиції та спільно рухаючись уперед, ми зможемо побудувати сильну, сучасну, безпечну та комфортну Усатівську громаду — громаду, у якій хочеться жити, працювати і рости дітей.

Дякую кожному, хто був і є частиною цього великого шляху. Працюймо разом. Будьмо єдиними. І нехай наша спільна мета — благополучна і гідна громада — стане реальністю.

З повагою,

**Голова Усатівської сільської територіальної громади
Маковейчук Юрій Іванович**

ЗМІСТ

ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1.	ДІАГНОСТИКА ПОЧАТКОВИХ УМОВ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ (профіль громади)	8
1.1.	Загальна характеристика громади	8
1.2.	Географічне розташування та природно-ресурсний потенціал	26
1.3.	Основні тенденції соціально-економічного розвитку	31
РОЗДІЛ 2.	ХАРАКТЕРИСТИКА КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ТА ОБМЕЖЕНЬ ПЕРСПЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАДИ (SWOT-аналіз)	66
2.1.	Загальний SWOT – аналіз розвитку громади	66
2.2.	Сильні та слабкі сторони сучасного стану	73
2.3.	Рекомендації та заходи щодо усунення можливих ризиків та загроз розвитку громади	76
2.4.	Порівняльні переваги, виклики і ризики Усатівської громади	78
РОЗДІЛ 3.	БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО	81
3.1.	Бачення та місія громади. SMART-модель розвитку	81
3.2.	Пріоритетні напрями розвитку	83
РОЗДІЛ 4.	СТРАТЕГІЧНИЙ ПЛАН ДІЙ (СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ ЗА ПРІОРИТЕТАМИ)	86
4.1.	Конкурентоспроможна громада - економічне зростання добробуту громади	86
4.2.	Одеський транспортний хаб - розвиток транспортно-логістичної інфраструктури	90
4.3.	Курортна громада - рекреація та туризм	92
4.4.	Соціально розвинена громада - підвищення якості життя населення	97
4.5.	Ландшафтна громада - покращення санітарно-екологічного стану та благоустрою території	104
РОЗДІЛ 5.	МЕХАНІЗМ ТА ПРОЦЕДУРИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ	109
5.1.	Основні елементи механізму реалізації Стратегії	109
5.2.	Моніторинг реалізації Стратегії	113
РОЗДІЛ 6.	СЦЕНАРІЇ ТА ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ	115
6.1.	Можливі сценарії реалізації Стратегії	115
6.2.	Етапи реалізації Стратегії	131
6.3.	Напрями комплексного відновлення громади	137
РОЗДІЛ 7.	ІНДИКАТОРИ ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАДИ	139
Список літератури		142

ВСТУП

Процес децентралізації влади, що розпочався в Україні у 2014 році, призвів до створення об'єднаних територіальних громад, які стали базовим елементом ефективної системи влади в Україні.

Повномасштабна військова агресія РФ повною мірою торкнулася Одеської області і як частини її - Усатівської громади. Внаслідок обстрілів постраждала інфраструктура та житловий фонд громади. Все це накладає особливі вимоги на пріоритети її розвитку. Перед територіальною громадою Усатівської сільської ради стоять чисельні завдання, серед яких основними є: визначення пріоритетів розвитку громади, формування бюджету громади, забезпечення надання базових послуг її мешканцям, побудова ефективної системи управління ресурсами та інші.

Для вирішення поставлених завдань та відповіді на ці та інші виклики необхідно забезпечити середньо- та довгострокове планування розвитку територіальної громади.

Головним документом, відповідно до якого буде розвиватися громада, стане Стратегія соціально-економічного розвитку Усатівської територіальної громади (ТГ) на 2025-2032 роки, яка розроблена на підставі програмних та стратегічних документів загальнодержавного та місцевого значення, законодавства України щодо реформування місцевого самоврядування та регіонального розвитку. Тому розробка та реалізація Стратегії розвитку Усатівської ТГ здійснюється на основі використання системи взаємопов'язаних документів:

- законів України [“Про засади державної регіональної політики”](#) (№ 4059-IX від 19.11.2024); [“Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України”](#) (№ 3687-IX від 08.05.2024); [“Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”](#) (№ 5323 від 01 квітня 2021р., у редакції 2023р.); [“Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених](#)

збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» (№ 4114-IX від 04.12.2024); «Про місцеве самоврядування в Україні» (№ 280/97-ВР від 21 травня 1997р.), «Про засади державної регіональної політики» (№ 156-VIII від 05 лютого 2015р.), «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» (№ 1602-III від 23 березня 2000р.), «Про стимулювання розвитку регіонів» (№ 2850-IV від 08 вересня 2005р.), «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (№ 157-VIII від 05 лютого 2015р.);

- Указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 "Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року";

- постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» (№ 932 від 11 листопада 2015р.); «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» (№ 695 від 05 серпня 2020р.); «Про затвердження Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них» (№ 1159 від 14 жовтня 2022р.); «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів» (№ 816 від 04 серпня 2023 р.);

- відповідно до Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 №265 (далі - Методичні рекомендації);

- з використанням територіально-орієнтованого та безпекового підходів з урахуванням змін та впливу, завданого збройною агресією проти України;

- рішення Одеської обласної ради «Про затвердження Стратегії розвитку Одеської області на період 2021-2027 років (№1228-VII від 03 березня 2020р.).

- рішення Одеської обласної ради «Про затвердження Плану заходів із реалізації у 2025-2027 роках Стратегії відновлення та розвитку Одеської області на період 2021-2027 років» (№769-VIII від 06 червня 2025р.).

Мета Стратегії соціально-економічного розвитку Усатівської територіальної громади на 2025-2032 роки полягає у правильному виборі основних завдань і розстановці основних пріоритетів економічного і соціального розвитку території та її потенційних можливостей, що обумовлює налагодження взаємодії між представниками влади, громади та бізнесу для вирішення спільних проблем мешканців усіх населених пунктів, які увійшли до складу об'єднаної територіальної громади, виконуючи завдання економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та якості життя у громаді завдяки ефективному використанню ресурсів.

Стратегія Усатівської територіальної громади сфокусована на перетворенні громади на конкурентоздатну територію комфортного проживання, де створено належні умови для всебічного та гармонійного розвитку людини, громаду з наданням якісних адміністративних послуг, у якій є можливість знайти цікаву та добре оплачувану роботу, громаду із унікальною історико-культурною спадщиною та національними традиціями українського народу.

Залучення широкого кола громадян до створення Стратегічного плану розвитку ТГ дозволить ідентифікувати проблеми та знайти реальні шляхи вирішення проблем ТГ, забезпечити налагодження діалогу між громадськістю, владою та бізнесом. При цьому, однією з основних складових

процесу планування є обов'язкова участь у ньому усіх активних та зацікавлених представників громади.

Обґрунтування положень Стратегії здійснено на основі статистичних показників України, Одеської області, Одеського району, територіальної громади Усатівської сільської ради та аналітичній і оперативній інформації управління та відділів обласної адміністрації, на основі використання чинних указів Президента України, законодавчих і нормативних актів Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, місцевих органів влади з урахуванням міжнародних правових актів і міжнародних угод, результатів аналітичних досліджень і прогнозних розрахунків, пропозицій залучених експертів.

Фінансування заходів та проєктів Стратегії розвитку Усатівської громади передбачається за рахунок: грантів ЄС, міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам; фінансових ресурсів суб'єктів регіональної політики, державних та приватних партнерів, об'єднаних на принципах державно-приватного партнерства, міжнародних інституцій; капітальних видатків державного бюджету; державних цільових програм, у тому числі програм подолання депресивності територій; угод щодо регіонального розвитку; програм і заходів, включаючи інвестиційні програми (проєкти), що реалізуються за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку.

В основу Стратегії покладені наступні принципи: **конституційність та законність; партнерство та співробітництво; прозорість та передбачуваність; історична спадкоємність; сталий розвиток.**

Особливу увагу приділено можливості активної участі Усатівської ТГ у підготовці та реалізації регіональної та національної середньострокової програми «SMART-спеціалізація», дія якої передбачена на період 2023-2029рр., програми відновлення України між Україною та ЄІБ.

У процесі розробки Стратегії соціально-економічного розвитку Усатівської територіальної громади фахівці Одеського національного

економічного університету здійснювали методичне забезпечення, експертний аналіз даних і результатів досліджень, отриманих під час здійснення процесу планування, забезпечували надання консультаційних послуг з питань, які належать до усіх аспектів стратегічного планування та розвитку громади.

РОЗДІЛ 1. ДІАГНОСТИКА ПОЧАТКОВИХ УМОВ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ (профіль громади)

1.1. Загальна характеристика громади

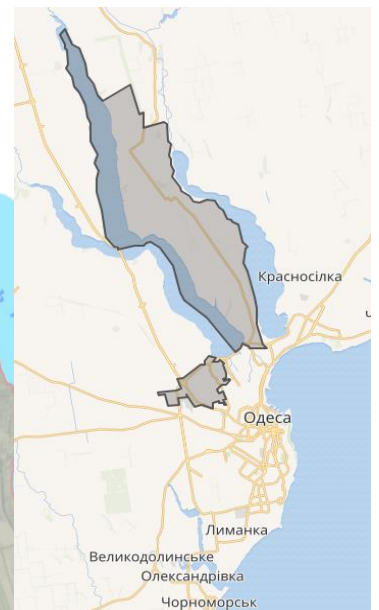
Усатівська сільська територіальна громада - територіальна громада в Україні, у Одеському районі Одеської області [1]. Село Усатове розташоване в 9 км від районного та обласного центру — міста Одеси та залізничної станції Одеса-Головна, неподалік Хаджибейського лиману, в с. Усатове прибережна смуга Хаджибейського лиману встановлена, в інших селах не встановлена, внутрішніми дорогами Усатівської сільської територіальної громади є:

автодорога С160510 (М-05)
«Нерубайське – Усатове –
Цегельний завод» та
автодорога М-28-01 «Обхід

м. Одеса», автодорога М-05 «Київ-Одеса», Р-71. Усатівська сільська рада межує з Нерубайською, Красносільською, Дачненською, Хлібодарською сільськими радами, Іванівською територіальною громадою та містом Одеса.

Орган місцевого самоврядування – Усатівська сільська рада Одеського району Одеської області. Утворена 17 липня 2020 року в результаті об'єднання Усатівської, Августівської, Маринівської та Іллінської сільських рад. Громада утворена згідно до Закону України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [3], розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 року № 623-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Одеської області» [4], а також Постанови Верховної Ради України від 17.07.2020 №807-IX «Про утворення та ліквідацію районів» [27], в рамках адміністративно-територіальної реформи в Україні. Територіальна громада

Мапа Усатівської громади

має єдиний представницький орган – Усатівську сільську раду Одеського району Одеської області. Перші вибори відбулися 25 жовтня 2020 року. Адреса - 67663, Одеська обл., Одеський район, с. Усатове, провулок Урядовий, 63.

У табл. 1.1 наведено загальні дані про громаду.

Таблиця 1.1

Загальні дані про Усатівську територіальну громаду

Загальна площа території місцевої ради (км ²)	Загальна чисельність населення, осіб	Відстань до центру району (ОТГ), км	Відстань до центру області, км
245.6	17 278	9	9

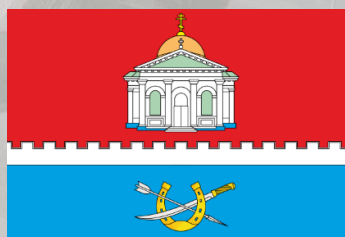
Джерело: Паспорт Усатівської сільської територіальної громади <https://usativska-rada.gov.ua/pasport-sela-usatove-usativska-silska-rada/>

Усатівська територіальна громада є середньою як за площею (0,76 % від загальної площі Одеської області серед 91 громади), так і населенню (0,63%). Одеська область є першою за кількістю громад серед усіх областей України. На території області знаходиться 91 територіальна громада: 19 міських, 25 селищних та 47 сільських. Найбільша кількість громад знаходиться у Одеському районі — 22, найменше громад у Ізмаїльському районі — 6. Найбільшою за площею у області є Балтська міська громада, найчисельнішою — Одеська міська громада, найбільшою за кількістю населених пунктів (58) — Куяльницька сільська громада.

На рис. 1.1. наведено геральдику села Усатове. Також село Усатове має свій гімн.

Герб села Усатове

Прапор села Усатове

Рис 1.1. Геральдика громади

Крім Усатове (адміністративний центр) до складу громади входять 14 населених пунктів: село Іллінка, село Августівка, село Берегове, село Ковалівка, село Маринівка, село Міжлиманське, селище Набережне, село Нова Еметівка, селище Нова Ковалівка, село Протопопівка, село Стара Еметівка, село Тихе, село Черевичне, село Чоботарівка (рис. 1.2).

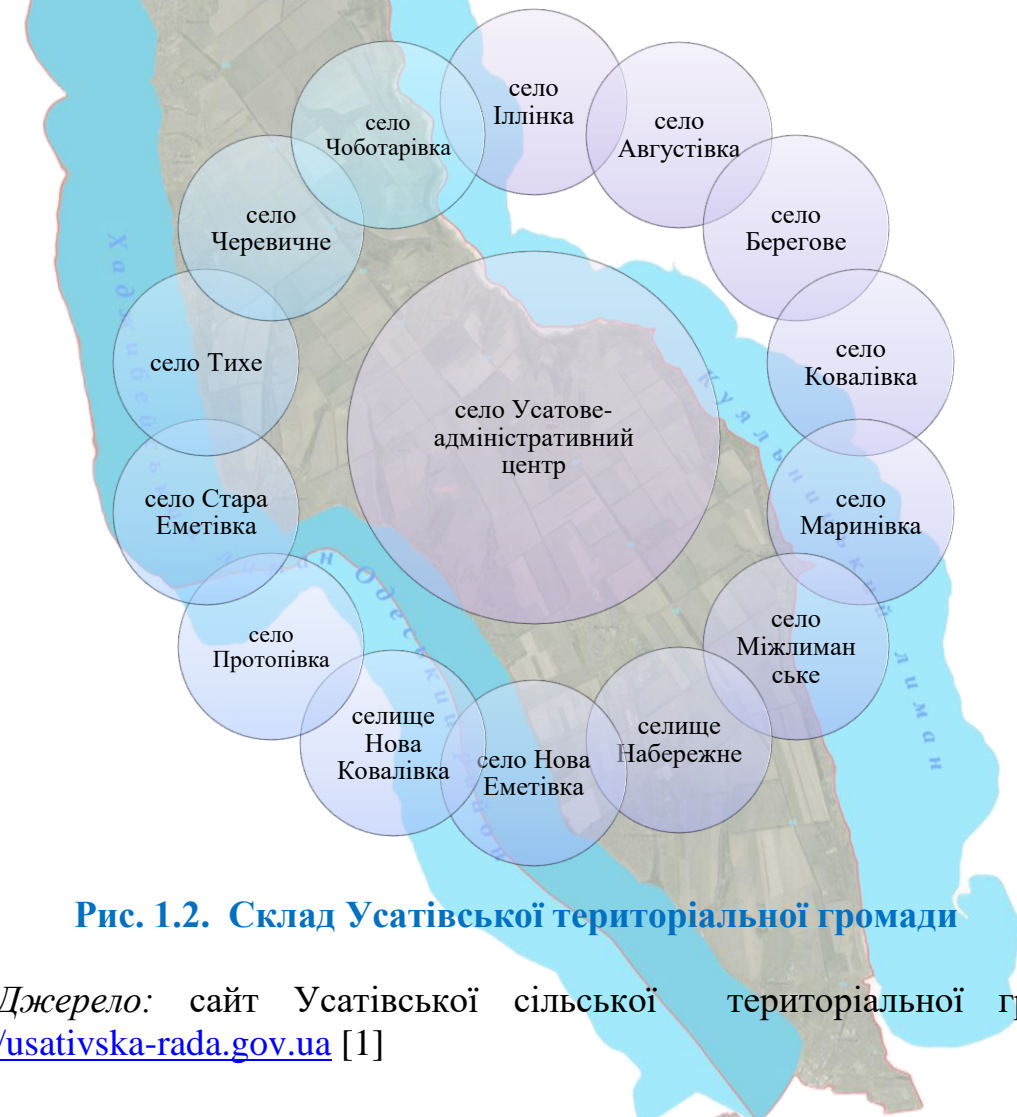

Рис. 1.2. Склад Усатівської територіальної громади

Джерело: сайт Усатівської сільської територіальної громади <https://usativska-rada.gov.ua> [1]

З початку війни з РФ Усатівська громада неодноразово страждає від нападів агресора. Громада багато разів зазнавала ракетних атак і атак безпілотників, є попадання і руйнування. Так, однією з останніх атак вночі 28.03.2025 р. постраждали приватні будинки, магазин, автомобілі та гаражі в декількох населених пунктах Усатівської громади. В одній зі шкіл знову вибиті вікна. Постраждалій жінці, яка отримала різані рани, надали медичну допомогу та госпіталізували.

Однією з переваг громади є велика кількість населених пунктів.

с. Усатове с висоти пташиного польоту

Усатове – село в Одеському районі Одеської області України, адміністративний центр Усатівської територіальної громади. Відстань до районного та обласного центрів м. Одеса та залізничної станції Одеса-Головна – 9 км. Громада знаходиться в центральній частині Одеської

області. Село було засновано козаками-запорозжцями у 1775 році під назвою Усатівські хутори. У том же році виник Усатівський цвинтар, де запорозжці ховали своїх померлих.

Козаки заселялися по балках коло берегу Хаджибейського лиману і на схилах Шкодової гори. За легендою, село було засноване козаком Тимофієм Вусатим, що мав довгі вуса (звідси і пішла назва села). Цей факт має наступне підтвердження: у Вознесенській церкві, що стояла поряд з Куяльницьким кладовищем, в метричній книзі серед записів з 1809 по 1822 роки зафіксовано прізвища Усатий Данііл Стефанович та Усата Феодосія Григорівна. Можливо, це й були нащадки легендарного засновника села.

Село лежить на березі мілководного Хаджибейського лиману, який відділений від Чорного моря сушею. Сам лиман має солонуваті води та важливе рекреаційне значення для регіону. В селі Усатове встановлена прибережна захисна смуга вздовж Хаджибейського лиману. Неподалік від села також розташований Куяльницький лиман — ще одна велика солонувата водойма, відома своїми лікувальними грязями.

Територіальний центр Усатівської громади - с. Усатове межує на сході з м. Одеса (мікрорайон – Куяльник), з північного заходу – з с. Нерубайське, на півночі села Хлібодарське. Біля села Усатове знаходиться парк дитячого клінічного санаторію «Хаджибейський», який є пам'яткою природи, а далі – Хаджибейський лиман. Сільська рада має порушений яружно-балковою системою рельєф з виходами мушляку, наявні території із схилами поверхні

більш 20%. Територія села Усатове складає 2087,00 га. Згідно з переписом 1989 року населення села становило 9291 особа, з яких 4336 чоловіків та 4955 жінок. За переписом населення 2001 року в селі мешкала 8031 особа [28]. Сьогодні чисельність населення складає 8483 осіб (густота населення – 1872,63 осіб/км²). Село Усатове електрифіковане, телефонізоване, газифіковане (постачальник – ТОВ «Одесагаз»). Водопостачання села відбувається з міськводогону, населення заключає прямі договори на водопостачання з КП «Міжлиманське» та КП «Набережне».

Село Усатове має розвинуту вулично-дорожню мережу: вулиці шириною 25 м. – 4,7 км; вулиці шириною 10 м. – 35,89 км.; вулиці шириною 8 м. – 3 км.; міські магістральні дороги районного значення шириною 35 м. – 1,9 км. Сполучення з м. Одесою здійснює перевізник ТОВ «Турист» (автобусні маршрути №№ 87, 87, 111).

На території села є поштове відділення, відділ поліції, Усатівська амбулаторія загальної практики сімейної медицини, Усатівський НВК «школа-гімназія» ім. П.Д. Вернидуба, церква Різдва Пресвятої Богородиці. Вона була освячена 21 вересня 1822 року. Від того дня 21 вересня (день Різдва Богородиці) вважається днем села.

Площа села 2087,00 га. Поштовий індекс – 67663.

Іллінка – село Усатівської сільської територіальної громади в Одеському районі Одеської області в Україні.

Відстань до районного та обласного центрів м. Одеса та залізничної станції Одеса-Головна – 25 км. Село розташоване на північному сході району, між Куяльницьким та Хаджибейським лиманами. У селі є середня школа, недільна церковна школа при Свято-Іллінському храмі, який був збудований у 1888 р. і є безцінною історичною пам'яткою, Молитовний будинок євангельських християн-

С. Іллінка, церква Святого Іллі Пророка

баптистів, Будинок культури, бібліотека, амбулаторія із стоматологічним кабінетом, вісім магазинів[23].

с.Іллінка, Будинок культури

Село засноване у 1822 році переселенцями. Перша школа в Іллінці відкрита у 1870 році.

1938 року поблизу Іллінки, у карстовій печері на березі Куяльницького лиману, знайдено крем'яні знаряддя праці епохи раннього палеоліту (близько 100 – 70 тисяч років тому). Збереглися залишки поселень епохи бронзи (кінець II – початок I тисячоліття до н.е.) та перших століть нашої ери зі змішаним населенням, а також кургани скіфського часу (V– IV ст. до н. е.) [23].

В с. Іллінці з 1958 року головою комуни був Трохим Олександрович Мельник. Він почав розробляти проект побудови водопроводу на Міжлимання. Поїхав до Москви на зустріч з М.О Косигінім, який дозволив виділити п'ять мільйонів карбованців на будівництво водопроводу від Жевахової гори, що в місті Одеса, до села Маринівка. Цей водопровід та дві станції для перекачки води будували 12 років. В колгоспі були організовані лісопильні та виноробні цехи, цех з виготовлення вапна, млин та маслобойня, птахофабрика.

Населення села Іллінка згідно з переписом 1989 року становило 1269 осіб, з яких 606 чоловіків та 663 жінки. За переписом населення 2001 року в селі мешкали 1350 осіб [28]. Сьогодні населення становить 1350 осіб.

Площа села 2,11 км². Поштовий індекс – 67630. Телефонний код – +380 4852.

с. Августівка з пташиного польоту

Августівка – село Усатівської сільської громади в Одеському районі Одеської області в Україні. Засноване у 1850 році. Розташоване в 12 км від районного та обласного центрів – м. Одеси. Від с. Усатове

– центру Усатівської територіальної громади – с. Августівка розташоване на відстані 15 км.

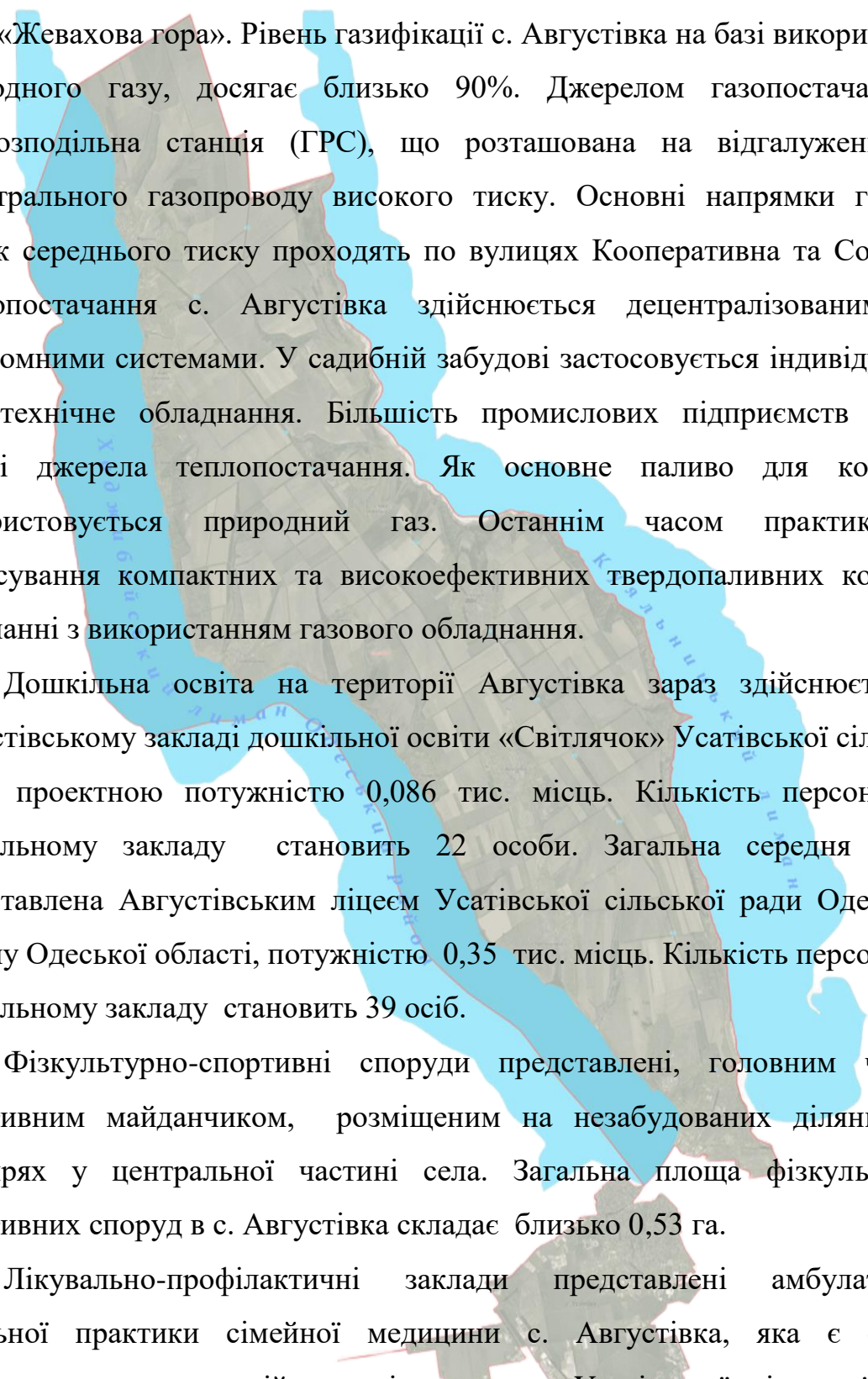
Автомобільні дороги і автотранспорт відіграють важливу роль у забезпеченні зовнішніх пасажирських і вантажних перевезень. По території с. Августівка та в зоні його впливу проходять дороги державного і місцевого значення:

- Р-71 – регіональна автодорога державного значення;
- С160508 – районна автодорога місцевого значення;
- С160533 – районна автодорога місцевого значення.

Село перебуває в межах приморсько-лиманного фізико-географічного району Дністровсько-Бузької степової області Причорноморської низовини та межує: зі сходу – з узбережжям Куяльницького лиману; з заходу – землями с. Черевичне; з півночі – землями с. Іллінка; з півдня - землями с. Протопопівка.

На південному заході с. Августівка межує із Хаджибейським лиманом, який в минулому був з'єднаний з морем, а зараз відокремлений від нього пересипом. Хаджибейський лиман має площу водного дзеркала 875 га. і представляє собою затоплену частину долини річки Малий Куяльник. На сході с. Августівка межує з Куяльницьким лиманом, який також в минулому був з'єднаний з морем, а зараз відділений від нього пересипом 3 км. На сучасному етапі лиман переживає складні часи – значно погіршується його екологічний стан. Головною причиною є порушення водного балансу, зменшення притоку води водозабірної площі річки Великий Куяльник та техногенний вплив суміжних сільськогосподарських територій.

Рельєф с. Августівка ускладнений яружно-балковою системою, яка отримала широке розповсюдження. Активнодіючі яри в селі відсутні. Переважають балки, які знаходяться в різному ступені затухання. Балки мають, в основному, тимчасові водотоки, які виникають під час весняного сніготанення і випадання зливових дощів. Багато балок укріплені за допомогою влаштування по тальвегам водовідвідних лотків, схили закріплені деревиннокущовою рослинністю.

Інженерне забезпечення: джерелом водопостачання с. Августівка є ВНС «Жевахова гора». Рівень газифікації с. Августівка на базі використання природного газу, досягає близько 90%. Джерелом газопостачання є газорозподільна станція (ГРС), що розташована на відгалуженні від магістрального газопроводу високого тиску. Основні напрямки газових мереж середнього тиску проходять по вулицях Кооперативна та Сонячна. Теплопостачання с. Августівка здійснюється децентралізованими та автономними системами. У садибній забудові застосовується індивідуальне теплотехнічне обладнання. Більшість промислових підприємств мають власні джерела теплопостачання. Як основне паливо для котелень використовується природний газ. Останнім часом практикується застосування компактних та високоефективних твердопаливних котлів в поєднанні з використанням газового обладнання.

Дошкільна освіта на території Августівка зараз здійснюється у Августівському закладі дошкільної освіти «Світлячок» Усатівської сільської ради, проектною потужністю 0,086 тис. місць. Кількість персоналу у навчальному закладу становить 22 особи. Загальна середня освіта представлена Августівським ліцеєм Усатівської сільської ради Одеського району Одеської області, потужністю 0,35 тис. місць. Кількість персоналу у навчальному закладу становить 39 осіб.

Фізкультурно-спортивні споруди представлені, головним чином, спортивним майданчиком, розміщеним на незабудованих ділянках та пустирях у центральній частині села. Загальна площа фізкультурно-спортивних споруд в с. Августівка складає близько 0,53 га.

Лікувально-профілактичні заклади представлені амбулаторією загальної практики сімейної медицини с. Августівка, яка є філією комунального некомерційного підприємства Усатівської сільської ради «Усатівський центр первинної медико-санітарної допомоги» на 2 лікарів. За межами села, на території, що розташована поблизу узбережжя

Куяльницького лиману, розміщується кінний клуб. У якості культової споруди в с. Августівка діє храм Вознесіння Господнього.

Станом на 01.01.2024 р. чисельність наявного населення с. Августівка складала 1432 особи. Кількість людей, здатних здійснювати трудову діяльність в господарсько-промисловому комплексі с. Августівка, у 2024 році становила 500 осіб. Для села характерним є перетік робочої сили із провідних галузей матеріального виробництва до сфери фінансових, торговопосередницьких послуг на підприємствах і в установах, розташованих на території м. Одеси.

Площа села 1,87 км². Поштовий індекс – 67632. Телефонний код – +380 4852.

с. Берегове

Берегове (до 30 грудня 1967р. – *Кошари*) – село Усатівської сільської територіальної громади в Одеському районі Одеської області в Україні. Засноване у 1900 році. Розташоване в 35 км від с. Усатове, в 29 км від районного та обласного центрів – м.

Одеси. Згідно з переписом 1989 року населення села становило 43 особи, з яких 21 чоловік та 22 жінки [28]. Сьогодні населення становить 47 осіб.

Вважається, що назва Кошари пішла від головного заняття населення вівчарством. На той час в цьому селі було 18 хат. В 1928 році в Кошарах було організовано ТСОЗ. Із ТСОЗа поступово організувався колгосп «Петровського».

В 1931 році колгосп «Петровського» приєднався до більш сильного колгоспу села Нова Еметівка. Земля села Берегове межує із землями с. Нова Еметівка, Чоботарівка.

Площа села 0,35 км². Поштовий індекс – 67637. Телефонний код – +380 4852.

Село Чоботарівка

Чоботарівка – село Усатівської сільської громади в Одеському районі Одеської області в Україні.

Засновано у 1785 році. Розташоване в 36 км від обласного центру – м. Одеси. Від с. Усатове – центру

Усатівської територіальної громади – село

Чоботарівка розташовано на відстані 28 км. Згідно

з переписом 1989 року населення села становило 218 осіб, з яких 97 чоловіків та 121 жінок. За переписом населення 2001 року в селі мешкало 243 особи [28]. Сьогодні населення становить 247 осіб.

Площа села 1,08 км². Поштовий індекс – 67636. Телефонний код – +380 4852.

Старій міст в с. Ковалівка

Ковалівка – село Усатівської сільської громади в Одеському районі Одеської

області в Україні. Засноване у 1805 році.

Поселення Ковалівка заснував польський магнат Северин Потоцький. Його перша назва – Леонополь, на честь сина – Леона Потоцького. Через деякий час поряд із селом поселився одеський міщанин, Гнат Стеценко, який заснував хутір, чи навіть два, і мав на хуторі кузню. Його почали називати ковалем, а хутори – Ковалевими. Стосовно власне одеського міщанина на прізвище Стеценко. Це був колишній багатий козак, який спочатку оселився у Одесі – місто лише будувалося у той час, а потім перебрався у Міжлимання і заклав хутір поряд із Леонополем, а також кладовище, на якому дуже багато надгробків із прізвищем Стеценко.

За переписом 1989 року населення села становило 241 особа, з яких 114 чоловіків та 127 жінок. За переписом населення 2001 року в селі мешкали 222 особи. Сьогодні населення становить 223 особи.

Село стоїть на великих покладах каменю черепашника. Колись села Маринівка, Нова Еметівка, Стара Еметівка, Берегове (у народі – Кошари) Стара Ковалівка та селища Нова Ковалівка, сел Чоботарівка, Іллінка, Августівка, Черевичне, Протопопівка та селище Набережне належали до окремого району Одеської області. Ці місця називають в народі Міжлиманням, тому що вони розташовані на вузькій смузі між Куяльницьким та Хаджибейським лиманами. Під Іллінкою, Ковалівками, Еметівками та їх околицями протяжність катакомб складає понад вісімсот кілометрів.

Один із хуторів біля села Ковалівка було засновано у 1872 році. Поселенці видобували камінь у відкритий спосіб. Згодом цей хутір увійшов до складу Ковалівських хуторів, пізніше село Ковалівка. На протилежному боці дуже гарної балки у 20-х роках минулого сторіччя розташувався ще один хутір. Його мешканці жили окремим поселенням, яке не примикало до села Ковалівка. Цей хутір так і залишився до наших днів селищем Ковалівка. Точний час заснування цього селища встановити неможливо.

Неподалік селища був невеликий цвинтар, але він, швидше за все, відноситься до більш раннього поховання. Старомаринівським шляхом чумаки возили сіль у бік Києва. Тих, хто помирав у цій поїздці або був убитий, намагалися ховати в одному місці, цим місцем і був цей цвинтар – чумацький. Нинішній цвинтар, який є зараз, заснований далеко від села Ковалівка, бо в ті часи були чума, холера, тиф, і померлих несли подалі від села, боячись зарази. За архівними даними 20 травня 1922 року в селі Ковалівка від тифу померло 14 осіб – 12 людей поховали на цвинтарі, а двох поховали на їхньому ж городі, це був Солоденко Кирило Ананьйович зі своєю дружиною, так вони заповідали.

Село Ковалівка на кінець другої світової війни мало п'ять землянок, які стояли в ряд ліворуч дороги, якщо їхати з боку Іллінки. Люди, які змушені були залишитися в окупації, ховалися і жили в катакомбах.

В селі Ковалівка було створено Іллінську ділянку з видобутку каменю. Почалося будівництво житла для шахтарів. Насамперед збудували гуртожиток. Першими мешканцями гуртожитку були люди, які приїжджали для відпрацювання «хімії», після ув'язнення «сто перший кілометр».

Сьогодні село Ковалівка вже не тимчасове поселення, а красиве квітуче село, яке має свою інфраструктуру. У будинки проведено газ, вода. Працює клуб, бібліотека. Майже всі шахти вже не працюють, але всі мешканці Нової Ковалівки вважають себе шахтарями. Тому щороку в останню неділю серпня все селище святкує день шахтаря [23].

Площа села 0,43 км². Поштовий індекс – 67629. Телефонний код – +380 4852.

Нова Ковалівка – селище Усатівської сільської громади в Одеському районі Одеської області в Україні. Засновано у 1950 році. Розташоване в 31,7 км від районного та

**с. Нова Ковалівка.
Старовинний український
некрополь**

обласного центрів – м. Одеси. Від с. Усатове –

центру Усатівської територіальної громади – село Нова Ковалівка розташоване на відстані 24,2 км.

Згідно з переписом 1989 року населення селища становило 363 особи, з яких 172 чоловіки та 191 жінка. За переписом населення 2001 року в селі

мешкало 286 осіб [23]. Сьогодні населення становить 286 осіб. Біля селища розташовано старовинний український некрополь. Допускаємо, що цвинтар, розташований серед поля, не при селі, належав до сусідньої Ковалівки, яку заснували у 1805 році, можливо і козаки-нерубаї.

Площа села 0,33 км². Поштовий індекс – 67634. Телефонний код – +380 4852.

Маринівка – село Усатівської сільської громади в Одеському районі Одеської області в Україні. До 25 жовтня 2020 р. село було адміністративним центром Маринівської сільської ради. Засноване у 1797 році. Назву пов'язують з іменем дочки поміщика графа Льва Потоцького – Марини, якій він подарував ці землі. Зі слів місцевих мешканців назва села пішла від імені доньки польського графа Потоцького, який мав дочок Леонілу, Анну та Мар'яну, і от Мар'яні він подарував у посаг землю і декілька сімей, щоб її заселити. Так і було утворено село Мар'янівка у минулому, а тепер Маринівка. Розташоване село в 35 км від районного та обласного центрів – м. Одеси. Від с. Усатове – центру Усатівської територіальної громади – с. Маринівка розташоване на відстані 34 км. Згідно з переписом 1989 року населення села становило 477 осіб, з яких 207 чоловіків та 270 жінок. За переписом населення 2001 року в селі мешкали 574 особи. Сьогодні населення становить 610 осіб.

с. Маринівка, Свято-Покровський скит Успенського монастиря

Село розташоване у водорозділі двох лиманів – Хаджибейського і Куяльницького.

В центрі Маринівки була збудована церква, яка притягувала зір своєю величчю і красою. Так як село розташоване в низині, то при наближенні до села, спочатку виднілися золотаві хрести, потім купола, а вже потім сама споруда церкви та село. Навколо церкви була металева огорожа, перед церквою – велика площа. На свята біля церкви збиралось дуже багато людей, вулиці біля церкви були заставлені

кіньми з повозками та бричками. На паску біля церкви проводили народні гуляння.

Площа села 2,94 км². Поштовий індекс – 67631. Телефонний код – +380 4852.

с. Міжлиманське, ринок

Міжлиманське (до 2016р. – *Котовка* - радянська назва, яку село отримало ще **1957** року, 2016-2023рр – *Латівка*) – село Усатівської сільської громади в Одеському районі Одеської області в Україні. Офіційно село було засновано у 1957 році. До складу села увійшли так звані Міжлиманські хутори, серед яких основним був хутір *Латівка* (заснований у 1936 р.).

Розташоване село в 5,4 км від районного та обласного центру – м. Одеси. Від с. Усатове – центру Усатівської територіальної громади – с. Міжлиманське розташоване на відстані 6,9 км.

Згідно з переписом 1989 року населення села становило 1673 особи, з яких 747 чоловіків та 926 жінок. За переписом населення 2001 року в селі мешкали 1954 особи [28]. Сьогодні населення становить 2600 осіб.

Відповідно до Постанови Верховної Ради України від 19 травня 2016 року № 1377-VIII «Про перейменування окремих населених пунктів та районів», селу було повернуто історичну назву Латівка [29], що обурило місцевих мешканців. За свідченням старожилів, в межах території села Латівка раніше знаходились поміщицькі садиби, тому назва «Котовка» походить від прізвища пана – Котов. Натомість назва «Латівка» у мешканців села викликає негативну асоціацію у зв'язку з однойменною назвою місцевого кладовища. Ініціативу перейменування у Міжлиманське проявили безпосередньо місцеві жителі, мешканці села, які посилалися на те, що рішення про перейменування прийняли без належних консультацій з громадськістю і що саме «Котовка» є історичною назвою. Відповідно розпочалася боротьба за повернення радянської назви. Проте Український

інститут національної пам'яті пов'язав цю назву з воєнним злочинцем Григорієм Котовським. Місцевими жителями було організовано збір підписів на ім'я місцевої ради, проведено громадські слухання у селі, і разом з мешканцями села проведено обговорення нової назви для села, яка не матиме негативних асоціацій у жителів і символізуватиме добробут і процвітання. Люди створили ініціативну групу, зібрали понад 300 підписів, провели відкриті громадські слухання. Більшістю голосів обрали нову назву для свого рідного села. Котівка-Латівка стала Міжлиманським. Жителі обрали назву Міжлиманське, оскільки село знаходиться в мальовничому краї між двома лиманами — Куяльницьким та Хаджибейським. Відкриті слухання відбулися ще 17 липня 2021 року, на яких майже одноголосно (104 з 105 присутніх, одна людина утрималась) обрали для села Латівка нову назву. 19 серпня 2021 року на пленарному засіданні депутати Одеської обласної ради підтримали перейменування села. Народні депутати дійшли до успішного розгляду цього питання лише 29 червня 2023 року, відповідно Верховна Рада України перейменувала село на **Міжлиманське** [23, 26]. Площа села 2,3 км². Поштовий індекс – 67633. Телефонний код – +380 4852.

селище **Набережне**

Набережне

(колишня назва

– *Міжлиманні хутори*)

– селище

Усатівської сільської громади в Одеському районі Одеської області в Україні. Засновано у 1930 році. Розташоване в 9,8 км від обласного центру – м. Одеси. Від с. Усатове – центру Усатівської територіальної громади – селище Набережне розташоване на відстані 9,2 км. Згідно з переписом 1989 року населення селища становило 841 особа. За переписом населення 2001 року в селищі мешкало 914 осіб. Сьогодні населення становить 921 особу.

Площа села 0,51 км². Поштовий індекс – 67672. Телефонний код – +380 4852.

Стара Еметівка – село Усатівської сільської громади в Одеському районі Одеської області в Україні. Засновано у 1930 році. Розташоване в 26,8 км. від обласного центру – м. Одеси. Від с. Усатове – центру Усатівської територіальної громади – село Стара Еметівка розташоване на відстані 31 км. Згідно з переписом 1989 року населення села становило 63 особи, з яких 30 чоловіків та 33 жінки. За переписом населення 2001 року в селі мешкало 47 осіб [28]. Сьогодні населення становить 59 осіб.

с. Стара Еметівка. Покинутий цвинтар у селі

В 1789 і 1804 роках до України приїжджають німці, вірогідно вони й утворили село Еметівка (від німецького імені Емма) – тепер це село називають Стара Еметівка. До цих пір на території земель села Стара Еметівка існує старовинне кладовище, на якому поховані німці, які проживали в цьому селі, кам'яні хрести, які височіють над пагорбом, мимоволі нагадують місцевим мешканцям історію виникнення їхнього села.

Село Стара Еметівка розкинулось на березі Куяльницького лиману, на місці якого раніше розташовувалась річка Великий Куяльник, з часом вона стала протокою Чорного моря, а згодом між морем та протокою сформувалась пересип. Так в XIV сторіччі протока стала

лиманом.

Існує легенда: деякі мешканці прилеглих сіл кажуть, що були свідками фантастичної сили куяльницького болота, вони бачили, як каліки, прийнявши болотяну ванну, вставали із інвалідних візків та йшли з лиману своїм ходом. В селі Стара Еметівка в 1929 році організувався ТСОЗ «Червоний орач».

В 1930 році – організовується колгосп "Тринадцятиріччя Жовтня". Пізніше колгосп об'єднався з колгоспом села Нова Еметівка.

Площа села 0,58 км². Поштовий індекс – 67639. Телефонний код – +380 4852.

Нова Еметівка – село Усатівської сільської громади в Одеському районі Одеської області в Україні. Засновано у 1880 році. Розташоване в 40,3 км від районного та обласного центрів – м. Одеси. Від с. Усатове – центру Усатівської територіальної громади –

селище Стара Еметівка розташоване на відстані 33 км. Згідно з переписом 1989 року населення села становило 437 осіб, з яких 209 чоловіків та 228 жінок. За переписом населення 2001 року в селі мешкали 404 особи [28]. Сьогодні населення становить 424 особи.

Існує легенда, що назва Еметівка виникла від слова «намет». Переселенці жили в землянках, накритих зверху – «наметах». Тому можливо назва села Нова Еметівка пішло від цієї назви. Вважається, що рік заснування Нової Еметівки – 1880-й. Але й можливо, що рік утворення села Нова Еметівка – 1862-й. Судячи з перепису населення у 1923 році, на території села Нова Еметівка проживали в основному українці. Землі с. Нова Еметівка межують з землями с. Маринівка, с. Берегове, с. Стара Еметівка. Після перших декретів радянського керівництва, в 1920 році була розподілена земля по дві десятини на одну душу населення. Бідно жили на той час селяни, хатини – землянки-мазанки (стріха глиняна), малесенькі віконечка, у хатах повно дітей. Меблі були у всіх однакові – стіл, лава під вікном. Основною прикрасою у хаті була піч, на якій взимку дитлахи вигрівалися.

Але були серед селян і заможні сім'ї. У таких сімей був інвентар, щоб обробляти землю, була пара коней та віз, стріхи хат були під очеретовими стріхами. Таких селян називали кулаками. Кулак мав можливість за харч

найняти на роботу збіднілого селянина. Заможні селяни возили до Одеси на базар сільгосппродукцію, що виробляли у своєму господарстві.

У 1922 році в селі Нова Еметівка були створені сільський виконком, сільський земвідділ, сільпосівком Усатівського волосного виконкому (голова Грищенко П.).

У 1924 році в с. Нова Еметівка була утворена артіль «Золотий сніп», тоді як у Старій Еметівці та Маринівці тільки у 1929 році з'являються перші товариства спільного обробітку землі (ТСОЗ). В артіль увійшли 10 сімей або 10 дворів з загальною кількістю їдоків 42 при 20 непрацездатних на 84 десятинах орної землі. Артіль утворена на основі Статуту зразкової трудової сільгоспартілі (затверджений комісаром земледілення УРСР І. Клименко в 1923 році). Статут самої артілі був прийнятий 17 вересня 1924 року. Засновники: Грищенко В., Волков В, Мазуренко Микола, Мазуренко Іван, Нечай Іван, Кобилян А., Скороход К. Деякі члени артілі були неграмотні, тому за них розписувались інші члени артілі.

По Хаджибейському лиману до Одеси з Нової Еметівки ходив пасажирський катер і дві баржі для перевозки вантажів.

В 1926 році на території Маринівської сільської ради працюють дві школи: Ново-Еметівська – в с. Нова Еметівка, кількість груп – три, мова викладання – українська, кількість учнів – 55.

В післявоєнні роки, крок за кроком росло колгоспне виробництво. В 1952 році села: Маринівка, Нова Еметівка, Стара Еметівка, Берегове, хутір Маринівський ввійшли до складу колгоспу ім. Чапаєва (Іллінської сільської ради). 1972-1976 рр – голова колгоспу «Жовтень» Костін Василь Петрович. За роки його керівництва в селі були збудовані їдальня, цех по ремонту тракторів та сільськогосподарських машин, 10 будинків для колгоспників, розпочалось будівництво будинку культури, почала забудовуватись верхня частина села Нова Еметівка.

1976-1983 рр – головою колгоспу був Норенко Володимир Васильович, при якому було завершено будівництво будинку культури.

Площа села 1,13 км². Поштовий індекс – 67638. Телефонний код – +380 4852.

Протопопівка – село Усатівської сільської громади в Одеському районі Одеської області в Україні. Засновано у 1839 році. Розташоване в 14 км. від обласного центру – м. Одеси. Від с. Усатове – центру Усатівської територіальної громади – село Протопопівка розташоване на відстані 16,7 км. Згідно з переписом 1989 року населення села становило 440 осіб, з яких 214 чоловіків та 226 жінок. За переписом населення 2001 року в селі мешкало 425 осіб [28]. Сьогодні населення становить 425 особи.

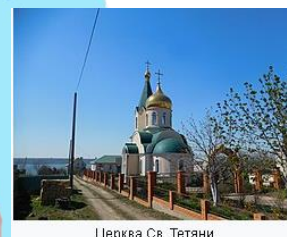

Площа села 2,95 км². Поштовий індекс – 67643. Телефонний код – +380 4852.

Тихе — село Усатівської сільської громади. За радянських часів село називалося Чапаєве. Населення становить 39 осіб.

Черевічне — село Усатівської сільської громади в Одеському районі Одеської області в Україні. Населення становить 270 осіб. Біля села Черевичне в 1960-х роках проводилися дослідження та розкопки Сабатинської культури.

Церква Св. Тетяни

1.2. Природно-ресурсний потенціал громади

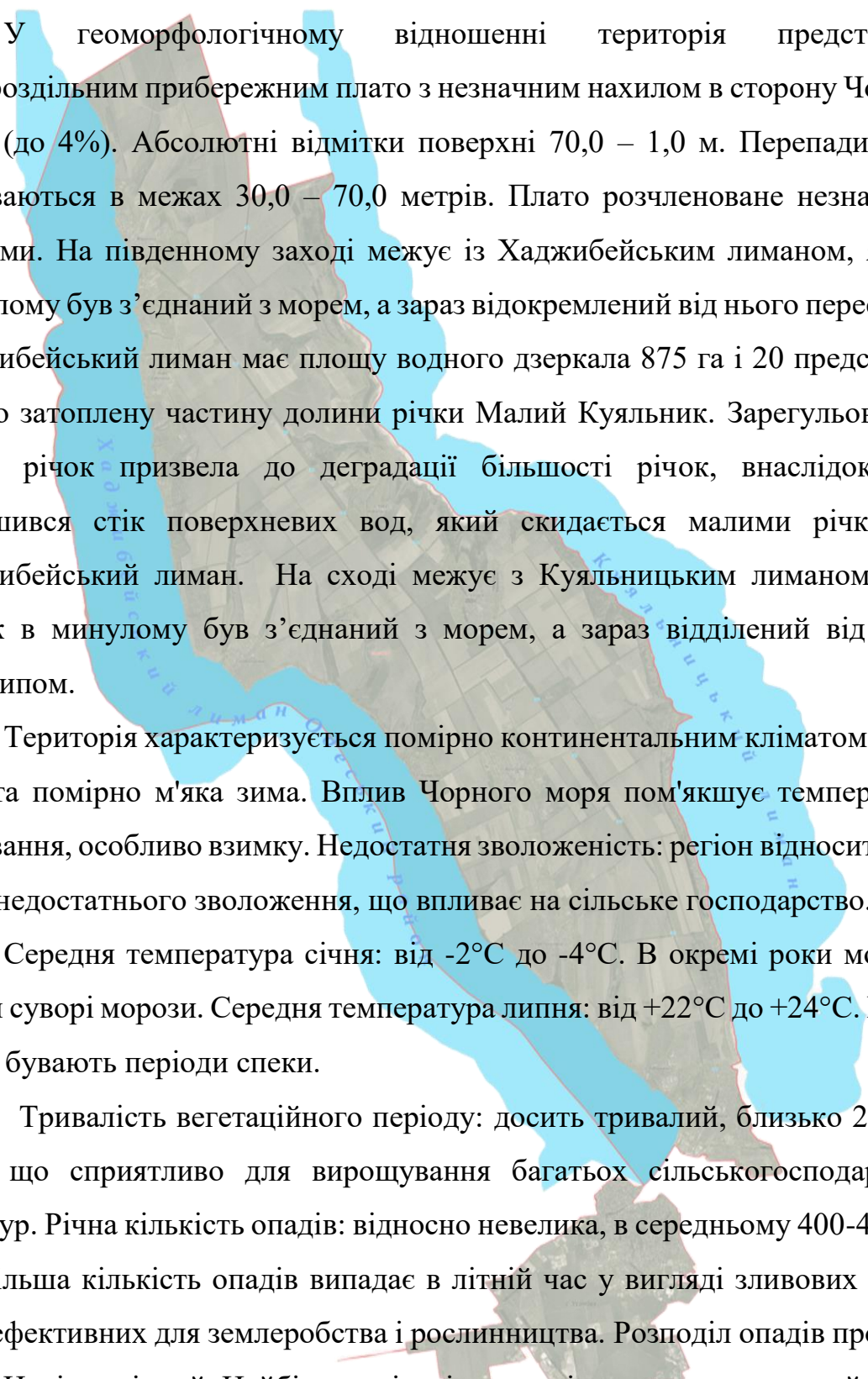
Кліматичні умови Усатівської громади, як і всієї Одеської області, характеризуються помірно - континентальним кліматом, але з певними особливостями, зумовленими близькістю до Чорного моря [25].

Куяльницький лиман

Хаджибейський лиман

У геоморфологічному відношенні територія представлена водороздільним прибережним плато з незначним нахилом в сторону Чорного моря (до 4%). Абсолютні відмітки поверхні 70,0 – 1,0 м. Перепади висот коливаються в межах 30,0 – 70,0 метрів. Плато розчленоване незначними балками. На південному заході межує із Хаджибейським лиманом, який в минулому був з'єднаний з морем, а зараз відокремлений від нього пересипом. Хаджибейський лиман має площу водного дзеркала 875 га і 20 представляє собою затоплену частину долини річки Малий Куяльник. Зарегульованість стоку річок призвела до деградації більшості річок, внаслідок чого зменшився стік поверхневих вод, який скидається малими річками у Хаджибейський лиман. На сході межує з Куяльницьким лиманом, який також в минулому був з'єднаний з морем, а зараз відділений від нього пересипом.

Територія характеризується помірно континентальним кліматом: тепле літо та помірно м'яка зима. Вплив Чорного моря пом'якшує температурні коливання, особливо взимку. Недостатня зволоженість: регіон відноситься до зони недостатнього зволоження, що впливає на сільське господарство.

Середня температура січня: від -2°C до -4°C . В окремі роки можливі більш суворі морози. Середня температура липня: від $+22^{\circ}\text{C}$ до $+24^{\circ}\text{C}$. Влітку часто бувають періоди спеки.

Тривалість вегетаційного періоду: досить тривалий, близько 200-210 днів, що сприятливо для вирощування багатьох сільськогосподарських культур. Річна кількість опадів: відносно невелика, в середньому 400-450 мм. Найбільша кількість опадів випадає в літній час у вигляді зливових дощів, малоефективних для землеробства і рослинництва. Розподіл опадів протягом року: Нерівномірний. Найбільша кількість опадів припадає на теплий період року (весна-літо), часто у вигляді злив. Засухи: Регулярні засухи є характерною особливістю клімату, особливо в літній період. Частина опадів

випадає в зимові місяці в вигляді снігу. Сніговий покрив становить від 10 до 30 см.

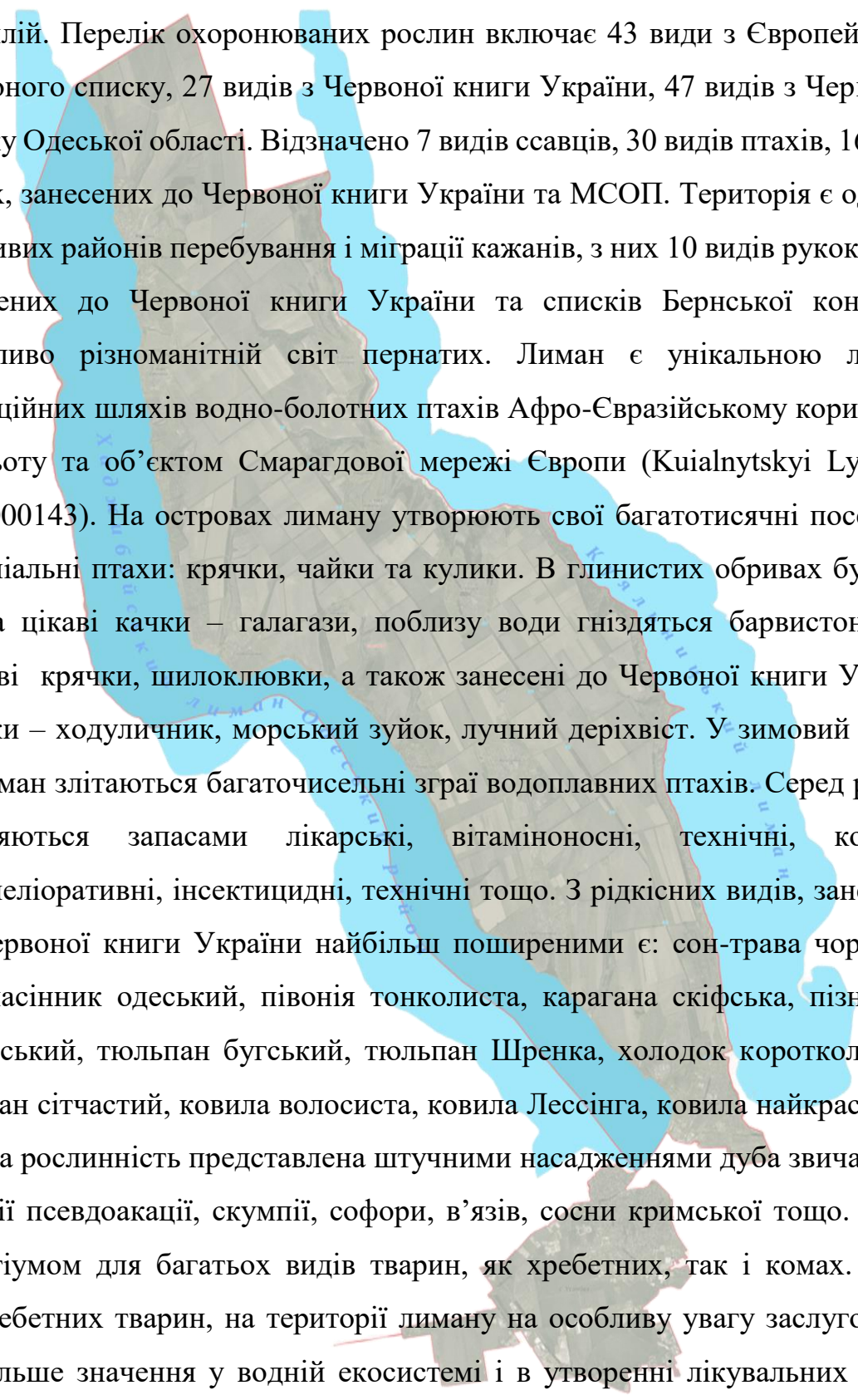
Зона вологості - 3 (суха). Абсолютна вологість повітря коливається, досягаючи максимуму в липні і серпні. Середньорічна абсолютна вологість 9.9 мб.

Переважаючі вітри: північно-східні та західні. Відносна вологість повітря від 44% до 81%. Часті суховії, особливо влітку, сприяють випаровуванню вологи з ґрунту. Високий рівень сонячної радіації, що сприяє вирощуванню теплолюбних культур. Мала сніжність: Зимові опади часто випадають у вигляді дощу або мокрого снігу, стійкий сніговий покрив утворюється рідко.

Кліматичні умови впливають на сільське господарство Усатівської громади, попри недостатнє зволоження, сприятливі для вирощування зернових (пшениця, ячмінь, кукурудза), соняшнику, овочів, винограду та інших культур. Проте, для отримання стабільних врожаїв необхідне застосування заходів з утримання вологи в ґрунті (наприклад, снігозатримання, мульчування, полив). Зміни клімату можуть призвести до збільшення частоти та інтенсивності засух, підвищення температури повітря, зміни режиму опадів, що може негативно вплинути на сільське господарство та інші сфери економіки громади.

Ґрунти: чорнозем типовий, чорнозем південний, чорнозем звичайний, темно-сірий опідзолений, сірі лісові, темно-сірі лісові, чорноземи реградовані, чорноземи типові, чорноземи звичайні, чорноземи південні, чорноземи солонцюваті, лучно-чорноземні, темно-каштанові, лучні та лучно-болотні, дернові. Рослинний покрив переважно степовий.

Тваринний світ Одещини представлений степовими, лісостеповими та інтразональними видами, серед яких поширені птахи, ссавці, плазуни, риби. Лісостеповий зоогеографічний округ. Дикий кабан, борсук, орлан-могильник, куниця лісова, синиця, білка. Біологічне різноманіття території представлено близько 800 видами судинних рослин, понад 200 видами птахів,

42 види ссавців (в тому числі 10 – рукокрилих), 17 видами амфібій, 20 видами рептилій. Перелік охоронюваних рослин включає 43 види з Європейського Червоного списку, 27 видів з Червоної книги України, 47 видів з Червоного списку Одеської області. Відзначено 7 видів ссавців, 30 видів птахів, 16 видів комах, занесених до Червоної книги України та МСОП. Територія є одним з важливих районів перебування і міграції кажанів, з них 10 видів рукокрилих, занесених до Червоної книги України та списків Бернської конвенції. Особливо різноманітній світ пернатих. Лиман є унікальною ланкою міграційних шляхів водно-болотних птахів Афро-Євразійському коридорі їх прольоту та об'єктом Смарагдової мережі Європи (Kuialnytskyi Lyman – UA0000143). На островах лиману утворюють свої багатотисячні поселення колоніальні птахи: крячки, чайки та кулики. В глинистих обривах будують гнізда цікаві качки – галагази, поблизу води гніздяться барвистоносі та річкові крячки, шилокльовки, а також занесені до Червоної книги України кулики – ходуличник, морський зуйок, лучний деріхвіст. У зимовий період на лиман злітаються багаточисельні зграї водоплавних птахів. Серед рослин виділяються запасами лікарські, вітаміноносні, технічні, кормові, фітомеліоративні, інсектицидні, технічні тощо. З рідкісних видів, занесених до Червоної книги України найбільш поширеними є: сон-трава чорніюча, голонасінник одеський, півонія тонколиста, карагана скіфська, пізньоцвіт анкарський, тюльпан бугський, тюльпан Шренка, холодок коротколистий, шафран сітчастий, ковила волосиста, ковила Лессінга, ковила найкрасивіша. Лісова рослинність представлена штучними насадженнями дуба звичайного, робінії псевдоакації, скумпії, софори, в'язів, сосни кримської тощо. Ліси є рефугіумом для багатьох видів тварин, як хребетних, так і комах. Серед безхребетних тварин, на території лиману на особливу увагу заслуговують найбільше значення у водній екосистемі і в утворенні лікувальних грязей рачок артемія з групи галобій. Рачок артемія відноситься до класу ракоподібних, підкласу нижчих ракоподібних, родині листоногих раків, групі жаброноги, покритий він твердим хітиновим панцирем. Відзначаються

багатством водоносні горизонти території, що прилягають до Куяльницького лиману. Вони знаходяться у відкладах Балтського ярусу від 100 до 200 м. на окремих ділянках води відзначаються мінералізацією і добуваються для отримання лікувально-столових вод. В підніжжях схилів, зокрема на території НПП «Куяльницький» функціонує мережа джерел з слабо мінералізованою водою. Частина із них упорядкована для напування худоби.

Відстань між курортом Куяльник та Усатівською громадою (якщо рахувати від центру Усатове) становить приблизно 10-15 кілометрів по прямій. Автомобільним транспортом може бути трохи більше, залежно від обраного маршруту. Орієнтовний час у дорозі автомобілем – 15-20 хвилин. Перспективна межа проходить у безпосередній близькості до Куяльницького лиману, охоплює частину території національного природного парку «Куяльницький». Затверджено межі 3 зони та межі округу санітарної охорони курорту Куяльник. Перша зона санітарної охорони курорту Куяльник (в межах розробки) нанесена на кресленні генерального плану. Планувальними рішеннями ДДП пропонується визначення прибережних захисних смуг і водоохоронні зони водних об'єктів відповідно до вимог статей 88,89 Водного кодексу України та статей 59, 60 Земельного кодексу України. Також передбачена організація пляжних зон, прибережних захисних смуг уздовж Куяльницького лиману і Хаджибейського лиману. Заходи у плані охорони водного басейну повинні бути направлені на:

- формування та благоустрій місцевих пляжів біля лиману;
- виконання заходів щодо інженерного захисту та впорядкування прибережної захисної зони;
- модернізація очисних споруд;
- утримання території в належному стані.

1.3. Основні тенденції соціально-економічного розвитку

Фінансовий аналіз виконання бюджету громади

Бюджет громади демонструє зростання доходів до 2023 року з подальшим незначним спадом у 2024 році. За даними паспорта громади, затверджені доходи місцевого бюджету зросли з 186,7 млн грн у 2021 р. до 272,5 млн грн у 2023 р., після чого незначно скоротилися до 262,0 млн грн у 2024. Фактичні надходження до бюджету перевищували планові показники: у 2021 р. отримано 194,9 млн грн, у 2022 р. – 235,7 млн грн (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Затверджений бюджет Усатівської громади за доходами

Показник, грн	2021	2022	2023	2024
Затверджений бюджет ради (з урахуванням змін) за доходами	186688237	205567460	272495749	261999437
Фактичні надходження до бюджету ради	194938986	235669474	330625634	320565903
Загальний обсяг податкових надходжень	126591142	174287497	266487515	250828036
Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	48156716	115601109	140034022	81807538
Податки на нерухоме майно	13018325	12736985	16658197	19059041
Земельний податок і оренда землі	13419544	13026617	18865447	21246499
Транспортний податок	60416	37500	8334	179161

продовження табл. 1.2

Єдиний податок	17308853	18364803	23666230	28134602
Екологічний податок	43991	61383	50251	54532
Інші податки та збори	43991	61383	50251	54532
Загальний обсяг неподаткових надходжень	6410423	6572618	6698430	8310017
Плата за послуги та оренду майна	2004961	988283	890881	2101144
Інші неподаткові надходження	118871	30218	145023	905958
Надходження від операцій з капіталом	8315	1291570	7017736	1417516
Дотації та субвенції	60570026	53517788	50421953	60010334
Бюджет розвитку	8316	1291570	7017736	1417516

Джерело: за даними громади

Пік надходжень припав на 2023 р. – 330,6 млн грн, що, ймовірно, пов’язано з інфляційними процесами та державними трансфертами воєнного періоду, а у 2023 р. доходи трохи знизились до 320,6 млн грн.

Таблиця 1.3

Затверджений бюджет Усатівської громади за витратами

Показник, грн	2021		2022		2023		2024	
	Поточні	Капітальні	Поточні	Капітальні	Поточні	Капітальні	Поточні	Капітальні
Затверджений бюджет ради (з урахуванням змін) за видатками	165418871	152876515	223434260	77661901	262352759	140307862	310940525	137075642
Фактичні видатки з бюджету ради	135477499	71558080	176963555	24123504	204260680	62114102	238088346	35295116
Видатки за рахунок субвенцій з бюджетів різних рівнів	41670608	16865898	4375250		40421539		56676632	2626171

продовження табл. 1.3

Видатки на утримання органів місцевого самоврядування, в т.ч.:	18196300	1676900	21514500		28676106	5039800	28676265	5039736
видатки на оплату праці та нарахування на оплату праці (КЕКВ 2111+2120)	14348630		17015617		30276990		34171480	
Видатки на освіту	68078100	8566100	67120800	12888	68418600	8963900	95192592	10801337
Видатки на охорону здоров'я	3455510		5088300	1710000	5900900	5504600	8302228	2140026
Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення	19790700		25084100		15956600		32716096	
Видатки на житлово-комунальне господарство	11834600		9997800		11261700	7145700	17416076	6404926
Видатки на культуру	8825000	172100	7193900		10816800		13852949	
Видатки на спорт	4092300		4459600		6283700		6262102	
Видатки на будівництво		10611600						3958310
Видатки на транспорт, дорожнє господарство, зв'язок, телекомунікації та інформатику		9323000	23815939		11949846	8895650	2445970	145995
Видатки на інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю	300900	51613400	23840900	5796500	12278400	19401400	4225169	29340774
Видатки на запобігання та ліквідацію надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха		1734901			145033	1409954		
Видатки, не віднесені до основних груп	903900	20000	12663600	3728800	43617400	16058700	1691738	

Джерело: за даними громади

Одночасно видатки бюджету неухильно зростали після 2022 року: якщо у 2022 р. було освоєно близько 201,1 млн грн (що менше за доходи, дозволивши сформувати профіцит), то у 2023 р. видатки різко зросли до 266,4 млн грн, а у 2024 р. – до 273,4 млн грн (частково фінансувалися за рахунок перевиконання доходів попереднього року та залишків коштів) (табл. 1.2).

Таким чином, бюджет 2023–2024 років виконано з профіцитом, що свідчить про наявність нерозподілених залишків або цільових трансфертів, перенесених на наступні періоди.

Динаміка доходів та видатків бюджету наведена на рис. 1.3.

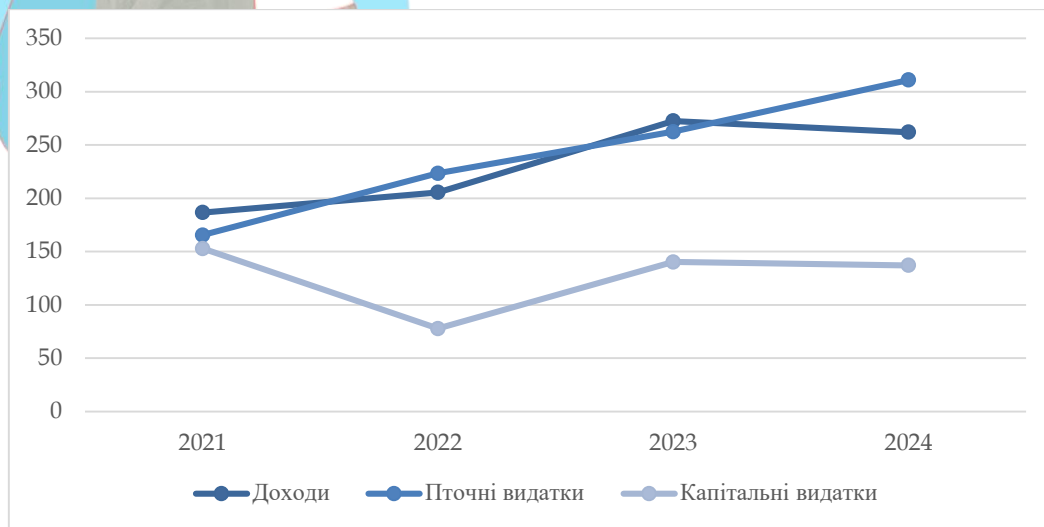

Рис. 1.3. Динаміка доходів і видатків бюджету громади, млн грн (2020–2023 рр.).

Джерело: за даними громади

Рис. 1.3 ілюструє, що у 2021-2022 роках доходи бюджету перевищували видатки, проте в 2023 р. спостерігався різкий стрибок надходжень завдяки зростанню податкових надходжень та державних субвенцій в умовах воєнного стану. Видатки також значно збільшилися у 2023–2024 рр., але темпи їх росту були більш помірними порівняно з доходами, що дозволило громаді накопичити певний резерв бюджетних коштів. У 2024 р. тренд змінився на негативний – доходи дещо скоротилися, ймовірно через спад ділової активності та зменшення податкових надходжень, однак все ще перевищували видаткову частину бюджету.

Структура доходів бюджету громади досить диверсифікована (рис. 1.4). Питома вага податкових надходжень переважала: у 2022–2023 рр. вони становили 174,3 млн грн та 266,5 млн грн. Основним джерелом був податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) та інші прибуткові податки – у довоєнному 2022 р. вони склали 115,6 млн грн, а у 2023 р. – 140,0 млн грн. У 2024 р. через

міграцію населення та зменшення ділової активності ця стаття різко впала до 81,8 млн, що відобразило воєнні втрати економіки громади.

Рис. 1.4. Структура доходів бюджету Усатівської громади, 2024 р.

Джерело: за даними громади

Надходження від місцевих податків на майно (земельний податок, податок на нерухомість) навпаки зростали: сукупно вони збільшилися з ~26,0 млн грн у 2021 р. до 40,3 млн грн у 2024 р., що може бути пов'язано з індексацією нормативної грошової оцінки землі та активізацією оформлення прав на майно. Єдиний податок від малого бізнесу також стабільно зростає (з 17,3 млн грн у 2021 р. до 28,1 млн грн у 2024), свідченням чого є відносна активність підприємців. Неподаткові надходження до бюджету (доходи від послуг, оренди комунального майна, інші) були незначними – близько 6,4–8,3 млн грн. на рік, а доходи від операцій з капіталом та продажу майна мали нерегулярний характер (найбільше – 7,0 млн грн у 2023 р., ймовірно, від продажу земельних ділянок). Значну підтримку бюджету забезпечували міжбюджетні трансферти: дотації та субвенції з державного бюджету у воєнний 2023 р. становили 50,4 млн. грн., а у 2024 р. – вже 60,0 млн. грн., компенсуючи втрати власних доходів.

Структура видатків бюджету громади свідчить про соціальну спрямованість. Найбільша частка коштів традиційно спрямовується на освіту – у 2024 році витрати на освітню сферу становили 105,0 млн грн (у тому числі

95,2 млн на поточне утримання закладів освіти і 10,8 млн на капітальні видатки). На другому місці – соціальний захист населення: у 2024 р. на соціальні програми, пільги та допомоги витрачено 32,7 млн грн, що значно більше ніж у попередні роки (наприклад, 15,96 млн у 2023 р.), вірогідно через необхідність підтримки внутрішньо переміщених осіб та вразливих груп у воєнний час. Видатки на охорону здоров'я зросли з 5,9 млн грн (2022) до 10,4 млн грн у 2024 р., відображаючи підвищення потреб медичної сфери в умовах пандемії та війни. Утримання апарату управління громадою (органи місцевого самоврядування) стабільно потребувало 28,6–30,0 млн грн щорічно у 2023–2024 рр., що становить близько 10% від загальних видатків. Значні кошти вкладалися в житлово-комунальне господарство (благоустрій, водопостачання, утримання доріг): у довоєнному 2022 р. – 10,0 млн грн, у 2023 р. – близько 18,4 млн (в т.ч. 7,1 млн капітальних інвестицій), а у 2024 р. – вже 23,8 млн грн. Разом з тим, капітальні вкладення в інфраструктуру значно скоротилися у 2023 р. (в умовах війни призупинено більшість проектів розвитку): наприклад, видатки на будівництво доріг і транспорт у 2023 р. впали до мінімуму (~2,6 млн грн) проти понад 33 млн грн у 2021–2022 рр. У 2024 році відновлено фінансування деяких проектів – видатки на дорожнє господарство та зв'язок зросли до ~17,2 млн грн, що є позитивним сигналом відновлення.

Отже, фінансова ситуація громади в цілому характеризується зростанням ресурсів у докризовий період та відносно успішним проходженням піку воєнної кризи за рахунок державної підтримки. Громада має профіцитні залишки, які можуть бути спрямовані на післявоєнну відбудову. Ключовими викликами залишаються залежність від ПДФО (що зменшився через відтік населення) та необхідність оптимізації видатків під час спаду доходів. Перспективним напрямом є активніше залучення інвестицій і підтримка малого бізнесу для розширення бази оподаткування.

Демографічна ситуація

У таблиці 1.4 наведено характеристики соціально-демографічного стану громади.

Таблиця 1.4

Соціально-демографічні стан громади

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кількість домогосподарств	6135	6185	6245	6289	6325	6347
Кількість народжених за минулий рік	80	79	120	88	68	51
Кількість померлих за минулий рік	128	131	165	149	130	158
Природний приріст (скорочення) населення	-48	-52	-45	-61	-62	-107
Прибуло	539	544	643	308	393	425
Вибуло	190	201	219	260	451	410
Міграційний приріст, скорочення	-	-	6	-898	-649	-628
Загальна зміна чисельності населення	17525	17588	17904	18371	17473	17263
Кількість виборців	13980	139815	13820	13748	13736	13751

Джерело: за даними паспорту громади

У 2019 р. в громаді проживало близько **17,6 тис. осіб**. У довоєнний період спостерігалось незначне зростання чисельності населення за рахунок міграційного притоку: з 17 525 осіб у 2019 р. до максимальних 18 371 осіб станом на початок 2022 року. Однак демографічна ситуація погіршилася внаслідок російської військової агресії. Протягом 2022 року громада втратила значну частку мешканців – чисельність населення скоротилася на **898 осіб** (до 17 473 на початок 2023 р.) (рис. 1.5). Це було зумовлено масовим виїздом людей у безпечніші регіони України та за кордон. Станом на 2024 рік в громаді проживає 17 263 особи, що на 6% менше довоєнного рівня.

Рис. 1.5. Динаміка чисельності населення громади, 2019-2024 рр.

Джерело: за даними громади

З 2019 по 2021 рік населення громади повільно зростало, відображаючи позитивний міграційний баланс – люди переїжджали до громади, ймовірно через близькість до Одеси та розвиток приміської зони. Пік чисельності (18,4 тис. осіб) зафіксовано на початку 2022 року, перед початком повномасштабної війни. В 2022 році різко проявився відтік населення: рис. 1.4 показує стрімке падіння кількості мешканців на початок 2023 року. Частина евакуйованих повернулася або приїхали нові жителі у другій половині 2023 року, про що свідчить уповільнення спадної динаміки (зменшення лише на 210 осіб за 2023 рік проти майже 900 осіб за 2022-й).

Природний рух населення у громаді є несприятливим. Народжуваність стабільно нижча за смертність, що призводить до природного скорочення населення щороку (рис. 1.6).

Рис. 1.6. Народжуваність та смертність у громаді, 2019–2024 рр.

Джерело: за даними громади

За період 2019-2024 років кількість народжених дітей скоротилася з 80 до 51 на рік, тоді як смертність коливалася в межах 128–165 осіб на рік. Найгіршим був 2020 рік: у розпал пандемії COVID-19 народилося лише 120 дітей, а померло 165 мешканців (природне скорочення -45 осіб). У наступні роки відбулося подальше зменшення народжуваності (до 68 немовлят у 2023 р. та 51 – у 2024 р.), причому війна також вплинула – молоді сім'ї відкладали народження дітей, багато жінок виїхали за межі громади. Смертність у 2023 р. дещо знизилась до 130 випадків (можливо через евакуацію частини літніх людей), проте вже у 2024 р. зросла до 158, наблизившись до найвищих показників. У підсумку природне скорочення населення різко поглибилося: якщо у 2019–2020 рр. воно становило ~50 осіб на рік, то у 2024 р. – вже **107 осіб**.

Рис. 1.6 демонструє стійке перевищення смертності над народжуваністю в усі роки. У 2021 р. – пікове значення смертності (165 осіб) на тлі порівняно високої народжуваності (120), проте з 2022 р. народжуваність стрімко падає, досягнувши лише 51 народженого у 2024 р. Натомість смертність після тимчасового зменшення у 2022–2023 рр. знову зросла до 158 випадків у 2024-му. Таким чином, природне скорочення населення прискорилося: громада старішає, менше молодих родин народжують дітей.

Структура населення за віком підтверджує тенденцію до старіння (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Розподіл населення Усатівської громади за статтю та віком

	2020	2021	2022	2023	2024
Чоловіки					
0-2	102	88	73	78	63
3-5	194	191	177	174	138
6-17	1221	1255	1264	1281	1288
18-59	4723	4741	4752	4772	4764
60 і старші	922	1441	1444	1456	1505
Від 15 до 70 років	1673	3307	3338	3366	3409

Жінки					
0-2	73	61	59	63	46
3-5	200	185	172	134	142
6-17	1159	1174	1192	1201	1189
18-59	4785	4813	4823	4840	4863
60 і старші	2143	2132	2150	2159	2201
Від 15 до 70 років	3667	3675	3699	3727	3734

Джерело: за даними громади

Частка дітей і молоді є відносно невеликою: на початок 2024 року у віці до 18 років – близько **17% населення**. Натомість частка осіб пенсійного віку (60 років і старше) перевищує 20% – за оцінками, понад **3,7 тис. осіб** в громаді є людьми похилого віку (переважно жінки). **Працездатне населення** (18–59 років) становить орієнтовно 55–60% від загальної чисельності, але його абсолютна кількість скорочується через міграцію. Наприклад, якщо у 2022 р. працездатних мешканців було близько 9,6 тис., то у 2024 р. – уже менше 9,3 тис. осіб (у тому числі жінки дещо переважають чоловіків у цій категорії). Такий дисбаланс позначається на демографічному навантаженні: приблизно **560 осіб похилого віку на кожен 1000 працездатних**. Крім того, війна спричинила переміщення населення: з весни 2022 р. громада приймала значну кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО). На початку 2023 року було офіційно зареєстровано 760 ВПО, однак станом на початок 2025 р. їх залишилося **560 осіб**, інші або повернулися додому, або виїхали за межі громади. Інтеграція цих людей та забезпечення їх потреб – додатковий соціальний виклик для громади.

Загалом демографічна ситуація є складною: поєднання природного старіння та міграційного відтоку молоді призводить до скорочення населення громади. Для покращення демографічних тенденцій місцева влада може стимулювати повернення та закріплення молоді – через створення робочих місць, доступне житло, розвиток соціальної інфраструктури для сімей з дітьми.

Ринок праці

Ринок праці громади характеризується, з одного боку, невисоким офіційним рівнем безробіття, а з іншого – обмеженими можливостями працевлаштування на місці. Так, кількість застрахованих найманих працівників (тобто офіційно працюючих осіб) у громаді до початку війни оцінювалася на рівні кількох тисяч осіб (орієнтовно 3,5–4 тис.), що значно менше половини працездатного населення. Це свідчить про суттєвий рівень неформальної зайнятості: багато мешканців працюють без офіційного оформлення або зайняті в особистому селянському господарстві.

Офіційно зареєстроване безробіття у громаді є низьким – за експертними оцінками, не більше 3-4% працездатних осіб стояли на обліку в службі зайнятості у довоєнні роки. Низький рівень безробіття поєднується з низьким рівнем офіційної зайнятості – це може означати, що значна частина економічно активних мешканців працює неформально або за межами громади.

Географічне розташування громади – за 10 км від Одеси – визначає специфіку ринку праці. Багато жителів щоденно комбінують працю з життям у громаді, виїжджаючи на роботу до обласного центру (Одеси) або до сусідніх промислових районів. Існує елемент маятникової міграції: значна частка працездатних працює за межами громади – в Одесі чи інших містах, або ж сезонно виїжджає на заробітки за кордон (до Польщі, Чехії тощо). На жаль, точні цифри трудових мігрантів невідомі, але за непрямими оцінками близько 10–15% економічно активних мешканців до війни могли працювати за кордоном. Після початку війни частина цих трудових мігрантів не повернулася, інші ж продовжують виїжджати через складнощі з місцевим працевлаштуванням.

Структура зайнятості населення на території громади тяжіє до аграрного сектора та бюджетної сфери. Найбільше робочих місць безпосередньо у громаді забезпечує сільське господарство – місцеві агрофірми, фермерські господарства та особисті господарства населення.

Значну частку офіційно зайнятих становлять працівники освіти, культури та медицини – школа, дитсадки, амбулаторії дають роботу вчителям, вихователям, лікарям та іншим фахівцям бюджетної сфери. Також певна кількість людей зайнята у сфері торгівлі (продавці у магазинах, на ринку) та обслуговування.

Особливістю громади є наявність значної кількості пенсіонерів. Пенсійне забезпечення отримують близько чверті мешканців. Це створює навантаження на ринок праці, оскільки на одну зайняту особу припадає дедалі більше утриманців.

Таким чином, основні проблеми ринку праці громади – тінізація зайнятості та трудова міграція. Багато працездатних громадян не можуть знайти добре оплачувану роботу на місці, тому або працюють у тіні (без оформлення), або виїжджають на заробітки. Перспективи поліпшення ситуації пов'язані зі створенням нових робочих місць у громаді: розвитком місцевого бізнесу, залученням інвесторів для відкриття виробництв чи логістичних центрів, підтримкою фермерства з доданою вартістю (переробки сільгосппродукції) тощо. Важливим також є професійне навчання та перенавчання мешканців під актуальні вакансії – наприклад, в галузі будівництва, транспорту, IT-аутсорсингу, щоб люди могли працювати дистанційно чи поруч з домом.

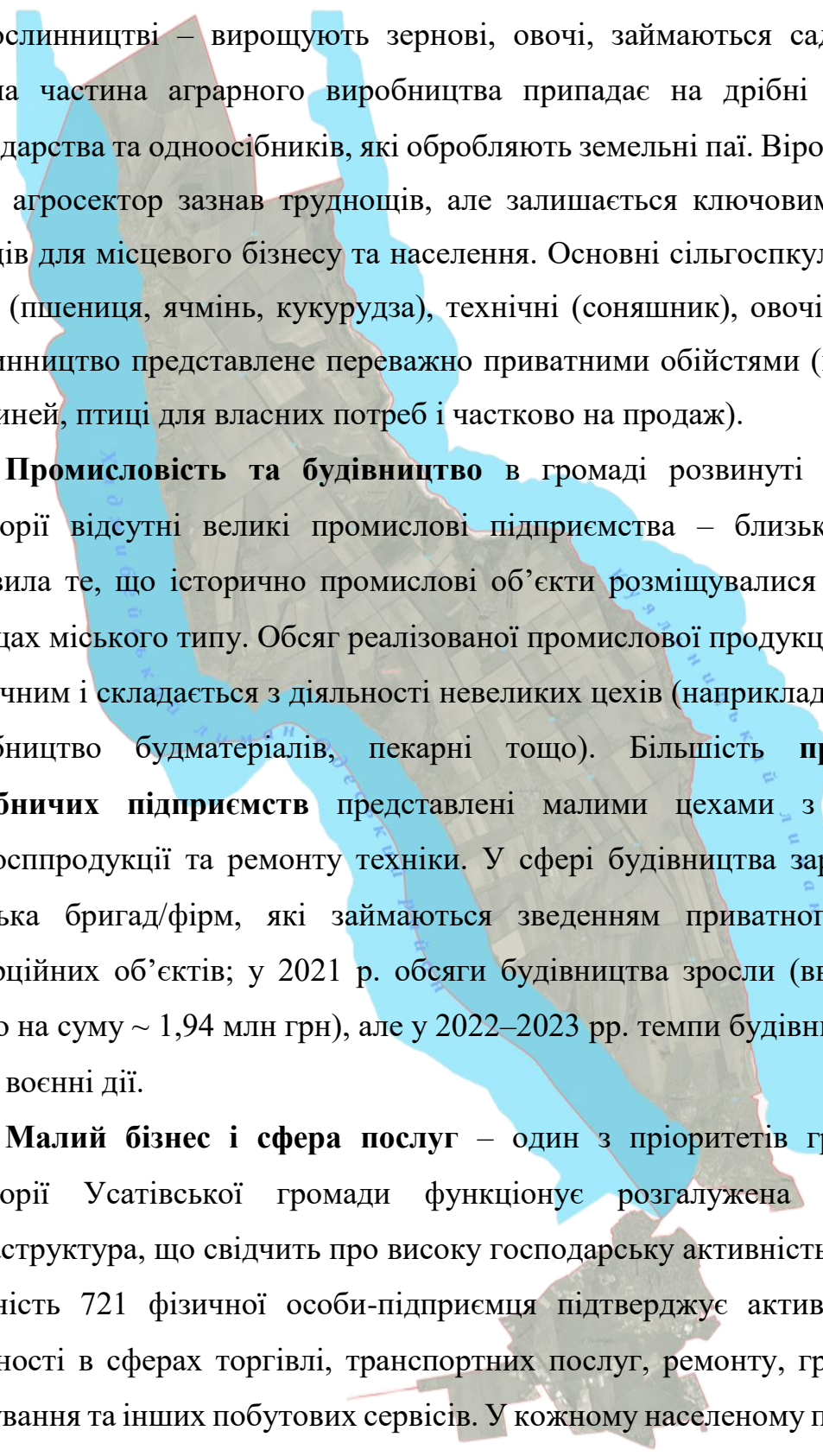
Підприємницька активність та структура господарювання

Громада має розвинуте мале підприємництво та аграрний сектор. За офіційною інформацією, на території громади зареєстровано **115 юридичних осіб** (підприємств) та **721 фізичну особу-підприємця (ФОП)**, що діють станом на 2024 рік. Така кількість бізнес-суб'єктів є досить значною для сільської громади – в середньому один суб'єкт підприємництва припадає менш ніж на 20 мешканців. Це вказує на високий рівень ділової активності населення: люди відкривають власну справу у торгівлі, сільському господарстві, перевезеннях чи інших сферах.

Сільське господарство – провідна галузь економіки громади. Близько 53% земельного фонду (130,18 км² із 245,6 км²) використовується як сільськогосподарські. На території Усатівської сільської ради працюють 8 великих сільгоспвиробників, таких як ПСП «Злагода», ФГ «Агро-Сила», ППСП «Роса», ПСП «Курган», МПВКП «Нота-Бене», Агрофірма «Августівка», СФГ «ТЕМП», у користуванні яких 5162,7363 га. сільськогосподарських земель, а також державне підприємство ДП «Покровське» СГІ-НЦНЕ, в користуванні якого 3164,6900 га. Загальна площа сільськогосподарських земель в користуванні сільськогосподарських підприємств 8327,4263 га. Основні види сільгосппродукції, які вирощуються – це зернові культури, соняшник.

В селі Маринівка розташовано Державне підприємство «Дослідне господарство «Покровське» Селекційно-генетичного інституту - Національного центру насіннезнавства та сортовивчення». Основним видом діяльності підприємства є вирощування зернових та технічних сільськогосподарських культур оригінального, елітного та репродукційного насіння та бобових культур і насіння олійних культур, дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природних і технічних наук, розведення великої рогатої худоби молочних порід, розведення свиней, оптова торгівля зерном, насінням сільськогосподарських культур, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин, оптова торгівля живими тваринами, м'ясом, молочними та м'ясними продуктами, вантажний автомобільний транспорт, забір очищення та постачання води. Підприємство здійснює фундаментальні та прикладні наукові дослідження у сфері селекції та апробації оригінального елітного репродукційного насіння зернових, бобових та олійних культур. А також у сфері вирощування молодняка великої рогатої худоби.

A map of the community territory is overlaid on the text. The map shows a blue area representing the community, with a red outline. The map is semi-transparent, allowing the text to be seen through it. The map shows the community's location relative to the city of Odessa, which is visible in the background.

В громаді діють кілька агропідприємств (ТОВ, ФГ), що спеціалізуються на рослинництві – вирощують зернові, овочі, займаються садівництвом. Значна частина аграрного виробництва припадає на дрібні фермерські господарства та одноосібників, які обробляють земельні паї. Вірогідно, через війну агросектор зазнав труднощів, але залишається ключовим джерелом доходів для місцевого бізнесу та населення. Основні сільгоспкультури – зернові (пшениця, ячмінь, кукурудза), технічні (соняшник), овочі та фрукти. Тваринництво представлене переважно приватними обійстями (вирощування свиней, птиці для власних потреб і частково на продаж).

Промисловість та будівництво в громаді розвинуті слабо. На території відсутні великі промислові підприємства – близькість Одеси зумовила те, що історично промислові об'єкти розміщувалися в місті або селищах міського типу. Обсяг реалізованої промислової продукції громади є незначним і складається з діяльності невеликих цехів (наприклад, пилорами, виробництво будматеріалів, пекарні тощо). Більшість **промислово-виробничих підприємств** представлені малими цехами з переробки сільгосппродукції та ремонту техніки. У сфері будівництва зареєстровано декілька бригад/фірм, які займаються зведенням приватного житла і комерційних об'єктів; у 2021 р. обсяги будівництва зросли (введено нове житло на суму ~ 1,94 млн грн), але у 2022–2023 рр. темпи будівництва впали через воєнні дії.

Малий бізнес і сфера послуг – один з пріоритетів громади. На території Усатівської громади функціонує розгалужена торгівельна інфраструктура, що свідчить про високу господарську активність населення. Наявність 721 фізичної особи-підприємця підтверджує активне ведення діяльності в сферах торгівлі, транспортних послуг, ремонту, громадського харчування та інших побутових сервісів. У кожному населеному пункті діють магазини (продовольчі, господарські, спеціалізовані), загальна кількість яких становить кілька десятків, зокрема й великі торговельні точки, як-от «Новий

маркет» та «Лайм» (ФОП Гурасимчук Н.Ф.), «Ніка» (ФОП Пашкова Ю.С.), «Лазан» (ФОП Лазаренко А.М.), що забезпечують широкий асортимент товарів.

Особливо розвинена в громаді торгівля підакцизними товарами – за оцінками, діє понад десяток ліцензій на реалізацію алкогольних напоїв і тютюнових виробів, що свідчить про наявність спеціалізованих магазинів, барів та інших торговельних закладів. У селі Усатове працює місцевий ринок сільськогосподарської продукції, де реалізуються овочі, молоко, м'ясо та інша продукція від населення та фермерів, що підтримує продовольчу самозабезпеченість громади.

У сфері побутового обслуговування діють майстерні, швейні ательє, перукарні та інші сервіси, які задовольняють базові потреби жителів на місці. Також у громаді функціонують об'єкти громадського харчування: кафе та їдальні.

Розвинута мережа автозаправних станцій (ТОВ «АККОРД», ТОВ «АТА-СЕРВІС», ТОВ «АМІАК Україна», ТОВ «ФЛАЙ-ОЙЛ», ПП «ОККО-нафтопродукт», ПП «Укрпетроль») забезпечує транспортну мобільність та обслуговує як місцевий транспорт, так і транзитний потік.

Бюджетоутворюючими підприємствами є ТОВ «УКРАТЛАНТІК», АТ «УКРТРАНСНАФТА», ТОВ «ТРАНСПОРТНА КОМПАНІЯ БЛАСКО», КНП «Усатівський центр ПМСД», ТОВ «БДМ» та Одеська митниця. Їх присутність вказує на диверсифіковану структуру економіки громади та її інтеграцію у логістичні, медичні та зовнішньоекономічні процеси регіону.

У сфері транспорту на території Усатівської громади, незважаючи на відсутність власних муніципальних транспортних об'єктів, сформовано ефективну систему пасажирських перевезень, яка забезпечується як місцевими підприємцями, так і зовнішніми перевізниками. Громадський транспорт представлений маршрутними таксі, що з'єднують населені пункти громади з Одесою та іншими ключовими напрямками. Основними перевізниками є ТОВ «Турист» (маршрути №87 – ст. Привоз – Орлівка, №111

— ст. Привоз–Усатове) та ТЗДВ «Третій автобусний парк» (маршрути №15, №15-Т, №32, №33, №34), які забезпечують регулярне транспортне сполучення.

Крім громадського транспорту, у громаді діють приватні ФОП, що надають послуги вантажних і пасажирських перевезень, а також кур'єрської доставки – цей сектор набув актуальності на тлі розвитку електронної комерції.

Усі заклади освіти громади охоплені програмою довозення учнів: за кожним навчальним закладом закріплений шкільний автобус, який здійснює регулярні маршрути для забезпечення доступу до освіти.

Війна серйозно вплинула на підприємницьке середовище громади. У 2022 році частина бізнесів була змушена призупинити роботу через логістичні труднощі, підвищене податкове навантаження та загальну економічну нестабільність. Проте в 2023 році спостерігалось поступове відновлення торгівлі, сфери послуг і транспорту. Частина підприємців адаптувала свою діяльність до нових умов: з'явилися виробництва військового одягу, виготовлення консервів (зокрема тушонки), послуги ремонту техніки для ЗСУ. Громада також докладала зусиль для підтримки місцевого бізнесу: підприємці отримували звільнення від орендної плати за користування комунальним майном, а також брали участь у грантових і благодійних програмах підтримки, що частково відображено в структурі місцевого бюджету. Хоча обсяги таких надходжень поки залишаються невеликими, це свідчить про активну позицію громади в напрямку збереження та відновлення підприємницького потенціалу.

Основними проблемами розвитку підприємництва залишаються **обмежений локальний ринок збуту** (невелика купівельна спроможність населення), конкуренція з бізнесом Одеси, недостатність інфраструктури (немає промислової зони, складно підключити великі об'єкти до комунікацій). Проте є і значні переваги: громада розташована близько до великого міста, має транспортні шляхи, ресурс земель. Перспективними

галузями для інвестицій можуть бути логістика та складське господарство (будівництво складів, перевалочних баз для Одеси), переробка сільгосппродукції (створення цехів з виготовлення продуктів харчування – соків, консерв, борошна тощо), зелене туризм (розвиток агросадиб, рекреації біля водойм), а також проекти відновлюваної енергетики (сонячні електростанції на непридатних землях). Активізація підприємництва і залучення інвестицій здатні надати громаді нові робочі місця та зміцнити доходну базу бюджету.

Соціальна інфраструктура

Освіта

У таблиці 1.7 наведено дані по школам громади.

Таблиця 1.7

Основні дані по школам громади

№ у системі	Повна назва	Скорочена	Форма власності	Поточний навчальний період	Адреса	Бюджетування (засновник)
15250	<u>Августівський ліцей Усатівської сільської ради Одеського району Одеської області</u>	Августівський ліцей	комунальна	13.01.2025 30.05.2025	Україна, 5121080301, вул. Шкільна, 7	Бюджет Усатівської сільської територіальної громади (1558600000)
15262	<u>Іллінська гімназія Усатівської сільської ради Одеського району Одеської області</u>	Іллінська гімназія	комунальна	01.01.2025 30.05.2025	Україна, Одеська область, Біляївський район, с.Іллінка, вул. Шкільна, 3 А	Бюджет Усатівської сільської територіальної громади (1558600000)
15268	<u>Маринівська гімназія Усатівської сільської ради Одеського району Одеської області</u>	Маринівська гімназія	комунальна	01.01.2025. 20.08.2025	Україна, Одеська область, Біляївський район, с.Маринівка, вул. Покровська, 2	Бюджет Усатівської сільської територіальної громади (1558600000)
15269	<u>Міжлиманська гімназія Усатівської сільської ради Одеського району Одеської області</u>	Міжлиманська гімназія	комунальна	01.01.2025 20.08.2025	Україна, Одеська область, Біляївський район, с-ще Набережне, вул. Єлісеєва, 20	Бюджет Усатівської сільської територіальної громади (1558600000)
15274	<u>Усатівський ліцей ім.П.Д.Вернидуба, Усатівської сільської ради, Одеського району, Одеської області</u>	Усатівський ліцей ім. П. Д. Вернидуба	комунальна	01.01.2025 20.08.2025	Україна, Одеська область, Біляївський район, с.Усагове, вул. Незалежності, 83	Бюджет Усатівської сільської територіальної громади (1558600000)

Джерело: за даними <https://od.isuo.org/authorities/schools-list/id/6322>

Усатівський ліцей імені П. Д.
Вернидуба

В громаді
функціонує
розгалужена
мережа – 5
шкіл та 4
закладів
дошкільної

освіти. Загальноосвітні навчальні заклади охоплюють усі основні населені пункти громади. Центральним є **Усатівський ліцей ім. П.Д. Вернидуба** – найбільша школа громади, розташована в с. Усатове, яка розрахована на 660 місць, але фактично навчає понад 1000 учнів (діти навчаються у дві зміни). Окрім нього, діють **Августівський ліцей** (с. Августівка, біля 370 учнів), **Маринівська гімназія** (с. Маринівка, 143 учні), **Міжлиманська гімназія** (с-ще Набережне, 169 учнів) та **Іллінська гімназія** (с. Іллінка, 150 учнів). Загалом у 2024/25 навчальному році в школах громади навчалось **1861 учень**. Матеріально-технічний стан шкіл поступово покращується: проведено капітальні ремонти в кількох закладах (утеплення Усатівського ліцею, реконструкція спортивних залів у гімназіях) за рахунок державного фонду регіонального розвитку та місцевого бюджету. Проте досі є проблеми перенавантаження центральної школи, браку сучасного обладнання, укриттів цивільного захисту та шкільних автобусів для підвезення дітей з віддалених сіл. Педагогічними кадрами заклади забезпечені: в громаді працює понад 120 вчителів і вихователів, багато з них – молоді спеціалісти.

Дошкільна освіта представлена **4 дитячими садками** комунальної форми власності (табл. 1.8).

Основні дані по дитячими садками комунальної форми власності громади

Назва, адреса	Рік побудови	Джерела фінансування та річний бюджет, тис.. грн			
		2021	2022	2023	2024
Новоemetівський заклад дошкільної освіти (дитячий садок) "Журавка" Усатівської сільської ради Одеського району Одеської області, 67631, Одеський район, Одеська обл., с. Нова Еметівка, вул. Хлібодарська, буд. 6	1973	1832.4	2460.9	1623.9	2037.2
Августівський заклад дошкільної освіти «Світлячок» Усатівської сільської ради Одеського району Одеської області, 67632, Одеський район, Одеська обл., с. Августівка, вул. Шкільна, буд. 3	1991	3058.8	6339.9	3447.6	3555.9
Міжлиманський заклад дошкільної освіти «Орлятко» Усатівської сільської ради Одеського району Одеської області, 67633, Одеський район, Одеська обл., селище Набережне, вул. Єлісєєва	1978	2289.6	2389.5	3626.6	9662.8
Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) "Янголятко" Усатівської сільської ради Одеського району Одеської області, 67663, Одеський район, Одеська обл., с. Усатове, вул. Остапа Вишні, буд. 25-б	2021	2180.0	1997.4	1798.8	2208.2

Джерело: за даними громади

Це, зокрема, **Новоemetівський ЗДО «Журавка», Августівський ЗДО «Світлячок», ЗДО «Янголятко», ЗДО «Орлятко»**. Загалом у дитсадках функціонує 14 груп, які відвідують **156 дітей**. Це доволі низький показник охоплення дошкільною освітою (менш як 40% дітей дошкільного віку), що пов'язано з дефіцитом місць і тимчасовим виїздом багатьох малюків з батьками під час війни. Наповнюваність груп теж невелика – в середньому 12 дітей на групу (при нормі 20–25), що свідчить або про недокомплект дітей, або про дотримання карантинних обмежень. Влада громади планує збільшити охоплення дітей садочками – з цією метою розроблено проект будівництва нового дитсадка в с. Усатове на 80 місць (поки що в пошуку

фінансування). Наявні садки забезпечені базовими умовами, але потребують оновлення матеріальної бази (ігрових майданчиків, утеплення приміщень тощо).

Охорона здоров'я. Медичне обслуговування мешканців громади здійснює 6 закладів охорони здоров'я (станом на 01.01.2025р.) у т.ч. **комунальне некомерційне підприємство «Усатівський центр первинної медико-санітарної допомоги» (ЦПМСД)**, до складу якого входять амбулаторії та фельдшерсько-акушерські пункти (ФАПи) у селах. Головна амбулаторія знаходиться в с. Усатове (АЗПСМ – амбулаторія загальної практики сімейної медицини), де працюють сімейні лікарі, педіатр та лабораторія. Також амбулаторії є в селах Іллінка та Августівка, а ФАПи – у менших населених пунктах (Міжлиманське, Маринівка, Нова Еметівка). Усього в системі первинної ланки – близько 5 лікарів та 15 середніх медпрацівників. Первинна медицина фінансується через НСЗУ, що забезпечує безоплатний прийом сімейного лікаря, базові аналізи, вакцинацію. Спеціалізована медична допомога (лікарі-спеціалісти, стаціонар) доступна мешканцям в м. Одеса (лікарні обласного центру за 10-15 км). Для екстрених випадків діє служба швидкої допомоги, машина «швидкої» базується в громаді. Під час війни система охорони здоров'я адаптувалася: у ЦПМСД створені запаси медикаментів, надається допомога ВПО, проводиться вакцинація від інфекцій. Проблемою залишається нестача вузьких спеціалістів на місці та транспортна доступність лікарень (необхідність власним ходом добиратися до Одеси). У перспективі громада планує розширити доступ до медичних послуг шляхом відкриття стоматологічного кабінету, створення аптечних пунктів у кожному населеному пункті, а також впровадження телемедичних точок для дистанційних консультацій з лікарями обласного рівня. На даний момент на території Усатівської громади функціонують такі аптечні заклади:

Аптеки Усатівської громади

Назва, ЄДРПОУ	Адреса	Керівник (П.І.Б., тел., стаж перебування на посаді)	Додаткова інформація (форма власності, спеціалізація, термін дії ліцензії)
Аптека ФОП Поліщук О.О. ПІН 2518809601	с. Усатове, вул. Грушевського, 30	Поліщук Ольга Олександрівна, тел.	Ліцензія № АЕ192777 діє з 19.04.2013
Аптека “Бажаємо здоров’я” Код ЄДРПОУ 45006484	с. Усатове, вул. Лесі Українки, 151	Касьян Ганна Вікторівна, тел. 063-067-37-57	Термін дії ліцензії з: 27.08.2021
Аптека “Віка- фарм” Код ЄДРПОУ 38057954	с. Усатове, вул. Грушевського, 205	Іванченко Вікторія Олександрівна, тел. 067-662-16-85	Ліцензія № АВ599035 діє з 22.05.2012
Аптека ФОП Рибак Г.В.	с. Іллінка, вул. Міжлиманська, 10Д	Рибак Ганна Володимирівна 0958383279	Ліцензія АГ №583797 діє з 08.02.2011 року
Аптека ФОП Попов Д.В.	с. Міжлиманське, вул. Вишнева, 52А	Попов Дмитро Вікторович тел. 0938172130	Ліцензія Серія АЕ №295011 діє з 07.10.2014 р.
Аптека №1 ФОП Остропілова Ю.М.	с. Міжлиманське, вул. Іванова, 5А	Остропілова Юлія Миколаївна тел.0960808698	Ліцензія від 24.08.2023 р.

Джерело: за даними громади

Культура і спорт. На території Усатівської територіальної громади є багато пам’ятних знаків. На Усатове - це козацькі могили першої половини 17 - 18 ст., Курган з символічним хрестом на пагорбі, пам’ятки трипільської культури (археологічні знахідки під час розкопок). В Августівському старостинському окрузі - братська могила (поховання в період другої світової війни). На території Іллінського старостинського округу великою популярністю користується історико-краєзнавчий музей (керівник Бондарчук В.А.). В музеї зберігаються експонати періоду другої світової війни, експонати сучасної російсько-української агресії, великий краєзнавчий матеріал та історії рідного краю. Є меморіальні дошки, як наприклад меморіальна дошка загиблomu воїну Олегу Мединському. На території Маринівського старостинського округу - це літак, який символізує

героїчний подвиг льотчиків у роки другої світової війни, також є братська могила, де заховані воїни, загиблі у роки другої світової війни.

Стосовно церков - це історична пам'ятка: церква Різдва Пресвятої Богородиці (с. Усатове), церква Вознесіння, церква Святого Миколая, церква Святої Тетяни в Августівському старостинському окрузі. В Іллінці - релігійна громада ЕХБ, релігійна громада «Святого пророка Іллі». Найбільшою популярністю користується Свято-Покровський скит на території Маринівського старостинського округу.

На території Усатівської територіальної громади розташовано 16 кладовищ: п'ять на території Іллінського округу, п'ять на території Маринівського округу, чотири на території Августівського округу і два на території с. Усатове

Культурна інфраструктура громади включає клубні заклади та бібліотеки практично в кожному селі. Функціонує **9 сільських клубів/будинків культури** – найбільші в селах

Іллінка, Августівка та Нова Еметівка, а також клуби в Маринівці, Протопопівці, Набережному, Новій Ковалівці, Усатове та

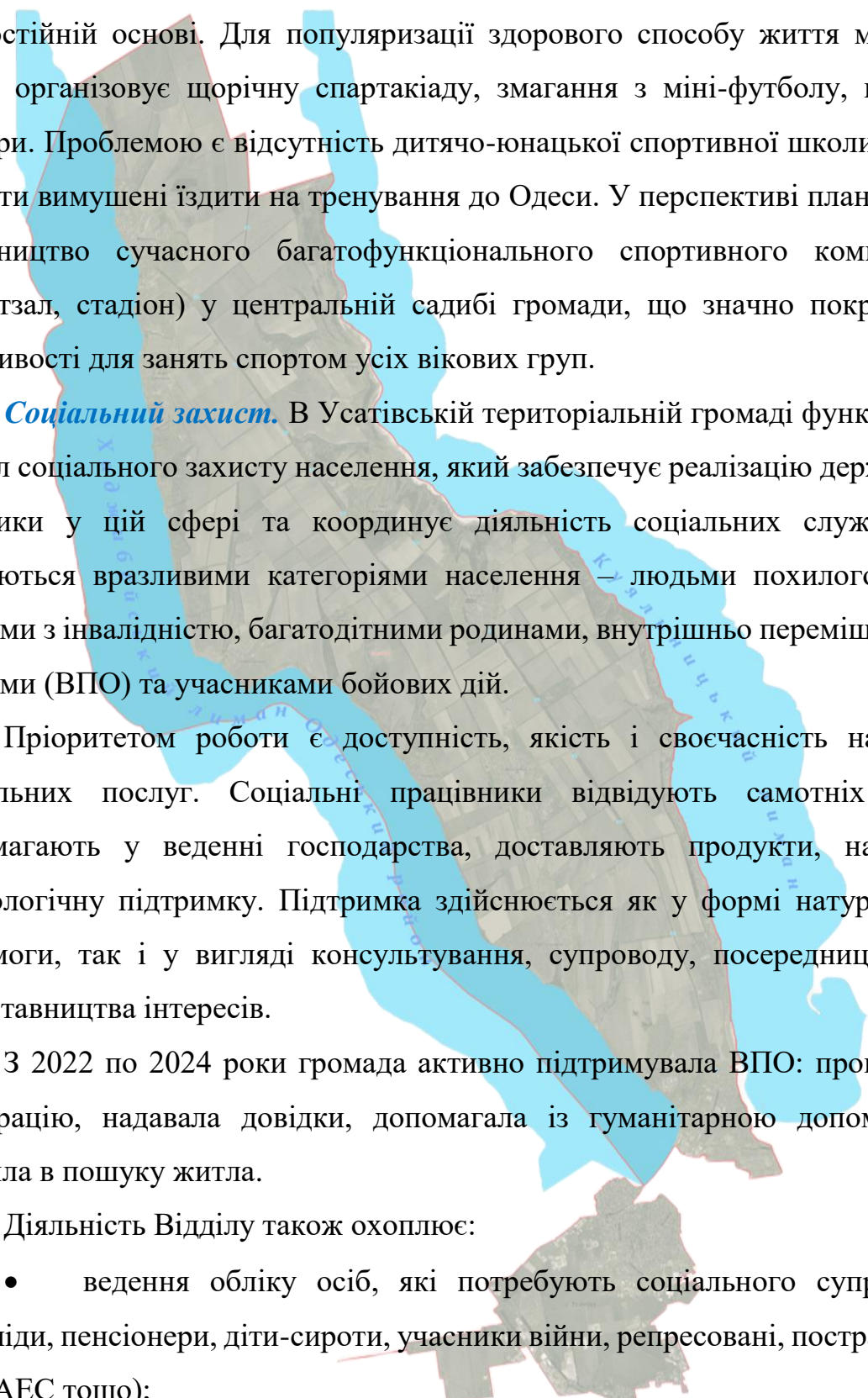
Черевичне. Вони є осередками культурного життя: тут проводяться святкові заходи (концерти до Дня села, Новорічні свята), працюють гуртки художньої самодіяльності (співочі ансамблі, танцювальні колективи, драмгуртки для молоді). При будинках культури діють **бібліотеки** – загалом **8 сільських бібліотек** (по одній у кожному більшому селі), які налічують десятки тисяч книжкового фонду та надають доступ до інтернету для відвідувачів. Найбільша – Усатівська сільська бібліотека, що виконує також функції методичного центру для інших. Мережа бібліотек дозволяє охопити культурно-освітніми послугами населення, хоча попит на традиційні бібліотеки знижується. Зусиллями громади бібліотеки

трансформуються у **культурно-освітні хаби** – проводять майстер-класи, комп'ютерні курси для пенсіонерів, зустрічі з цікавими людьми.

В с. Іллінка діє історико-краєзнавчий музей (с. Іллінка, вул. Міжлиманська, 8), заснований у 2012 році подружжям Бондарчуків. Віктор Андрійович Бондарчук є беззмінним керівником музею. Експозиція музею налічує близько п'яти тисяч експонатів, які розміщені у двох виставкових залах. Перша зала - історико-краєзнавча. Друга присвячена історіям війн та світових катаклізмів - Другій світовій, Афганській та сучасній російсько-українській, а також Чорнобильській трагедії. Гордістю колекції Іллінського музею є частина тренувального літака, який розбився в 1944 році неподалік села.

Спортивна інфраструктура розвинена. На спортивних об'єктах Усатівської територіальної громади молодь займається різними видами спорту, адже приймає участь у різних спортивних змаганнях як на місцевому так і на районному, обласному і навіть на республіканському рівні. На спортивних об'єктах (стадіонах) є бігові доріжки, місця для заняття волейболом, баскетболом та іншими видами спорту. Але найулюбленішим видом спорту є футбол. Футбольна команда «Хаджибей» вже не один рік займає вищі та призові місця в різних змаганнях. Успішно виступають команди U-15, U-17, U-19, U-21, ФК «Міжлимання», ФСК «Хаджибей», ФСК «Хаджибей» (ветерани). Про це свідчить велика кількість спортивних нагород та кубків. Зараз в Усатівській територіальній громаді йде робота по створенню дитячо-юнацько спортивної школи «Хаджибей». В с. Усатове є стадіон (футбольне поле) на базі ліцею, де проходять змагання районного рівня. Також у декількох селах встановлено **вуличні тренажери** та спортмайданчики (в рамках обласних програм). При будинках культури діють спортивні секції – наприклад, секція волейболу в Августівці, дитячі футбольні гуртки в Усатовому. Загалом у громаді налічується 12 спортивних

споруд (зали, майданчики), які використовуються близько 500 мешканцями на постійній основі. Для популяризації здорового способу життя місцева влада організовує щорічну спартакіаду, змагання з міні-футболу, шахові турніри. Проблемою є відсутність дитячо-юнацької спортивної школи – юні таланти вимушені їздити на тренування до Одеси. У перспективі планується будівництво сучасного багатофункціонального спортивного комплексу (спортзал, стадіон) у центральній садибі громади, що значно покращить можливості для занять спортом усіх вікових груп.

Соціальний захист. В Усатівській територіальній громаді функціонує Відділ соціального захисту населення, який забезпечує реалізацію державної політики у цій сфері та координує діяльність соціальних служб, що опікуються вразливими категоріями населення – людьми похилого віку, особами з інвалідністю, багатодітними родинами, внутрішньо переміщеними особами (ВПО) та учасниками бойових дій.

Пріоритетом роботи є доступність, якість і своєчасність надання соціальних послуг. Соціальні працівники відвідують самотніх осіб, допомагають у веденні господарства, доставляють продукти, надають психологічну підтримку. Підтримка здійснюється як у формі натуральної допомоги, так і у вигляді консультування, супроводу, посередництва та представництва інтересів.

З 2022 по 2024 роки громада активно підтримувала ВПО: проводила реєстрацію, надавала довідки, допомагала із гуманітарною допомогою, сприяла в пошуку житла.

Діяльність Відділу також охоплює:

- ведення обліку осіб, які потребують соціального супроводу (інваліди, пенсіонери, діти-сироти, учасники війни, репресовані, постраждалі від ЧАЕС тощо);
- оформлення субсидій, соціальних допомог, компенсацій на догляд, путівок на оздоровлення;

- реагування на випадки домашнього насильства та торгівлі людьми;
- забезпечення рівних прав та протидію дискримінації;
- надання допомоги на лікування, поховання, відновлення житла, соціальні виплати за різними категоріями (інваліди війни, діти війни, УБД, ЧАЕС, тощо).

Соціальні послуги надаються:

- за місцем проживання (догляд вдома – 55 осіб станом на 2024 рік);
- у приміщенні установи або мобільно;
- силами 5 соціальних робітників та 1 фахівця соціальної роботи.

Фінансування заходів забезпечується як з державного, так і з місцевого бюджету. За рішенням сесії сільської ради надається матеріальна допомога у понад 30 напрямках, зокрема:

- на лікування, харчування, соціальні послуги;
- на оздоровлення, купівлю хліба, поховання;
- до державних і професійних свят;
- на наслідки надзвичайних ситуацій (ракетні удари, обвали, пожежі, буревії);
- підтримка дітей-сиріт, обдарованої молоді, учасників бойових дій.

Крім того, громада веде активну інформаційну діяльність, розміщуючи актуальні новини та роз'яснення щодо змін у соціальному законодавстві на своєму офіційному сайті.

Соціальна політика Усатівської громади виконує не лише функцію підтримки, а й сприяє зміцненню згуртованості населення, формуванню довіри до органів влади та розвитку культури взаємодопомоги.

Житлово-комунальне господарство (ЖКГ). Громада має розвинену інфраструктуру водопостачання та електропостачання, але відчуває нестачу централізованої каналізації. Більшість населених пунктів забезпечені

централізованим **водопроводом**: водопостачання здійснюється від водоводу м. Одеси та частково з артезіанських свердловин. Виробничі потужності системи водопостачання становлять декілька тисяч кубометрів на добу, чого достатньо для потреб населення, хоча в літній період відчувається дефіцит (через полив городів). **Водовідведення** централізоване відсутнє – каналізація є лише в окремих багатоповерхових будинках Усатівської громади, інші користуються вигрібними ямами. Це створює екологічні ризики (забруднення ґрунтових вод) та дискомфорт для населення. Громада розробляє проєкт будівництва локальних очисних споруд та каналізаційних мереж в найбільших селах, але реалізація потребує значного фінансування.

Електропостачання в цілому надійне: на території є десятки трансформаторних підстанцій сумарною потужністю кілька МВт, що забезпечує потреби домогосподарств і підприємств. Під час війни траплялися аварійні відключення електрики, проте критична інфраструктура (водонасоси, лікарня) забезпечена резервними генераторами. Газифікація: більшість населених пунктів газифіковані ще в 2000-х роках, блакитний газ підведено до 85% домогосподарств. Від газопостачання частково відмовляються на користь електроопалення чи твердопаливних котлів через високу ціну газу. Теплопостачання централізоване відсутнє (крім декількох відомчих котелень в Усатовівській ТГ для школи та амбулаторії) – населення використовує індивідуальне опалення.

У сфері поводження з відходами громада зробила впевнені кроки: укладено договір із спеціалізованим підприємством на **вивезення твердих побутових відходів**. Наразі близько 60% домогосподарств уклали угоди на вивіз сміття. На території громади діє одне ліцензоване підприємство з вивозу відходів, проте необхідно збільшувати охоплення послугою збору сміття, запроваджувати роздільний збір та утилізацію. Екологічним пріоритетом є рекультивация старих стихійних звалищ та запобігання появи нових.

В цілому соціальна інфраструктура громади є розвиненою на базовому рівні. Громада забезпечує освітні, медичні, культурні та комунальні потреби мешканців, хоча якість послуг потребує підвищення. Інвестиції у соціальну сферу – це інвестиції в якість життя людей, тому місцева влада спрямовує залишки коштів бюджету і залучає гранти на модернізацію шкіл, амбулаторій, клубів, поліпшення водопостачання тощо. Після перемоги у війні планується відновлення і розширення соціальної інфраструктури, яка стала запорукою стійкості громади у важкі часи.

Екологічний стан громади

Екологічна ситуація в громаді загалом задовільна, серйозних промислових забруднювачів на території немає. Значну частину площі громади (понад 26% або 65 км²) займають **землі водного фонду** – це Куяльницький та Хаджибейський лимани (солоні озера-лімани). Лимани є цінними природними об'єктами, але частково забруднені стічними водами з Одеси та навколишніх сіл. Громада співпрацює з екологічними організаціями щодо порятунку Куяльницького лиману від висихання і забруднення: проводяться заходи з поповнення його водою та контролю якості (ліман відомий лікувальними грязями, і його збереження – пріоритет регіону).

У межах громади наявні **лісові масиви** (понад 19 км² лісів), переважно штучні насадження – полезахисні лісосмуги, а також Усатівський ліс (невеликий гай). Ці ліси виконують рекреаційну і ґрунтозахисну функцію. Екологічні проблеми включають незаконну вирубку дерев населенням (в опалювальний сезон). Громадою ведеться контроль спільно з лісгоспом, організовано патрулювання лісосмуг, зокрема під час воєнного стану для запобігання пожежам.

Одним з викликів є **стан атмосферного повітря** поблизу траси Одеса-Київ, яка проходить поруч. Вихлопні гази транспорту впливають на екологію прибережних до траси сіл, однак регулярний моніторинг якості повітря не проводиться через брак обладнання. Населення іноді скаржиться на задимленість повітря восени, коли аграрії спалюють поживні рештки на

полях – громада бореться з цим, штрафуючи винних та проводячи роз'яснювальну роботу.

Централізоване водопостачання базується на підземних водах, глибокі свердловини забезпечують відносно якісну воду. Проте існує проблема мілких колодязів і ґрунтових вод – у селах, де немає водогону, люди користуються колодязною водою, яка в деяких місцях має високий вміст нітратів через просочення з вигрібних ям. Відсутність централізованої каналізації – головний екологічний ризик: приватні септики і ями можуть забруднювати підземні води. Це питання поступово вирішується – громада планує будувати локальні каналізаційні системи, шукає державні екологічні субвенції.

Як зазначалося раніше, сміття централізовано вивозиться повністю. Стихійні смітники ліквідуються щорічно суботниками – мешканці та комунальні служби очищають балки від накопиченого непотребу. Позитивно, що прийнято програму поводження з відходами, яка передбачає створення в кожному селі контейнерних майданчиків та сортування пластику, скла. У 2023 р. встановлено перші 20 контейнерів для пластику за грантові кошти, і волонтери проводять навчання школярів екокультури.

Щодо спеціальних екологічних проблем, то громада контролює **стан ґрунтів** – агровиробники дотримуються сівозмін, понад 22,6 га. відведено під землі історико-культурного призначення (охоронні зони курганів та пам'яток), де обмежено господарську діяльність. Усатівська громада відома археологічними пам'ятками (Усатівська культура бронзового віку), тому ведеться нагляд, щоб уникнути несанкціонованого будівництва на цих об'єктах.

Період воєнного стану вніс і екологічні виклики: потреба в укриттях призвела до активного риття ґрунту. Також були випадки падіння уламків ракет поблизу – їх оперативне прибирають, проводиться обстеження ґрунту на предмет хімічного забруднення (на щастя, перевищень норм не виявлено).

Отже, екологічний стан громади можна оцінити як відносно благополучний, з типовими проблемами сільської місцевості: утилізація відходів, якість питної води, збереження лісосмуг. Влада усвідомлює важливість довкілля для сталого розвитку: впроваджуються заходи екоосвіти, співпраця з обласними екологічними службами. В майбутньому планується створення на базі лиманів рекреаційно-лікувальної зони, що стимулюватиме і охорону природи, і розвиток «зеленого» туризму.

Земельний фонд та використання земельних ресурсів

Територія громади має площу **245,6 км²** (24 560 га), з яких більша частина використовується у сільському господарстві або залишається природними угіддями (табл. 1.10).

Таблиця 1.10

Земельні угіддя у розпорядженні Усатівської громади

Категорії земель	Площа, га
Загальна площа земель, всього	24,56
Землі сільськогосподарського призначення	13018,00
Землі житлової забудови	2456,70
Землі природно-заповідного фонду	50,50
Землі оздоровчого призначення	43,00
Землі рекреаційного призначення	29,50
Землі історико-культурного призначення	22,60
Землі лісгосподарського призначення	1911,30
Землі водного фонду	6516,30
Землі промисловості	444,00
Землі транспорту та зв'язку	270,00
Землі енергетики	166,50
Землі запасу	70,00
Землі загального користування	583,00

Джерело: за даними паспорту громади

Структура земельного фонду така:

- **Сільськогосподарські землі** – 13 018 га (53% території). До них входять рілля, багаторічні насадження (сади, виноградники), сіножаті та пасовища. Основна частка – рілля під польові культури. Землі розпайовані між селянами, багато паїв передано в оренду агрофірмам. Стан орних земель задовільний, проте подекуди спостерігається ерозія ґрунтів на схилах до

лиманів – для боротьби з нею використовуються лісосмуги та ґрунтозахисні технології.

- **Землі житлової забудови** – сумарно 2 457 га. (10% території). Це площі, зайняті під населеними пунктами: житлові двори, присадибні ділянки, об'єкти соціальної інфраструктури всередині сіл. Останніми роками площа забудови дещо зросла через індивідуальне житлове будівництво – приміські села розширюються, вільні землі переводяться під забудову. Громада затвердила генплани населених пунктів, де визначено нові квартали садибної забудови (загалом близько 40 га. земель запасу переведено під забудову).

- **Водний фонд** – 6 516,3 га (26,5%). Це акваторії двох великих лиманів, що частково лежать у межах громади, а також малі ставки і річки. Лимани – Хаджибейський і Куяльницький – мають стратегічне значення як природні водойми. Громада межує з ними, але не контролює водний режим (це компетенція області). Узбережжя лиманів використовується під рекреацію та добування лікувальних грязей (особливо Куяльник).

- **Ліси та зелені насадження** – 1 911,3 га (7,8%). Переважно це державний лісовий фонд (лісосмуги). Стан лісів задовільний, але потребує догляду – проводиться санітарна вирубка сухостою, висадка молодих дерев ДП «Одеський лісгосп» щороку на площі 10 га.

- **Природно-заповідний фонд** – 50,5 га (0,2%). В громаді наявні заповідні об'єкти місцевого значення – заказник «Куяльницькі лимани» (частково), кілька ботанічних пам'яток (старовікові дерева в парках). Ці землі охороняються, будівництво на них заборонено.

- **Землі промисловості, транспорту, енергетики** – сумарно ~880,5 га (3,6%). Сюди відносяться території під інфраструктурою: кар'єри (щебневий кар'єр 20 га), лінії електропередач і підстанції (166,5 га), автошляхи та придорожні смуги (270 га). Землі промисловості (444 га) включають майданчики бувших колгоспних ферм, зерноскладів, невеликі виробничі бази. Значна частина цих земель нині не використовується на

повну потужність – є резерв для розміщення нових виробництв чи логістичних центрів.

- **Землі рекреаційного та оздоровчого призначення** – 72,5 га (0,3%). Це території спортивних та дитячих майданчиків, парку, дитячих таборів (один табір у сосновому лісі біля лиману, зараз не працює), а також санаторно-курортна зона на Куяльнику (лікувальний заклад “Куяльник”, хоча він розташований за межами громади

- **Інші землі:** історико-культурного призначення – 22,6 га. (охоронні зони курганів, археологічних пам’яток); землі загального користування – 583 (дороги, вулиці, площі), землі запасу – 70 га (не розподілені землі, резерв громади). Цей резерв може бути використаний під інвестиційні проекти або видачу ділянок учасникам АТО тощо.

Використання земельних ресурсів громади є інтенсивним в аграрному секторі і помірним – в інших сферах. Сільгоспугіддя обробляються, коефіцієнт розораності території високий (понад 80% придатних земель – рілля). Це приносить економічний дохід, але потребує раціонального підходу: громаді варто впроваджувати ґрунтозберігаючі технології, сівозміни, аби зберегти родючість ґрунтів. Наразі ознак деградації ґрунтів не зафіксовано, їхній бонітет середній (65–70 балів з 100 можливих).

Приміські території громади мають значний потенціал для **житлової забудови**. Вже зараз спостерігається пошкваллення будівництва котеджів та дач на землях, прилеглих до Одеси. Громада зацікавлена у залученні нових мешканців – зокрема, планується створення садибного масиву для переселенців із зони бойових дій, виділення їм земельних ділянок під забудову. Це дозволить ефективно використати землі запасу та частину сільськогосподарських земель, менш придатних для оранки.

Отже, земельний фонд громади використовується переважно під аграрні потреби та природні екосистеми (ліман, ліси). Перспективи розвитку пов’язані із зміною структури використання: частина земель може бути переведена під промислово-логістичні проекти (створення індустріального

парку), а також під житлову і рекреаційну забудову. Важливим завданням є збалансувати економічне використання земель з їх охороною, адже лимани і чорноземи – це природний капітал громади, який необхідно зберегти для майбутніх поколінь.

Основні проблеми та перспективи розвитку громади

Громада втрачає населення через від’ємний природний приріст і виїзд мешканців (як за кордон, так і до міст). Молодь часто не бачить перспектив на селі і переїжджає до Одеси. Це призводить до старіння населення, браку кваліфікованих кадрів (лікарів, вчителів, підприємців). Війна загострила проблему – сотні людей евакуювалися і не всі повернулися. Необхідно створювати умови для повернення та закріплення населення: робочі місця, житло, безпека, якісні послуги.

Попри наявність значної кількості підприємців, структура економіки однобока – переважає сільське господарство і торгово-сервісний дрібний бізнес. Відсутні промислові виробництва та інвестиційні проекти, які могли б дати ривок розвитку. Бюджет громади залежний від податку на доходи фізосіб, тобто від зайнятості населення. А якщо люди працюють в тіні або в місті, ПДФО надходить не до бюджету громади. Тому існує **проблема тіньової економіки** – бюджет недоотримує кошти, які крутяться в громаді.

Школи, садки, дороги, мережі – потребують капремонту і модернізації. Багато об’єктів будувалися 30-50 років тому. Є села з поганим дорожнім сполученням (грунтові дороги розбиті), що ускладнює доступ до послуг. Мережі водопостачання та електроенергії мають зношені елементи, часто трапляються пориви труб, перепади напруги. Громаді важко самостійно фінансувати великі інфраструктурні проекти, залежність від державних субвенцій висока. **Відсутність каналізації** – окрема велика проблема, що впливає і на комфорт життя, і на екологію.

Присутність значної кількості ВПО вимагає інтеграції їх у місцеве життя (житло, робота, освіта для дітей). Також громада потерпає від психологічних наслідків війни – люди в стресі, зростає потреба в

соцпідтримці, лікуванні (реабілітація ветеранів, допомога родинам загиблих). Фінансове навантаження на бюджет збільшилося через необхідність підтримувати військових, територіальну оборону, відновлювати пошкоджене майно. Це зменшує ресурси, які могли б йти на розвиток.

Як відносно нова об'єднана громада (створена у 2020 р.), Усатівська ТГ ще налагоджує управлінські процеси. Є проблеми з нестачею кваліфікованих кадрів у місцевій адміністрації, бюрократичними перепонами у реалізації проектів. Планування розвитку потребує актуалізації – Стратегія розвитку громади має врахувати нові реалії після початку війни.

Однак є і позитивні сторони. Громада фактично є передмістям великого міста, що відкриває можливості: розвиток логістики (склади, розподільчі центри), **промислових парків** для переносу виробництв з перевантаженої Одеси, створення спільних підприємств з міським бізнесом (наприклад, харчових чи будівельних комбінатів). Прикладом може бути будівництво індустріального парку на землях громади вздовж траси – це залучить інвестиції і робочі місця.

Сільське господарство слід доповнити переробкою. Можна створити цехи з виробництва екологічно чистих продуктів: соків, варення, сушених фруктів, крафтових сирів, ковбас тощо. Близькість до міського ринку збуту дає шанс розвивати **бренд громади** – приміром, «Усатівські органічні овочі» чи «Маринівська полуниця». Якщо об'єднати зусилля фермерів у кооператив, можна отримати додану вартість на місці, а не продавати сировину дешево.

Лимани та сільська ідилія – ресурс для туризму. Можна розвивати сільський зелений туризм: облаштувати кілька садиб для відпочинку, екостежки, зони риболовлі на лимані, етнографічний музей (в громаді багата історія, археологія). Куяльницький лиман – курорт державного значення; громада може залучатися до відродження його інфраструктури: відкриття реабілітаційного центру, грязелікарні, СПА-комплексу. Це дасть робочі місця в сфері послуг і підвищить престиж території.

На перспективу заплановано кілька важливих проектів: будівництво каналізації та очисних споруд в Усатовому, модернізація системи водопостачання зі встановленням станцій доочистки води, капітальний ремонт ключових доріг (наприклад, дороги Усатове–Іллінка). Реалізація цих проектів можлива за рахунок державного фонду відновлення України та міжнародної допомоги. Покращення інфраструктури підвищить інвестиційну привабливість громади.

Громада має відносно високоосвічене населення. Важливо створити умови, щоб ці люди могли застосувати свої знання вдома. Перспективним є відкриття філій одеських коледжів чи ПТУ у громаді – навчальні центри з підготовки ІТ-спеціалістів, механізаторів, будівельників. Це не лише дасть освіту молоді, а й утримає її від відтоку. Також планується створення молодіжного центру на базі будинку культури, де б молодь могла реалізовувати проекти (грантові ініціативи, стартапи).

Громада може співпрацювати з Одесою та сусідніми ТГ для вирішення спільних проблем – поводження з відходами, громадський транспорт, ринок праці. Наприклад, створення спільного сміттєпереробного заводу з Одесою, або запуск нового автобусного маршруту, що сполучатиме села громади з міським метро/трамваєм в Одесі. Такі проекти покращать якість життя мешканців і знімуть навантаження з бюджету громади (через розподіл витрат між партнерами).

Отже, Усатівська громада пройшла крізь непрості роки 2020–2024, зберігши фінансову стабільність та соціальну згуртованість. Основні її сильні сторони – вигідне розташування, родючі землі, підприємливі люди. Водночас слабкі місця – демографічні та економічні виклики – потребують проактивної політики місцевої влади. Стратегія розвитку громади має фокусуватися на **диверсифікації економіки**, підтримці малого бізнесу, інвестиціях у інфраструктуру та людський капітал. Перспектива бачиться у перетворенні громади на комфортну приміську зону, де поєднані переваги сільського способу життя (екологія, простір) з можливостями міста (робота, послуги).

Залучення державних та міжнародних ресурсів на відбудову після війни дозволить реалізувати ці амбітні плани. Маючи чітке бачення та активну громаду, Усатівська територіальна громада здатна подолати існуючі проблеми і забезпечити стале зростання в майбутньому.

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ТА ОБМЕЖЕНЬ ПЕРСПЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАДИ (SWOT-аналіз)

2.1. Загальний SWOT – аналіз розвитку громади та результати опитування

SWOT-аналіз є невіддільною частиною процесу стратегічного планування та одним із ключових інструментів комплексної оцінки поточного стану громади. У випадку з Усатівською територіальною громадою він дозволяє не лише зафіксувати її сильні сторони та виявити потенціал розвитку, але й чітко окреслити існуючі обмеження, ризики та зовнішні виклики. Аналіз сильних і слабких сторін, а також зовнішніх можливостей і загроз створює підґрунтя для формування реалістичних та досяжних стратегічних цілей, що базуються на фактичних даних, локальному досвіді та потребах мешканців. Застосування SWOT-аналізу є обов'язковим етапом при розробці Стратегії соціально-економічного розвитку, адже саме завдяки йому громада здатна усвідомити, які внутрішні переваги слід посилювати, які внутрішні проблеми потребують вирішення, які зовнішні можливості можна використати для зростання, а також які ризики варто проактивно враховувати у плануванні. Це дозволяє забезпечити не лише формальний, а й змістовний характер стратегії, що відповідає реаліям повоєнного відновлення, змінам у демографічній структурі, ринку праці, інфраструктурних умовах та інституційній спроможності громади. SWOT-аналіз для Усатівської громади базувався на детальному аналізі статистичних показників, змісту паспортної інформації, а також результатів опитування думок мешканців і місцевих підприємців. Робоча група на основі цього матеріалу виокремила ключові чинники, які впливають на поточний стан території, та визначила ті сфери, що потребують першочергової уваги в середньостроковій перспективі. Це дало можливість закласти логіку стратегічних цілей, з урахуванням порівняльних переваг громади, викликів сьогодення та реалістичних ресурсних можливостей.

Таким чином, SWOT-аналіз виступає не просто діагностичним інструментом, а логічною основою для розробки практичних і адаптованих рішень, що дозволять Усатівській громаді розвиватися збалансовано, цілеспрямовано та з урахуванням довгострокових інтересів її мешканців. Завдяки інтеграції результатів SWOT-аналізу у стратегічне бачення громада отримує можливість формувати комплексні підходи до розвитку — не лише реагуючи на виклики, а й випереджаючи їх. Це особливо важливо для Усатівської громади, яка поєднує риси приміської, аграрної та рекреаційної території. Такий аналіз дозволяє не лише розробити універсальну модель дій, а й адаптувати її до конкретних умов кожного населеного пункту громади, враховуючи локальну специфіку, кадровий потенціал, ресурсну базу та просторові особливості. У подальшому саме на основі цього аналізу здійснюється пріоритизація цілей, формулювання стратегічних завдань, вибір інструментів реалізації й визначення ключових проєктів. SWOT-аналіз слугує підґрунтям для сценарного моделювання, що дозволяє врахувати як оптимістичні, так і обережні прогнози соціально-економічного розвитку. Це робить процес стратегічного планування прозорим, обґрунтованим і орієнтованим на досягнення конкретного результату для всієї Усатівської громади. Аналіз співвідношення потенціалу громади із зовнішнім середовищем (можливості та загрози) було проаналізовано за схемою 2.1 та алгоритмом 2.2:

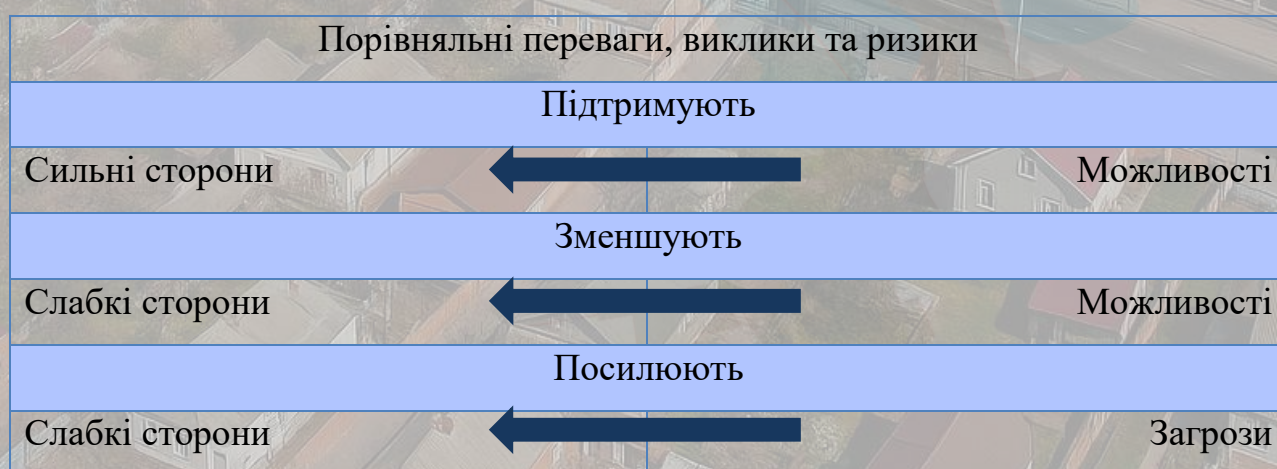

Рис. 2.1. Схема взаємодії слабких і сильних сторін громади з можливостями та загрозами зовнішнього середовища

Алгоритм перетворення слабких сторін Усатівської громади на конкурентні переваги

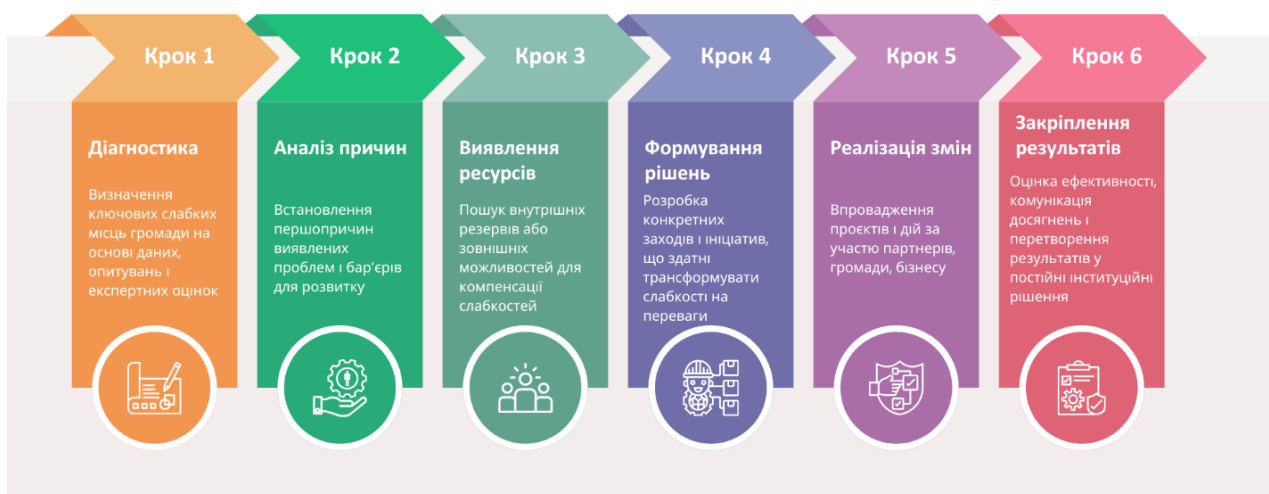

Рис. 2.2. Алгоритм перетворення слабких місць діяльності Усатівської сільської територіальної громади в конкурентні переваги

Сильні сторони Усатівської ТГ пов'язані з її унікальним економіко-географічним положенням та великим резервом територій, вільних для розвитку бізнесу та проживання населення, з багатим природно-ресурсним потенціалом. Діаграма (рис. 2.3) відображає результати опитування мешканців щодо їхньої загальної оцінки комфортності проживання в Усатівській громаді. Участь в опитуванні взяли 28 респондентів.

Яким із нижче запропонованих тверджень Ви б охарактеризували громаду:
28 відповідей

Рис. 2.3. Результати опитування мешканців громади

Джерело: результати опитування

Більшість учасників (64,3%) обрали твердження «Тут комфортно жити мені», що свідчить про високий рівень задоволеності умовами проживання та позитивне сприйняття середовища в громаді. Ще 21,4% респондентів зазначили, що рекомендують свою громаду для проживання своїм знайомим, що також свідчить про сформований позитивний імідж громади на особистому рівні.

10,7% опитаних вказали, що хочуть, аби тут жили їхні діти, тобто сприймають громаду як безпечне і перспективне середовище для наступного покоління. Інші твердження («змушений тут жити», «немає перспектив», «планую виїхати», «є де реалізуватись») не були обрані жодним респондентом, що дозволяє зробити висновок: серед опитаних майже немає вираженої критики чи песимістичних оцінок щодо громади.

Загалом, результати демонструють високий рівень прихильності до громади, що є важливим соціальним капіталом для планування розвитку та реалізації місцевих ініціатив.

Слабкими сторонами території є низька диверсифікація економіки, погане медичне забезпечення, відтік амбітної та кваліфікованої частини населення, особливо молоді.

Негативно вплинути та сповільнити перспективний розвиток громади можуть нестача інвестиційних вкладень.

Можливості розвитку ТГ пов'язані з реалізацією нової економічної політики у розвитку громади, подальшим розширенням використання потенціалу традиційних галузей господарювання, здатних збільшити зайнятість сільського населення та кількість суб'єктів малих форм господарювання.

За результатами опитування мешканців, проведеного в межах розробки Стратегії, найбільшими бар'єрами для розвитку громади було названо: недостатню підприємливість мешканців (10 згадок, 35,7%), зношеність інженерних мереж та інфраструктури (9 згадок, 32,1%), недостатню

громадську ініціативність (8 згадок, 28,6%), низьку якість середньої освіти (6 згадок, 21,4%) (рис. 2.4).

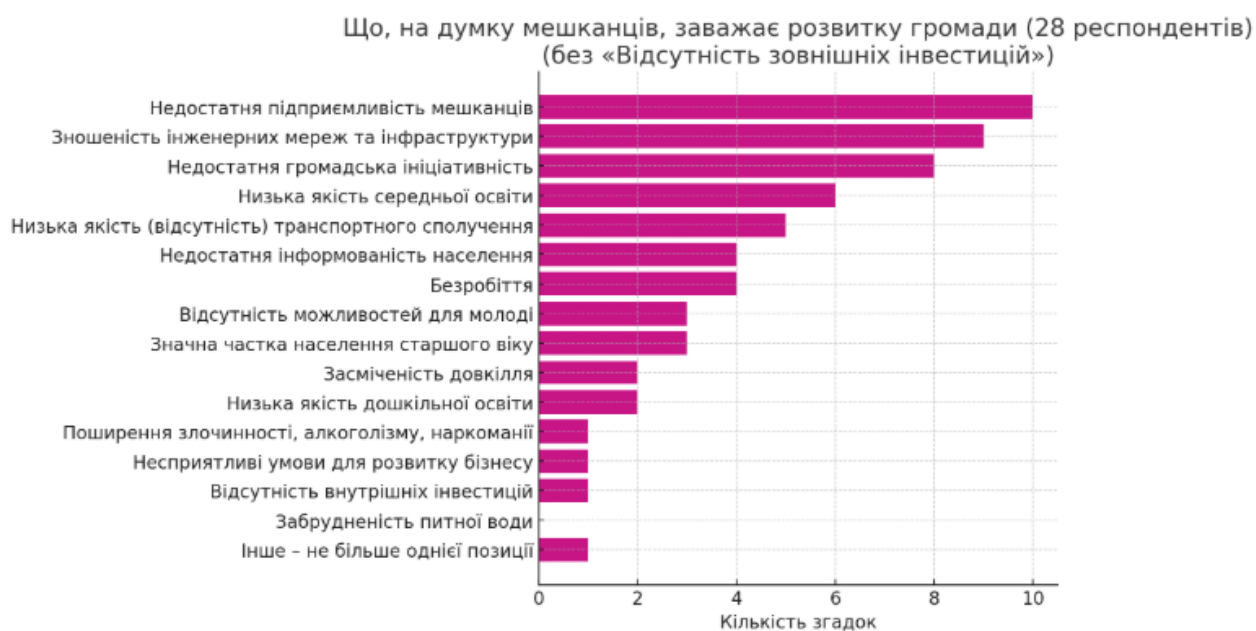

Рис. 2.4. Результати опитування мешканців Усатівської громади

Джерело: результати опитування

В опитуванні прийняли участь 80 мешканців громади, серед яких більше половини склали службовці та наймані працівники (рис. 2.5).

Такі результати вказують на наявність системних викликів, що поєднують у собі інституційну слабкість — зокрема низький рівень громадської ініціативності та підприємливості населення, — інфраструктурні проблеми, пов'язані зі зношеними інженерними мережами та транспортною недоступністю, а також нестачу зовнішніх ресурсів для розвитку, насамперед інвестицій.

Попри те, що питання безробіття, екологічних умов і поінформованості мешканців також фігурували у відповідях, респонденти не надали їм такого значення, як структурним і економічним чинникам — це дозволяє зробити висновок, що саме економічна та інституційна модернізація сприймаються як критично важливі передумови розвитку.

Таким чином, громада потребує системних рішень, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості через створення сприятливого бізнес-клімату, розвиток підприємницької освіти й мотиваційних програм

для молоді та людей працездатного віку, а також модернізацію інженерної інфраструктури, включаючи водогони, дороги та каналізацію. Водночас важливо створити умови для залучення мешканців до активної участі в управлінні громадою, щоб перетворити їх з пасивних споживачів послуг на повноцінних учасників стратегічних змін.

Ці орієнтири мають стати базою для формування стратегічних цілей та реалізації проєктів, що забезпечать сталий розвиток Усатівської громади в середньо- та довгостроковій перспективі.

За результатами опитування мешканців, у якому кожен респондент мав обрати до трьох найважливіших завдань, найбільш пріоритетними для вирішення у першу чергу (рис. 2.5) були визначені: розвиток сфери дозвілля (відпочинку, спорту) — 46,4% опитаних включили цей напрям серед своїх перших трьох пріоритетів; благоустрій населених пунктів громади (35,7%); покращення водопостачання (32,1%); а також розвиток туризму (32,1%).

Це свідчить про те, що мешканці громади передусім очікують підвищення якості повсякденного життя, створення сучасних, безпечних і комфортних публічних просторів, покращення інфраструктури базових послуг (водопостачання), а також розвитку територій із перспективою залучення туристичного потоку як джерела додаткового доходу для громади.

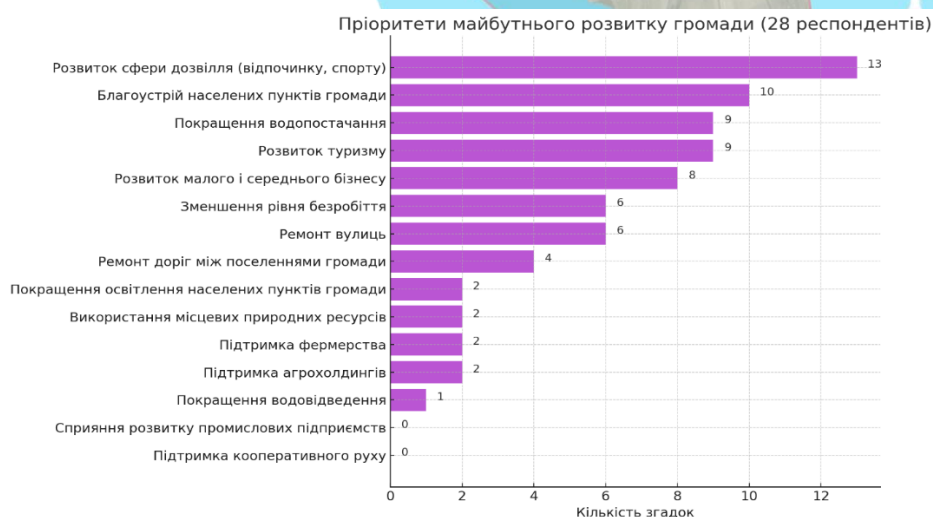

Рис. 2.5. Перші проблеми для вирішення в Усатівській громаді

Джерело: результати опитування

Також частина респондентів назвала першочерговим завданням розвиток малого і середнього бізнесу (28,6%) та зменшення рівня безробіття (21,4%), що акцентує увагу на потребі у формуванні умов для самозайнятості, підтримки підприємницьких ініціатив та створення нових робочих місць.

Загалом, вибір мешканців відображає прагнення до поєднання якісного середовища проживання з економічними можливостями для самореалізації. Отже, саме ці напрями мають бути враховані як першочергові під час визначення оперативних стратегічних завдань Усатівської громади на найближчий період.

Більшість мешканців Усатівської громади – понад половину (53,6%) – вважають, що вигідне географічне положення є головним ресурсом, який може забезпечити розвиток громади в найближчій перспективі (рис. 2.6). Це підкреслює важливість просторової переваги громади як передумови для залучення бізнесу, логістики, туризму та інвестицій.

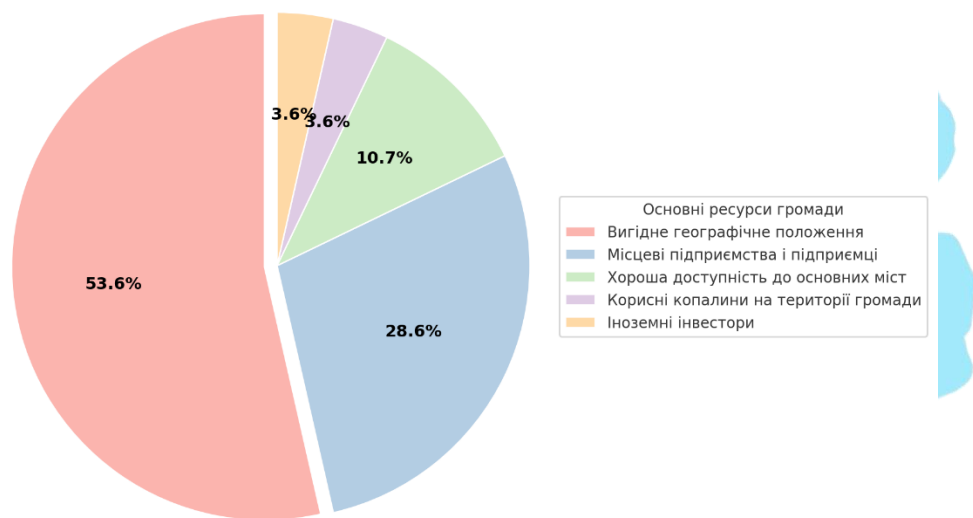

Рис. 2.6. Основні ресурси Усатівської громади для подальшого розвитку

Джерело: результати опитування

На другому місці за значущістю опинилися місцеві підприємства та підприємці — їх як основний ресурс відзначили 28,6% опитаних. Це свідчить про довіру до власного бізнес-середовища та очікування, що саме внутрішній

підприємницький потенціал здатен активізувати економічне зростання. Ще 10,7% респондентів назвали доступність до основних міст, що логічно доповнює першу відповідь та свідчить про розуміння переваг транспортної близькості до обласного центру та інших вузлів. Інші фактори – такі як наявність корисних копалин чи іноземні інвестори – згадувались незначною частиною опитаних (по 3,6%) і сприймаються скоріше як потенційні, а не наявні ресурси. Загалом, результати опитування підтверджують, що найбільший розвитковий потенціал громади мешканці пов'язують з її територіальною привабливістю та внутрішніми людськими і підприємницькими ресурсами, що має бути враховано при формуванні місцевої стратегії позиціонування й залучення інвестицій.

На основі проведеного опитування мешканців, аналізу статистичних даних та вивчення ключових ресурсів, проблем і пріоритетів розвитку, сформовано узагальнене уявлення про поточний стан Усатівської територіальної громади. Це дозволяє перейти до наступного етапу — формування SWOT-аналізу, який дозволить систематизувати сильні та слабкі сторони громади, а також виявити зовнішні можливості та загрози, що впливають на її розвиток. Такий аналіз стане основою для визначення стратегічних напрямів і цілей у процесі розробки Стратегії соціально-економічного розвитку громади.

2.2. Сильні та слабкі сторони сучасного стану

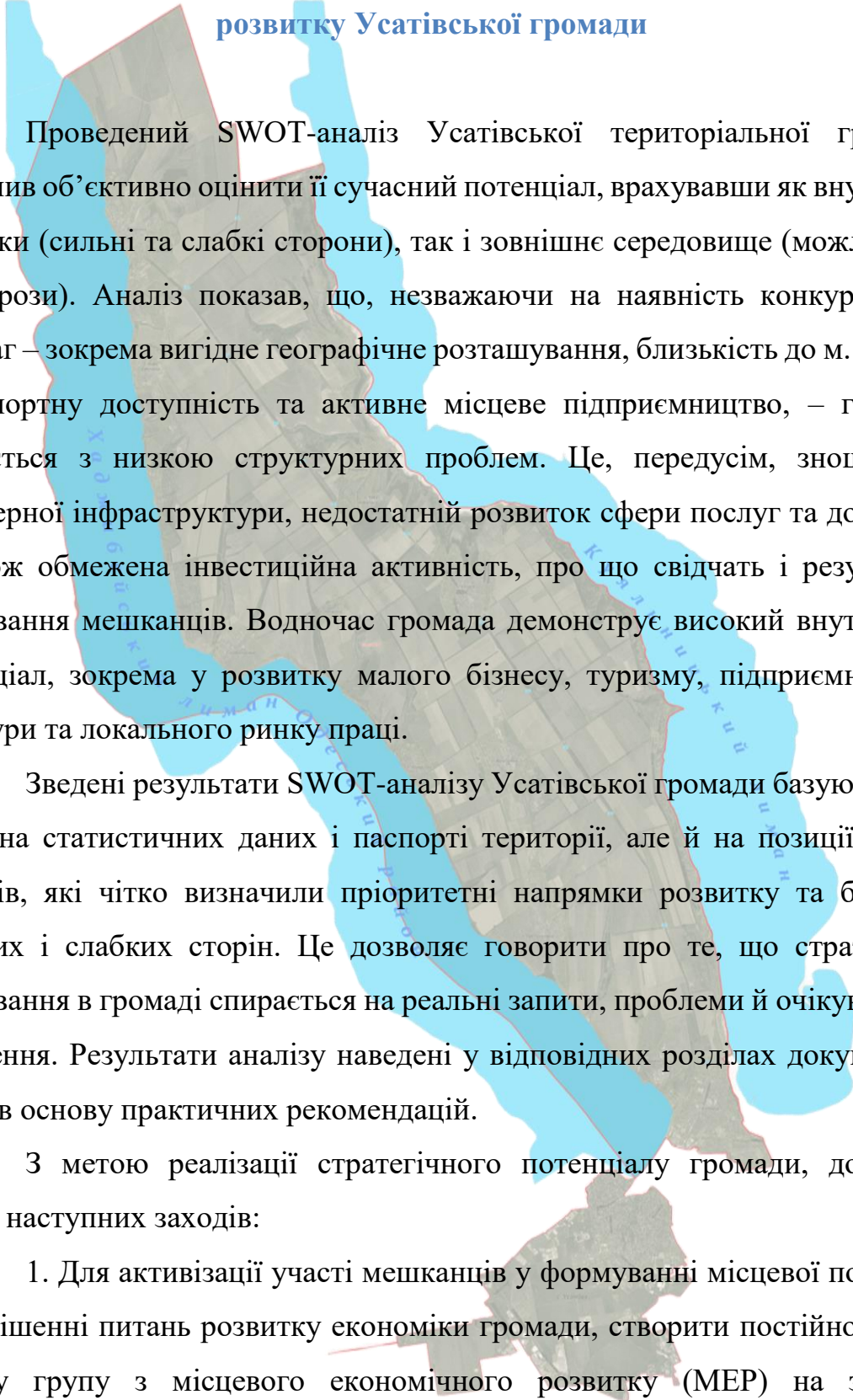
Проведення SWOT-аналізу потребує певного дослідження основних складових розвитку Усатівської ТГ, результати якого визначені наступним чином (табл. 2.1).

SWOT-аналіз Усатівської громади

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
<p>1. Усатівська громада розташована в безпосередній близькості до м. Одеси, що забезпечує доступ до ринку праці, логістичних вузлів та інвестиційної активності.</p> <p>2. У громаді функціонує розгалужена освітня мережа, що забезпечує повне охоплення дітей дошкільною та шкільною освітою.</p> <p>3. Бюджет громади є стабільним, з високим рівнем виконання та профіцитними залишками.</p> <p>4. Активно розвивається малий бізнес і сільське господарство, що забезпечує самозайнятість населення.</p> <p>5. Громада демонструє високу соціальну згуртованість, участь мешканців у громадських ініціативах і заходах.</p> <p>6. Запроваджено елементи екологічної політики, зокрема роздільний збір сміття і екоосвітні програми.</p> <p>7. У громаді є досвід реалізації капітальних ремонтів шкіл, будинків культури, амбулаторій та об'єктів благоустрою.</p> <p>8. Наявна інфраструктура водопостачання, електропостачання, газифікації та резервні джерела енергії.</p> <p>9. Високий рівень задоволення якістю освітніх послуг, культурного життя та дошкільних закладів.</p> <p>10. Активна участь мешканців у соціальних ініціативах і місцевих заходах, що створює потенціал для самоорганізації.</p>	<p>1. Населення громади скорочується через природний спад і відтік молоді до інших регіонів або за кордон.</p> <p>2. Рівень офіційної зайнятості низький, значна частина працездатного населення працює неформально або за межами громади.</p> <p>3. Дорожня інфраструктура потребує капітального оновлення, окремі населені пункти мають утруднений доїзд.</p> <p>4. У громаді відсутня централізована каналізація, що створює побутові та екологічні ризики.</p> <p>5. Нестача житла стримує можливість інтеграції внутрішньо переміщених осіб.</p> <p>6. Мала кількість підприємств з високою доданою вартістю обмежує розвиток економіки громади.</p> <p>7. Немає сформованої системи просування громади як туристичного чи інвестиційного об'єкта.</p> <p>9. Значна зношеність інженерної інфраструктури (водопроводи, дороги, освітлення).</p> <p>9. Низька якість транспортного сполучення, особливо між населеними пунктами.</p> <p>10. Відчутна частка населення старшого віку, що знижує динамізм трудового потенціалу.</p> <p>11. Обмежені можливості для молоді та працевлаштування — хоча й не найчастіше згадувані, вони залишаються фоновими проблемами.</p>

Можливості (О)	Загрози (Т)
<p>1. Географічне положення громади дозволяє залучити інвестиції у логістичну, промислову та агропереробну інфраструктуру.</p> <p>2. Приміські села громади мають потенціал для житлової забудови та прийому нових мешканців.</p> <p>3. Можливе активне використання державних та міжнародних грантових програм для відновлення й розвитку.</p> <p>4. Розвиток зеленого туризму, рекреації, сільських садиб та історико-культурних маршрутів сприятиме зайнятості.</p> <p>5. Вільні землі можуть бути використані під створення сонячних електростанцій, агропарків або логістичних хабів.</p> <p>6. Запровадження професійного навчання та створення освітніх центрів дозволить адаптувати населення до ринку праці.</p> <p>7. Участь у міжмуніципальному співробітництві відкриває шлях до спільної інфраструктури і сервісів.</p> <p>8. Підтримка підприємництва через податкові пільги, консультаційні послуги та створення бізнес-інкубаторів.</p> <p>9. Підтримка малого та середнього бізнесу через муніципальні програми, пільги або просторове планування.</p> <p>10. Розширення освітніх та культурних ініціатив на базі вже функціонуючих закладів.</p> <p>11. Розвиток партнерств із містами та залучення державних чи міжнародних грантів.</p>	<p>1. Збереження воєнного стану та можливість нових руйнувань інфраструктури створює постійний ризик розвитку.</p> <p>2. Зниження надходжень ПДФО внаслідок трудової міграції та тінізації ринку праці зменшує бюджетну спроможність. Подальше скорочення кількості працездатного населення, особливо молоді.</p> <p>3. Демографічне старіння та скорочення частки працездатного населення збільшують соціальне навантаження.</p> <p>4. Розподіл ПДФО здійснюється не територією, а за адресою</p> <p>5. Посилення конкуренції з боку інших територіальних громад за інвестора та ресурси може знизити перспективи залучення капіталу.</p> <p>6. Зміни у законодавстві або зниження обсягів державної підтримки можуть призвести до бюджетного дефіциту.</p> <p>7. У разі інфляції або зростання вартості енергоносіїв громада ризикує зменшити обсяг капітальних видатків.</p> <p>8. Втрата фахівців у бюджетній сфері через міграцію або демотивацію призводить до зниження якості місцевих послуг.</p> <p>9. Загальноекономічна нестабільність та вплив воєнного стану на інвестиційний клімат.</p> <p>10. Фрагментарність комунікації в середині громади, що може ускладнювати мобілізацію громадської активності.</p>

2.3. Рекомендації та заходи щодо усунення можливих ризиків та загроз розвитку Усатівської громади

Проведений SWOT-аналіз Усатівської територіальної громади дозволив об'єктивно оцінити її сучасний потенціал, врахувавши як внутрішні чинники (сильні та слабкі сторони), так і зовнішнє середовище (можливості та загрози). Аналіз показав, що, незважаючи на наявність конкурентних переваг – зокрема вигідне географічне розташування, близькість до м. Одеси, транспортну доступність та активне місцеве підприємництво, – громада стикається з низкою структурних проблем. Це, передусім, зношеність інженерної інфраструктури, недостатній розвиток сфери послуг та дозвілля, а також обмежена інвестиційна активність, про що свідчать і результати опитування мешканців. Водночас громада демонструє високий внутрішній потенціал, зокрема у розвитку малого бізнесу, туризму, підприємницької культури та локального ринку праці.

Зведені результати SWOT-аналізу Усатівської громади базуються не лише на статистичних даних і паспорті території, але й на позиції самих жителів, які чітко визначили пріоритетні напрямки розвитку та бачення сильних і слабких сторін. Це дозволяє говорити про те, що стратегічне планування в громаді спирається на реальні запити, проблеми й очікування її населення. Результати аналізу наведені у відповідних розділах документа і лягли в основу практичних рекомендацій.

З метою реалізації стратегічного потенціалу громади, доцільно вжити наступних заходів:

1. Для активізації участі мешканців у формуванні місцевої політики та вирішенні питань розвитку економіки громади, створити постійно діючу робочу групу з місцевого економічного розвитку (МЕР) на засадах партнерства між владою, представниками місцевого бізнесу та громадськими організаціями.

2. За ініціативою керівництва громади доцільно створити проектно-аналітичний офіс, який здійснюватиме супровід стратегічних ініціатив, надаватиме консультативні, інформаційні та навчальні послуги для підготовки проектів розвитку, залучення інвестицій, грантів та інших ресурсів. До його роботи варто залучати представників освітніх установ, університетів і профільних консалтингових центрів.

3. Для підтримки молоді, розвитку культури, спорту та соціальної згуртованості громади, необхідно посилити діяльність культурно-дозвіллевих інституцій, зокрема Центру культури, дозвілля та спорту, надавши йому розширений мандат на організацію регулярних подій, конкурсів, фестивалів і змагань на міжгромадському, регіональному та національному рівнях.

4. З метою формування позитивного іміджу громади та просування її як туристично привабливої території, варто розмістити оновлену інформацію про громаду на туристичних порталах Одеської області, створити туристичний розділ на офіційному сайті ТГ, а також розробити маркетингову концепцію просування туристичних продуктів із фокусом на зелений, аграрний та культурний туризм.

5. Для створення нових робочих місць та підтримки економічної активності населення необхідно розвивати сферу сервісних послуг — комунально-побутового обслуговування, технічного та логістичного супроводу, а також підтримувати ініціативи в галузі самозайнятості, кооперації та ремесел.

6. До переліку цільових програм, що реалізуються на території Усатівської громади, варто включити такі напрями:

- капітальні ремонти та оновлення об'єктів освіти, включаючи школи й дитячі садки;
- модернізація систем опалення та перехід на альтернативні джерела енергії;
- термомодернізація та енергоефективність будівель комунальної

власності;

– покращення системи безпеки та соціального захисту уразливих категорій населення.

Реалізація вказаних кроків дозволить не лише зміцнити сильні сторони громади, а й перетворити її слабкості на нові можливості, водночас зменшуючи ризики, що можуть гальмувати стратегічний розвиток території. Усатівська громада має всі передумови для того, щоб стати прикладом сталого розвитку в умовах повоєнної відбудови та нової економіки регіону.

2.4. Порівняльні переваги, виклики і ризики Усатівської громади

Переваги, визначені через аналіз сильних сторін і можливостей:

1. Подальше просування євроінтеграційних процесів та адміністративно-територіальних реформ в Україні відкриває для Усатівської громади нові перспективи у залученні інвестицій, реалізації спільних проєктів з міжнародними партнерами, а також у покращенні бізнес-клімату на місцевому рівні.

2. Вигідне розташування громади поблизу м. Одеси та міжнародних транспортних коридорів, у поєднанні з наявністю трудових ресурсів і локального підприємництва, створює потужну основу для розвитку логістики, обслуговуючої інфраструктури, малого бізнесу й сфери послуг, що сприятиме зростанню зайнятості та якості життя.

3. Підвищений інтерес до зеленого, рекреаційного та медичного туризму як в Україні, так і в Європі, відкриває можливості для створення в Усатівській громаді центрів дозвілля, туристичних маршрутів, екостежок та креативних просторів на базі природних ресурсів та близькості до Куяльницького лиману.

4. Зростаючий попит на локальні продукти та продовольство в Україні створює умови для розвитку малого агробізнесу, кооперації, переробної галузі та підвищення доданої вартості на рівні громади.

5. Територія громади має потенціал для розвитку альтернативної енергетики, зокрема розміщення сонячних електростанцій або малих інфраструктурних об'єктів на дахах комунальних закладів, що може створити нові робочі місця, зменшити енергозалежність і зміцнити бюджет громади.

6. Утилізація сільськогосподарських відходів для виробництва біопалива, зокрема пелет, або компосту може стати одним із напрямів розвитку локальної енергетики та забезпечення автономного опалення соціальних установ, особливо в умовах енергетичної кризи.

7. Активізація інвестиційної діяльності в Усатівській ТГ – через створення проєктного офісу, поліпшення комунікацій та промоції – сприятиме формуванню середовища для самозайнятості, зростання підприємницької активності, залучення додаткових ресурсів і посилення фінансової спроможності громади.

8. Паралельно з розвитком туристичного напрямку, активізація малого бізнесу в сфері послуг, харчування, готельного сектору та ремесел дає змогу формувати локальні економічні ланцюги доданої вартості, що забезпечать сталий розвиток території, особливо у приміських зонах.

Виклики, визначені через аналіз слабких сторін і можливостей:

1. В окремих населених пунктах Усатівської громади зберігаються проблеми із водопостачанням, зокрема періодичними перебоями, а також застарілими системами очищення, що впливає на якість води. Ці інфраструктурні обмеження можуть бути частково подолані шляхом залучення коштів з державних програм, таких як ДФРР, а також за допомогою донорської підтримки або інвестицій у сферу комунального господарства.

2. Громада стикається з тенденцією скорочення чисельності населення через трудову міграцію – як у межах країни (переважно до Одеси та великих міст області), так і за кордон. Це знижує потенціал локального

ринку праці, уповільнює розвиток сфери послуг і обмежує кадровий ресурс для малого бізнесу та освіти.

3. Постійне зростання вартості енергоносіїв створює тиск на місцевий бюджет і домогосподарства, особливо в умовах залежності громади від централізованого теплопостачання в окремих установах, а також обмежених можливостей для масового переходу на альтернативну енергетику без підтримки ззовні.

4. Одним з бар'єрів для реалізації стратегічних ініціатив є відсутність достатнього рівня залученості мешканців, підприємців та місцевих лідерів думок до процесів стратегування та впровадження проєктів. Це ускладнює формування партнерств, необхідних для реалізації міжсекторальних ініціатив та залучення ресурсів.

Серед ключових ризиків слід виокремити можливе уповільнення або зупинення реформи децентралізації, що може обмежити доступ громади до бюджетної підтримки, інвестиційних програм і державних субвенцій, необхідних для оновлення інженерної інфраструктури, доріг та комунальних мереж. Крім того, зберігається загроза руйнування об'єктів критичної інфраструктури внаслідок воєнного стану. Ескалація бойових дій на території або поблизу регіону, а також ризики для морської логістики, що опосередковано впливає на Одеський регіон, можуть спричинити серйозні обмеження у сфері безпеки, мобільності та стабільного функціонування громади.

РОЗДІЛ 3. БАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО

3.1. Бачення та місія громади. SMART-модель розвитку Усатівської сільської територіальної громади

Обґрунтування обраного напрямку та стратегічного плану розвитку території передбачає визначення бачення та основної місії розвитку територіальної громади, розташованої на даній території з зовнішніми зв'язками, що склалися, і внутрішніми взаємодіями.

Бачення – стратегічне бачення економічного і соціального розвитку території.

Місія громади – це сукупність унікальних та історичних сучасних особливостей та конкурентних переваг, які у громаді вже є, та які громада хотіла б зберегти для подальшого розвитку або здобути свідомо у процесі розвитку.

Бачення: Усатівська громада — комфортна, підприємлива та екологічно відповідальна територія з розвинутою інфраструктурою, якісними послугами, активною громадою та привабливими умовами для життя, бізнесу й туризму.

Місія: Об'єднання зусиль громади, бізнесу та влади задля збереження унікального простору життя, розвитку економіки, логістики та екотуризму, і покращення якості життя мешканців.

Відповідь криється в лаконічних, але змістовних визначеннях візії та місії Усатівської громади, а саме в баченні наступних шляхів вдосконалення:

Візія - «Повернення до мирного життя та створення громади, в якій кожен мешканець має шанс на розвиток, підтримку й стабільне майбутнє».

SMART-модель управління громадою

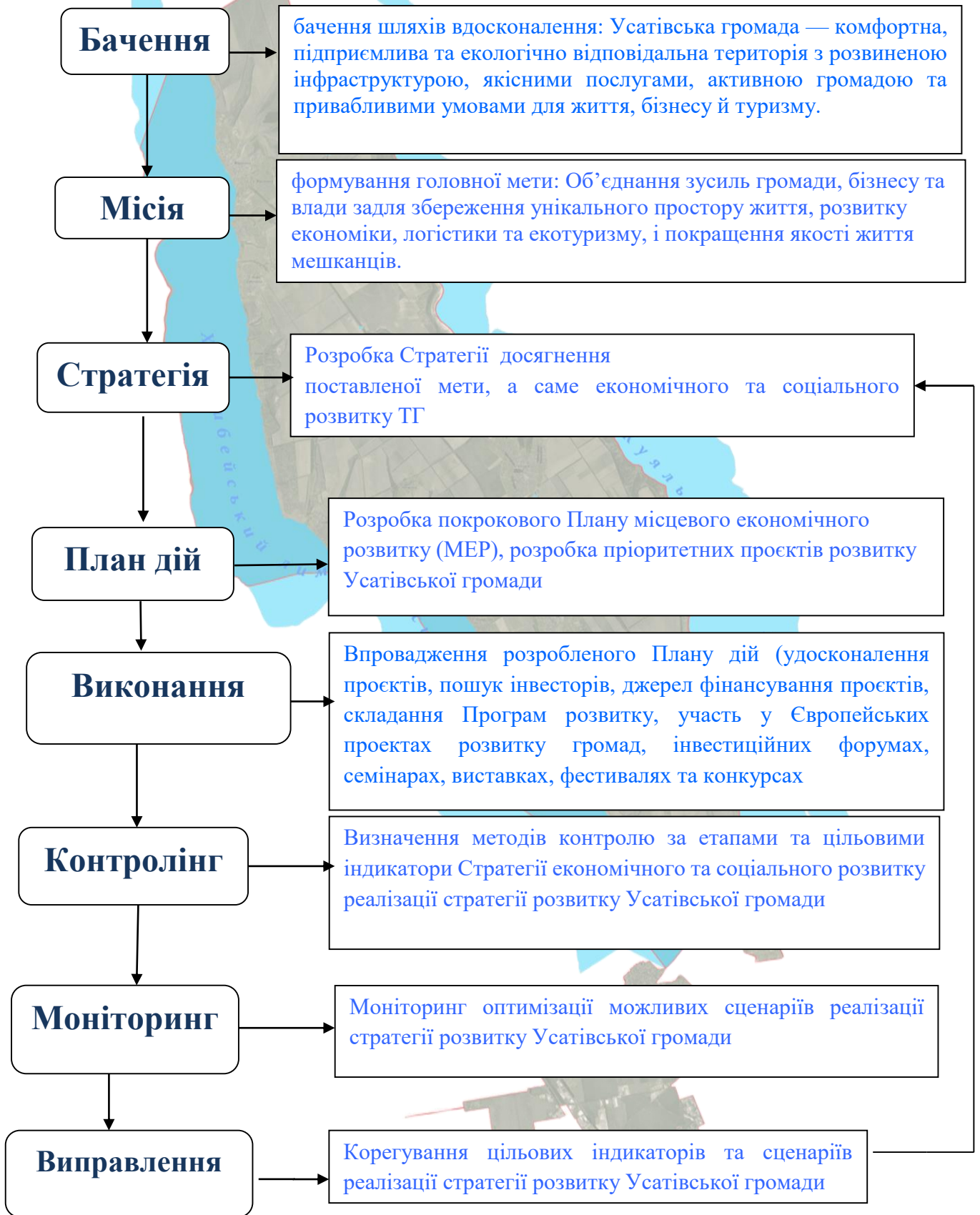

Рис. 3.1. SMART-модель управління громадою

Аргументація на користь вищенаведеної візії розвитку громади нескладна, але вельми логічна: лише шляхом змін та успішних дій можна покращити життя людей (див. рис. 3.1 «SMART-модель управління громадою»).

Основна мета (бачення) розвитку Усатівської громади – Усатівська громада — комфортна, підприємлива та екологічно відповідальна територія з розвинутою інфраструктурою, якісними послугами, активною громадою та привабливими умовами для життя, бізнесу й туризму.

Місія – Об'єднання зусиль громади, бізнесу та влади задля збереження унікального простору життя, розвитку економіки, логістики та екотуризму, і покращення якості життя мешканців.

У відповідності із запропонованою схемою управління (рис. 3.1) діяльністю громади, наступним етапом формування стратегії її розвитку, після визначення бачення та місії є визначення пріоритетних напрямків розвитку громади. Пріоритети розвитку випливають з аналізу сучасного стану розвитку громади.

3.2. Пріоритетні напрями розвитку Усатівської громади

Забезпечити досягнення поставленої мети та виконання моделі управління ТГ неможливо без визначення в часових та просторових межах головних стратегічних складових розвитку. Тому дуже важливо визначити головні пріоритети розвитку ТГ.

Розробка Стратегічного плану Усатівської громади до 2032р. базується на наступних основних принципах:

➤ **Партнерство.** Стратегічне планування передбачало проведення різних консультацій, спрямованих на розбудову консенсусу, а також на обґрунтовані очікування громади від владних структур. До участі в ухваленні рішень і розробці стратегічних цілей було запрошено всі зацікавлені сторони – представники влади, наукових установ, асоціацій підприємців,

підприємств та громадянського суспільства.

➤ **Життєздатність.** Забезпечення розвитку порівняльних переваг, визначених за результатами SWOT-аналізу (розбудова можливостей, котрі послаблюють гостроту вад і проблем). Крім того, для виявлення синергії між вадами та загрозами, яка загрожує життєздатності (для ризик-менеджменту), застосовується матриця слабких сторін та загроз.

➤ **Інтеграція.** Забезпечується шляхом активної участі всіх зацікавлених сторін. Інтеграція, як багатомірний план розвитку пріоритетних секторів і напрямків діяльності, забезпечує усунення конфліктів та негативних впливів, а також забезпечує зосередження на сумісності та синергії заходів.

➤ **Інновація.** Застосовується як принцип у процесі ідентифікації проєктів, і стосується, головним чином, запропонованого підходу як найефективнішого використання наявних ресурсів.

➤ **Субсидіарність.** Визначення стратегічних заходів, починаючи з найнижчого рівня (на основі потреб місцевих громад), здійснювалось із використанням ресурсів місцевого економічного розвитку.

Пріоритети розвитку ґрунтуються на аналізі сучасного стану розвитку громади (профіль ТГ, ретроспективному аналізі основних тенденції соціально-економічного розвитку громади, SWOT-аналізі, рекомендаціях та заходах щодо усунення можливих ризиків та загроз розвитку громади). У стратегії розвитку Усатівської громади були визначили наступні пріоритетні напрями її розвитку:

1. **Економічне зростання добробуту громади**
2. **Розвиток транспортно-логістичної інфраструктури**
3. **Рекреація та туризм**
4. **Підвищення якості життя населення**
5. **Покращення санітарно-екологічного стану та благоустрою території**

Виходячи з алгоритмом формування стратегії та програми розвитку громади, наведеному на рис. 3.1 - SMART-моделі управління ТГ, кожен з пріоритетів формує основні цілі досягнення завдань пріоритету, які позначають певні заходи і програми по їх виконанню, які в свою чергу формують наступне дерево цілей (рис. 3.2):

Бачення: Усатівська громада — комфортна, підприємлива та екологічно відповідальна територія з розвинутою інфраструктурою, якісними послугами, активною громадою та привабливими умовами для життя, бізнесу й туризму.

Місія: Об'єднання зусиль громади, бізнесу та влади задля збереження унікального простору життя, розвитку економіки, логістики та екотуризму, і покращення якості життя мешканців.

ПРИОРИТЕТИ РОЗВИТКУ УСАТІВСЬКОЇ ГРОМАДИ

Рис. 3.2 «Дерево цілей» реалізації Стратегії економічного і соціального розвитку Усатівської громади до 2032р.

Наведені пріоритети проаранжовано за значимістю їх у розвитку громади. Основна мета та місія розвитку громади полягає в отриманні

рекреаційної території громади та регіонального логістичного транспортного хабу, що визначає основні завдання та напрями її розвитку.

РОЗДІЛ 4. СТРАТЕГІЧНИЙ ПЛАН ДІЙ (СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ ЗА ПРІОРИТЕТАМИ)

4.1. Конкурентоспроможна громада - економічне зростання добробуту громади

Для досягнення мети по кожному з пріоритетів були визначені стратегічні, операційні цілі, а також завдання, необхідні для соціально-економічного розвитку громади до 2032 року.

В основі будь-якого розвитку території лежить насамперед її економічний розвиток. Усатівська громада територіально продовжує Одеську міську агломерацію, тож основою її економічного розвитку є розвиток кооперації з міським господарським комплексом. Така кооперація визначається насамперед її конкурентними перевагами перерахованими у СВОТ-аналізі. Саме це і визначило рівень першого пріоритету стратегічного плану розвитку громади. У першому пріоритеті передбачається здійснити сприяння розвитку економічного зростання добробуту громади на основі підвищення її конкурентоспроможності. В основі підвищення конкурентоспроможності лежить створення умов для підтримки підприємництва – це сукупність державних, недержавних, громадських, освітніх, комерційних організацій, що забезпечує необхідні умови життєдіяльності (оперативне надання послуг) та процес відтворення бізнесу загалом. До об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва можна віднести громадські організації підприємців, які сприяють об'єднанню їхніх зусиль на вирішення виникаючих проблем; включення до торгово-промислової палати; освітні структури, які здійснюють підвищення кваліфікації підприємців та навчання персоналу підприємств; інформаційні

агенції та спеціалізовані друковані видання; фонди підтримки малого підприємництва; організації мікро-фінансування та структури, що спеціалізуються на наданні інших фінансових послуг суб'єктам підприємництва; консалтингові фірми, які надають різні послуги підприємцям; спеціалізовані державні структури; технопарки та бізнес-інкубатори.

Відповідно до вищевикладеного операційні цілі та завдання першого пріоритету розвитку Усатівської громади наведені в табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Перелік стратегічних, операційних цілей та завдань громади за першим пріоритетом - **Конкурентоспроможна громада - економічне зростання добробуту громади**

Стратегічна ціль	СЦ1. Підвищення конкурентоспроможності економіки громади
Операційні цілі (ОЦ)	Завдання
1	2
1. Підвищення інвестиційної привабливості громади та створення умов для залучення інвестицій	1.1. Формування каталогу інвестиційних пропозицій підприємств громади, а також розповсюдження інформації про інвестиційні пропозиції із задіянням всіх існуючих інформаційних каналів. 1.2. Визначити пріоритетні інвестиційні проєкти, для реалізації яких може бути надана методична, організаційна або фінансова підтримка, та забезпечити розповсюдження інформації про них із задіянням всіх існуючих інформаційних каналів. 1.3. Забезпечити виготовлення і підтримку інформаційних презентаційних ресурсів/матеріалів каталогу інвестиційних пропозицій, зокрема, буклетів, компакт-дисків, флаєрів, постерів тощо. 1.4. Створити інноваційну інфраструктуру сприяння розвитку бізнесу та стартапів 1.5. Розробити пакет техніко-економічних обґрунтувань пріоритетних для громади інвестиційних проєктів. 1.6. Підготувати портфель проєктів для отримання фінансування з вітчизняних та міжнародних донорських організацій. 1.7. Забезпечити участь керівництва та представників бізнесу громади в інвестиційних форумах, виставках, конференціях та семінарах з презентаційними матеріалами інвестиційних проєктів та програм

<p>2. Відновлення економіки громади</p>	<p>2.1. Розробка плану воєнного та післявоєнного відновлення економіки громади 2.2. Створення центру розвитку кооперації та субконтрактації 2.3. Створення умов для формування та динамічного розвитку кластерів (логістичного, транспортного, туристичного, торгового, переробки сільгосппродукції тощо). 1.4. Поліпшення умов надання адміністративних послуг 1.5. Створення спеціального порталу (у рамках сайту громади) для підприємців з метою захисту їх бізнесу.</p>
<p>Стратегічна ціль</p>	<p>СЦ2. Створення нових бізнесів та робочих місць</p>
<p>Операційні цілі (ОЦ)</p>	<p>Завдання</p>
<p>1. Стабільний ринок праці та зниження безробіття</p>	<p>1.1. Залучення молодих спеціалістів на підприємства громади, зокрема, регулярно проводити «День відкритих дверей» на успішних підприємствах громади. 1.2. Забезпечити поширення інформації про успішні практики молодіжного підприємництва, проведення конкурсів та/або сприяння участі молоді громади у конкурсах бізнес-проектів. 1.3. Забезпечити вивчення успішного вітчизняного досвіду соціально-економічної адаптації учасників бойових дій та ВПО, визначити можливості ТГ та оптимальні механізми залучення учасників бойових дій та ВПО до бізнес-діяльності. 1.4. Впровадження курсів та навчальних семінарів з фінансової грамотності для усіх бажаючих та, зокрема, осіб, що прагнуть займатися підприємницькою діяльністю.</p>
<p>2. Оновлення діючого та створення нових бізнесів</p>	<p>2.1. Розробка місцевих програм підтримки бізнесу, оновлення інфраструктурних об'єктів. 2.2. Створення індустріального парку «ОДЕСА НОВА ПАРК». 2.3. Реалізація проекту Меблевої фабрики на території громади. 2.4. Створення виробничого центру ТОВ «Галеєрвіскомфорт» 2.5. Місцева влада спільно з роботодавцями має розробляти спеціальні програми, щоб зберегти місцеві висококваліфіковані кадри та залучати висококваліфікованих фахівців з інших міст (регіонів) 2.6. Слід заохочувати працевлаштування висококваліфікованих кадрів на місцевих підприємствах, щоб скоротити їх відтік за межі населеного пункту. 2.7. Розробити механізм заохочення підприємств до участі в державних закупівлях. 2.8. Організувати відповідні семінари та тренінги або сприяти участі підприємців в аналогічних короткотермінових навчальних програмах, які проводяться сторонніми організаціями.</p>

	<p>2.9. Сприяти участі представників місцевих бізнес-структур у конкурсах проєктів, які проводяться органами влади на регіональному та державному рівнях, а також благодійними організаціями та іншими грантодавцями.</p> <p>2.10. Сприяти участі підприємців громади у семінарах, нарадах та інших заходах, що проводяться в Одеській області та інших регіонах України (або закордону) з метою обміну досвідом щодо впровадження інновацій та розвитку об'єктів інноваційної інфраструктури.</p> <p>2.11. Забезпечити регулярний моніторинг навчально-тренінгових програм для власників бізнесу або інших фахівців, які проводяться в Одеській області та Україні у цілому, та інформування підприємців про можливості взяти в них участь.</p> <p>2.12. Забезпечити регулярний моніторинг діяльності бізнес-асоціацій і консалтингових агенцій Одеської області та України в цілому та інформування підприємців про можливості отримання консультацій</p>
--	---

Технічні завдання для досягнення операційної цілі за першим пріоритетом (рис. 4.1):

СЦ 1. Підвищення конкурентоспроможності економіки громади

- Каталог інвестиційних пропозицій підприємств громади.
- Встановлення інформаційних стендів, стел на в'їзді в населені пункти громади.
- Підготовка промоційних заходів для підвищення рівня впізнаваності громади (створення власного бренду громади, буклетів, компакт-дисків, флаєрів, постерів тощо).
- План воєнного та післявоєнного відновлення економіки громади.
- Центр розвитку кооперації та субконтрактації.

СЦ 2. Створення нових бізнесів та робочих місць

- Стартапи для молоді.
- Концепція індустріального парку згідно з якою в його межах передбачається господарська діяльність у таких сферах, як переробна промисловість, виробництво харчових продуктів, виробництво будівельних металевих конструкцій і виробів, ІТ і телекомунікації, альтернативна енергетика.

- Створення індустріального парку «ОДЕСА НОВА ПАРК» (стартапи та діючі бізнеси до 700 робочих місць).
- Проект будівництва Меблевої фабрики.
- Створення виробничого центру ТОВ «Галсервіскомфорт».
- Місцеві програми підтримки бізнесу, оновлення інфраструктурних об'єктів.
- Участь представників місцевих бізнес-структур у конкурсах проєктів, які проводяться органами влади на регіональному та державному рівнях, а також благодійними організаціями та іншими грантодавцями.

4.2. Одеський транспортний хаб - розвиток транспортно-логістичної інфраструктури

Усатівська громада знаходиться на основній транспортній артерії міжнародного значення М-05, що з'єднує Одесу з Києвом, яка проходить через території Київської, Черкаської, Кіровоградської та Миколаївської областей, вона також є частиною європейського маршруту E95.

Географічне положення громади робить її важливим транспортно-логістичним вузлом у перевезеннях як внутрішнього, так і міжнародного значення.

В даному пріоритеті передбачається здійснити сприяння розвитку транспортно-логістичної інфраструктури громади та транспортного сполучення. Для цього керівництво громади передбачає розробити відповідну комплексну Програму, стратегічною ціллю якої повинно бути досягнення інтеграції діяльності між транспортно-логістичними вузлами міста Одеса та створеними логістичними комплексами громади.

У таблиці 4.2 наведені стратегічні, операційні цілі, а також завдання по другому пріоритету.

Перелік стратегічних, операційних цілей та завдань громади за другим пріоритетом - Одеський транспортний хаб - розвиток транспортно-логістичної інфраструктури

Технічні завдання для досягнення операційної цілі за другим пріоритетом (рис. 4.2):

<i>Стратегічна ціль</i>	СЦ 3. Розвиток транспортно-логістичної інфраструктури громади
<i>Операційні цілі (ОЦ)</i>	<i>Завдання</i>
1. Створення транспортно-логістичного центру	1.1. Сприяння створенню та динамічному розвитку транспортного кластера (створення транспортно-логістичного центру). 1.2. Розробити відповідну комплексну Програму розвитку транспортно-логістичної інфраструктури громади.
2. Розвиток транспортно – логістичної інфраструктури	2.1. Сприяння створенню транспортних та складських споруд на території громади 2.2. Лобування інтересів транспортно-логістичного бізнесу, розташованого на території громади, на міському та обласному рівнях.
3. Підвищення якості надання транспортних послуг	3.1. Створення належних умов для надання населенню міста доступних і якісних послуг із пасажирських перевезень пасажирським транспортом, підвищення ефективності та надійності функціонування громадського транспорту відповідно до встановлених нормативів і стандартів. 3.2. Облаштування та підтримання на належному рівні зупинок пасажирів у селищах громади. 3.3. Встановлення на транспортних засобах GPS-систем та програмного забезпечення для здійснення постійного контролю за роботою пасажирського транспорту на міських автобусних маршрутах загального користування. 3.4. Продовження програми «Шкільний автобус».

СЦ 3. Розвиток транспортно-логістичної інфраструктури громади

- Створення транспортно-логістичного центру.
- Програма розвитку транспортно-логістичної інфраструктури громади.
- Облаштування та підтримання на належному рівні зупинок пасажирів у селах громади.

- Встановлення на транспортних засобах GPS-систем та програмного забезпечення для здійснення постійного контролю за роботою пасажирського транспорту на міських автобусних маршрутах загального користування.
- Продовження програми «Шкільний автобус».

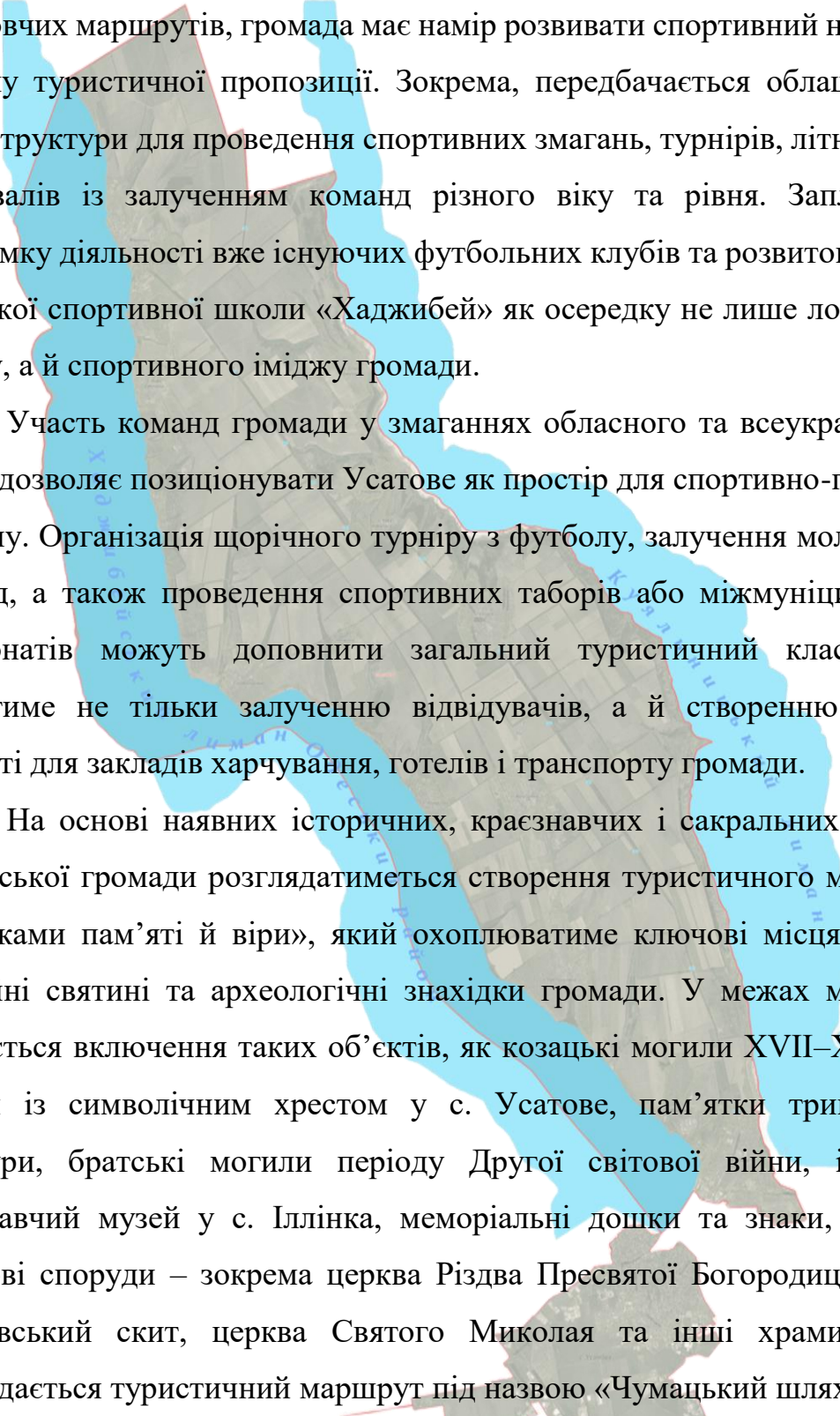
4.3. Курортна громада - рекреація та туризм

Усатівська громада – це перспективна дестинація для відпочинку, рекреації та сімейного туризму на межі мегаполіса, яка поєднує екологічну тишу лиманів, культурну автентичність сіл, цілющий потенціал природних ресурсів та сучасні формати розваг і оздоровлення. До 2032 року громада прагне створити конкурентоспроможний туристичний кластер з акцентом на активний, оздоровчий, гастрономічний і сімейно-розважальний туризм.

У селах, зокрема в Міжлиманському, громада має намір започаткувати масштабну рекреаційну зону нового типу – багатофункціональний простір з водними атракціонами, зонами активного відпочинку, контактними міні-зоопарками, ландшафтними парками, фестивальними майданчиками та готельною інфраструктурою. Цей простір має стати улюбленим місцем відпочинку для мешканців Одеси та передмість, і водночас – джерелом економічної активності громади.

Особливу увагу буде приділено розвитку санаторного туризму на базі природного багатства Куяльницького лиману, з можливістю створення сучасних рекреаційно-лікувальних послуг. Відновлення традицій рибальства, проведення фестивалів, гастрономічних ярмарків та навіть перегонів з елементами авторалі доповнить туристичну привабливість.

Громада стимулюватиме участь жителів у туристичному бізнесі, підтримуватиме малі ініціативи, навчання, створення садіб зеленого туризму, розвиток сувенірної продукції, брендovаних культурних подій. Поступово Усатівська громада трансформується з «спального» передмістя в простір вражень – динамічну, живу територію для відпочинку, натхнення та якісного дозвілля.

Крім створення багатофункціональної рекреаційної зони та оздоровчих маршрутів, громада має намір розвивати спортивний напрям як частину туристичної пропозиції. Зокрема, передбачається облаштування інфраструктури для проведення спортивних змагань, турнірів, літніх шкіл і фестивалів із залученням команд різного віку та рівня. Заплановано підтримку діяльності вже існуючих футбольних клубів та розвиток дитячо-юнацької спортивної школи «Хаджибей» як осередку не лише локального спорту, а й спортивного іміджу громади.

Участь команд громади у змаганнях обласного та всеукраїнського рівнів дозволяє позиціонувати Усатове як простір для спортивно-подієвого туризму. Організація щорічного турніру з футболу, залучення молодіжних команд, а також проведення спортивних таборів або міжмуніципальних чемпіонатів можуть доповнити загальний туристичний кластер. Це сприятиме не тільки залученню відвідувачів, а й створенню доданої вартості для закладів харчування, готелів і транспорту громади.

На основі наявних історичних, краєзнавчих і сакральних об'єктів Усатівської громади розглядатиметься створення туристичного маршруту «Стежками пам'яті й віри», який охоплюватиме ключові місця пам'яті, релігійні святині та археологічні знахідки громади. У межах маршруту планується включення таких об'єктів, як козацькі могили XVII–XVIII ст., курган із символічним хрестом у с. Усатове, пам'ятки трипільської культури, братські могили періоду Другої світової війни, історико-краєзнавчий музей у с. Іллінка, меморіальні дошки та знаки, а також культові споруди – зокрема церква Різдва Пресвятої Богородиці, Свято-Покровський скит, церква Святого Миколая та інші храми. Також розглядається туристичний маршрут під назвою «Чумацький шлях».

Ці маршрути планується реалізувати в різних форматах: як автобусний, велосипедний або пішохідний тур із можливістю інтерактивного супроводу (аудіогіди, QR-коди, онлайн-мапа). Також передбачатиметься оновлення інфраструктури біля об'єктів, встановлення

інформаційних табличок, промоційне оформлення маршруту та його інтеграція до загального туристичного порталу громади.

У громаді також передбачається підтримка розвитку зелених садиб як форми розміщення для туристів, що надає змогу не лише розширити туристичну інфраструктуру, а й забезпечити самозайнятість місцевих жителів. Заплановано організацію навчань для потенційних власників садиб з питань реєстрації діяльності, стандартів обслуговування, маркетингу та онлайн-просування. Водночас буде сформовано візуальний каталог (у друкованому та електронному форматі) із переліком садиб, контактною інформацією, фото та коротким описом послуг. Така ініціатива сприятиме зростанню якості сервісу та довготривалому перебуванню туристів на території громади.

У таблиці 4.3 наведені стратегічні, операційні цілі, а також завдання за третім пріоритетом.

Таблиця 4.3

Перелік стратегічних, операційних цілей та завдань громади за третім пріоритетом - **Курортна громада - рекреація та туризм**

Стратегічна ціль	СЦ 4. Розвиток рекреації та туризму
Операційні цілі (ОЦ)	Завдання
1. Створення туристичного іміджу та впізнаваного бренду громади	1.1. Формування унікального бренду громади як території вихідного дня та сімейного відпочинку. 1.2. Створення сучасного туристичного вебпорталу з інтерактивною картою, маршрутизатором, подієвим календарем. 1.3. Участь у кампаніях «Мандруй Україною», «Туристичні магніти Одещини», пошук партнерств із тревел-блогерами. 1.4. Розробка візуальної айдентики (логотип, слоган, оформлення навігації, брендovanі локації). 1.5. Проведення промоційних акцій та просування бренду через сувенірну продукцію, події, соцмережі.

<p>2. Розвиток туристичної інфраструктури та створення нових туристичних продуктів</p>	<p>2.1. Проектування і реалізація багатофункціонального рекреаційного парку у Міжлиманні. 2.2. Облаштування рекреаційних точок на лимані, кемпінгів, оглядових майданчиків. 2.3. Створення пішохідних, велосипедних, рибальських маршрутів. 2.4. Підготовка проекту санаторно-рекреаційної зони на базі ресурсів Куяльницького лиману. 2.5. Відновлення подій на кшталт авторалі, змагань, ярмарків та гастрофестивалів. 2.6. Розвиток спортивної інфраструктури та підтримка подієвого туризму на базі футбольних клубів і ДЮСШ «Хаджибей». 2.7. Формування маршрутів культурно-історичного туризму з включенням музеїв, пам'яток, сакральних і меморіальних об'єктів громади. Розробка туристичного маршруту «Стежками пам'яті й віри» та маршруту «Чумацький шлях» з інтеграцією історичних, релігійних та меморіальних об'єктів громади.</p>
<p>3. Підтримка місцевих ініціатив і підвищення якості туристичних послуг</p>	<p>3.1. Проведення тренінгів для мешканців щодо ведення садиб, гастросервісу, гідуння. 3.2. Створення програми мікрогрантів для крафтових виробників, міні-кав'ярень, точок розваг. 3.3. Забезпечення безбар'єрного доступу до ключових туристичних локацій. 3.4. Формування портфелю проектів на підтримку зеленого, водного, гастрономічного туризму. 3.5. Координація туристичної діяльності через локальний центр підтримки (на базі ЦНАП або бібліотеки). 3.6. Стимулювання створення мережі зелених садиб як альтернативи готельному розміщенню, включаючи навчання власників та формування єдиного каталогу.</p>

Технічні завдання для досягнення операційної цілі за третім пріоритетом (рис. 4.4):

СЦ 4. Розвиток рекреації та туризму

- Розробка туристичного вебпорталу громади (з розробкою логотипу, слогану, оформлення навігації, брендівані локації).
- Підготовка проекту багатофункціонального рекреаційного парку.
- Облаштування рекреаційних точок на лимані, кемпінгів, оглядових майданчиків.
- Створення пішохідних, велосипедних, рибальських маршрутів.

- Підготовка проєкту санаторно-рекреаційної зони на базі ресурсів Куяльницького лиману.
- Відновлення подій на кшталт авторалі, змагань, ярмарків та гастрофестивалів.
- Розвиток спортивної інфраструктури та підтримка подієвого туризму на базі футбольних клубів і ДЮСШ «Хаджибей».
- Стимулювання створення мережі зелених садиб як альтернативи готельному розміщенню, включаючи навчання власників та формування єдиного каталогу

Стратегічний напрям «Туризм та рекреація» в Усатівській громаді органічно узгоджується з національними та регіональними політиками розвитку. Його реалізація відповідає державним пріоритетам щодо активізації туристичної сфери, закладеним у чинній Стратегії розвитку туризму та курортів до 2026 року. Водночас цей напрям є логічним продовженням завдань, визначених у Державній стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, а також у Стратегії розвитку Одеської області, де акцент зроблено на активізацію рекреаційного та міжмуніципального потенціалу. Туристичний вектор громади також корелює з сучасними підходами до розвитку локальних економік через інструменти SMART-спеціалізації, соціальної згуртованості й міжтериторіального партнерства.

Для практичного втілення завдань у сфері туризму передбачається активне використання фінансових, партнерських та інституційних можливостей. Громада планує долучатися до механізмів державного і регіонального фінансування, зокрема через Державний фонд регіонального розвитку та цільові обласні програми. Значну увагу буде приділено участі в грантових конкурсах міжнародної технічної допомоги, співпраці з донорами та проєктами розвитку. Важливою складовою стане створення умов для державно-приватного партнерства, зокрема шляхом запуску місцевих програм співфінансування ініціатив у туристичній сфері. Також громада розглядатиме можливість просування своїх туристичних продуктів через

участь у спеціалізованих виставках, ярмарках і національних промоційних платформах.

4.4. Соціально розвинена громада – підвищення якості життя населення

Кожен мешканець громади повинен мати доступ до медичних та адміністративних послуг, можливість культурного, духовного та фізичного розвитку. Їх доступність та якість – основні показники цивілізованості країни. Адже задоволення потреб і досягнення цілей громади фактично означає її функціонування та розвиток.

Підсумком розробки стратегічних заходів у цьому напрямку має бути програма дій для розвитку соціального захисту та створення безпечних умов життєдіяльності мешканців громади.

Різні стартові умови сіл, які об'єдналися в громаду, вимагає визначити та забезпечити дотримання певних стандартів у наданні комунальних послуг, забезпеченні благоустрою, тощо. З цією метою буде створено єдиний комунальний простір.

Послуги життєзабезпечення населених пунктів надаватимуться підприємствами, які знаходяться у комунальній власності. На етапі становлення комунальних служб громада докладатиме зусиль до їх достатнього технічного оснащення. Спектр послуг, які надаватимуться комунальними службами має забезпечити задоволення потреб громадян.

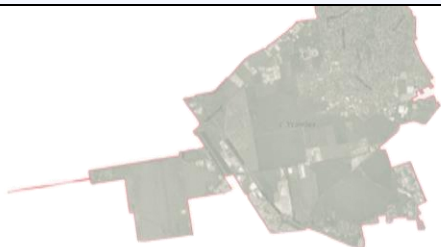
Усі заходи за даним напрямом реалізовуватимуться із найширшим залученням громадськості до вирішення нагальних питань. Буде визначено та описано основні послуги, які надаватимуться у кожному населеному пункті громади.

У таблиці 4.4 наведені стратегічні, операційні цілі, а також завдання за четвертим пріоритетом.

Перелік стратегічних, операційних цілей та завдань громади за четвертим пріоритетом – **Соціально розвинена громада – підвищення якості життя населення**

Стратегічна ціль	СЦ5. Підвищення якості соціального забезпечення мешканців громади
Операційні цілі (ОЦ)	Завдання
1	2
1. Підтримка існуючих підприємств, сприяння їхньому закріпленню та розширенню на території громади	1.1. Забезпечення зростання як індивідуальних доходів мешканців, так і на зростання сукупного суспільного продукту громади 1.2. Залучення бізнесу та інвестицій на територію з ціллю створення нових робочих місць
2. Розвиток людських ресурсів	2.1. Навчання, консультації, доступ до бізнес-орієнтованої інформації
3. Доступні адміністративні послуги	3.1. Організація роботи віддалених робочих місць адміністраторів ЦНАП, підготовка фахівців 3.2. Регулярне оновлення інформаційного інтернет-порталу для інформування громадськості про роботу органів місцевого самоврядування
4. Сприяння зайнятості населення	4.1. Надання суб'єктам підприємницької діяльності дозволів на реконструкцію приміщень для використання під бізнес (у разі необхідності) із працевлаштуванням місцевих мешканців 4.2. Сприяння розвитку різних форм кооперації, фермерства (молочна галузь, риболовство, садівництво, ягідництво, бджолярство і т.ін.) 4.3. Забезпечення доступності ринків збуту для малих та середніх виробників сільськогосподарської продукції 4.4. Забезпечення інфраструктури для зберігання сільськогосподарської продукції; запровадження нових технологій та обладнання для переробки сільськогосподарської сировини

<p>5. Підвищення якості та доступності медичних послуг</p>	<p>5.1. Оптимізація існуючої системи медичної діагностики з метою покращення профілактики захворювань</p> <p>5.2. Спрощення доступу мешканців громади до єдиної інформаційної системи електронної реєстрації і електронного медичного документообігу</p> <p>5.3. Покращення доступності та якості надання медичної допомоги жителям громади, особливо сільської місцевості</p> <p>5.4. Впровадження нових сучасних технологій обстеження та лікування з урахуванням уніфікованих клінічних протоколів</p> <p>5.5. Впровадження економічних, правових і конституційних гарантій ветеранів війни та праці, громадян похилого віку, громадян, які постраждали внаслідок військових дій, інших вразливих верств населення.</p> <p>5.6. Підвищення якості обслуговування пенсіонерів, самотніх громадян та інвалідів</p> <p>5.7. Пролонгація Програми фінансової підтримки комунального некомерційного підприємства Усатівської сільської ради «Усатівський центр первинної медико-санітарної допомоги»</p>
<p>6. Сприяння участі громадськості в процесі планування та прийняття управлінських рішень</p>	<p>6.1. Залучення громадян до планування та прийняття рішень на всіх рівнях, що дозволяє місцевим жителям як представникам зацікавлених сторін брати участь у вирішенні публічних справ чи питань місцевого значення (термін «участь громадськості» вживаємо у найширшому значенні, а не просто у значенні голосування під час виборів)</p>

Стратегічна ціль	СЦ6. Підвищення якості освітніх послуг та розвиток культури
Операційні цілі (ОЦ)	Завдання
1	2
1. Забезпечення якісної освіти	<p>1.1. Збереження і розвиток закладів освіти, впровадження сучасних інформаційних технологій, сучасних досягнень педагогічної науки</p> <p>1.2. Капітальний ремонт, реконструкція, термомодернізація приміщень дошкільних та шкільних навчальних закладів з врахуванням потреб людей з обмеженими фізичними можливостями (капітальний ремонт харчоблоку їдальні в будівлі Усатівського ліцею ім. П.Д. Вернидуба, Міжлимманського закладу дошкільної освіти «Орлятко», розташованого у селище Набережне)</p> <p>1.3. Оснащення дошкільних та шкільних навчальних закладів, необхідним для навчального процесу сучасним обладнанням</p> <p>1.4. Придбання шкільних автобусів для організації якісного підвезення учнів та педагогічних працівників до навчальних закладів за програмою «Шкільний автобус»</p> <p>1.5. Організація харчування дітей у навчальних закладах за програмою харчування дітей у навчальних закладах Усатівської сільської ради</p> <p>1.6. Створення опорних закладів освіти за комплексною Програмою розвитку освіти Усатівської сільської громади</p> <p>1.7. Створення базових навчальних закладів за комплексною Програмою розвитку освіти Усатівської сільської громади</p> <p>1.8. Забезпечення стипендією студентів вищих і професійно-технічних навчальних закладів мешканців Усатівської сільської ради за програмою «Стипендіат», запровадження стипендії 50-м найкращим учням за результатами підсумків навчання та 50-м найкращим спортсменам за результатами досягнень</p>
2. Забезпечення цивільного захисту	<p>2.1. Будівництво захисної споруди цивільного захисту на 200 осіб на території Міжлимманської гімназії за адресою: с-ще Набережне, Одеського району Одеської області, вул. Єлісеєва, 20</p> <p>2.2. Будівництво захисної споруди - протирадіаційного укриття за адресою: с. Іллінка Одеського р-ну Одеської області, вул. Міжлимманська, 6Б</p> <p>2.3. Будівництво сховища цивільного захисту на 50 осіб за адресою: с. Нова Еметівка Одеського району Одеської області, вул. Хлібодарська, 6, призначений для безпеки дітей та працівників садочка</p> <p>2.4. Будівництво захисної споруди цивільного захисту на 200 осіб за адресою: с. Усатове Одеського району Одеської області. Провул. Урядовий 72-А</p>

1	2
3. Збереження традиційної культури	<p>3.1. Збереження і примноження національного скарбу-фольклору та історично-культурної спадщини</p> <p>3.2. Зміцнення матеріально-технічної бази закладів культури (капітальний ремонт у зв'язку з аварійним станом)</p> <p>3.3. Реалізація заходів, спрямованих на підтримку системи естетичного виховання дітей та молоді</p> <p>3.4. Створення умов для розвитку самодіяльної народної творчості, підтримка творчих колективів, збереження культурних традицій</p>
4. Збереження історико-культурної спадщини	<p>4.1. Активізація діяльності культурних і освітніх осередків – краєзнавчий музей с. Іллінка, будинків культури, бібліотек громади</p> <p>4.2. Реконструкція сільських клубів, бібліотек; їх трансформація у сучасні осередки культурного дозвілля та просвіти (багатофункціональні «хаби») з врахуванням потреб людей з обмеженими фізичними можливостями</p>
5. Реалізація державної політики у сфері національно-патріотичного виховання	<p>5.1. Підтримка органами місцевого самоврядування національно-патріотичного виховання</p> <p>5.2. Надання допомоги закладам загальної середньої освіти в організації та проведенні заходів військово-патріотичного характеру, спрямованих на популяризацію та відродження національної культури, сприяння військово-патріотичному вихованню молоді, формування ціннісних орієнтирів і громадянської свідомості</p>
6. Формування у молоді української громадянської ідентичності	<p>6.1. Підвищення ролі української мови як національної цінності та важливого атрибута національної ідентичності</p> <p>6.2. Підвищення рівня знань про видатних осіб українського державотворення, борців за незалежність України шляхом проведення заходів національно-патріотичного спрямування, в тому числі приурочених до державних свят</p> <p>6.3. Сприяння проведенню культурно-мистецьких заходів, присвячених українським історичним подіям і діячам, борцям за незалежність України та її територіальну цілісність</p> <p>6.4. Реалізація проектів та заходів, спрямованих на підвищення престижу військової служби</p> <p>6.5. Донесення до закордонних українців змісту (суті) українських суспільно-державних цінностей та поглиблення співпраці з представниками закордонних українців у сфері національно-патріотичного виховання за Програмою інноваційного відкритого молодіжного культурно-просвітницького простору «Резиденція»</p>

1	2
Стратегічна ціль	СЦ7. Розвиток здорового способу життя
Операційні цілі (ОЦ)	Завдання
1. Спортивна та освічена громада	1.1. Створення розвиненої інфраструктури для заняття спортом і активного відпочинку для всіх верств населення за програмою «Фізична культура» 1.2. Розширення мережі спортивних закладів, дитячо-юнацьких клубів: облаштування стадіонів та спортивних майданчиків у всіх населених пунктах громади 1.3. Реконструкція існуючих спортивних споруд 1.4. Створення умов щодо доступності заняттям масовим спортом на спортивних об'єктах 1.5. Підтримка спортивного клубу «Хаджибей» за Програмою розвитку фізичної культури і спорту на території Усатівської сільської ради 1.6. Будівництво спортивної споруди з басейнами
2. Залучення до занять фізичною культурою та спортом різних верств населення	2.1. Започаткування та промоція регулярних культурних і спортивних заходів в громаді 2.2. Проведення спортивних змагань різних рівнів та залучення до занять фізичною культурою та спортом різних верств населення 2.3. Залучення широких верств населення в масовий спорт, популяризація здорового способу життя 2.4. Розвиток дитячо-юнацького спорту
3. Сприяння оздоровленню та відпочинку дітей	3.1. Створення доступного та ефективного ринку послуг з оздоровлення та відпочинку дітей 3.2. Збереження і розвиток мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку 3.3. Підтримка заходів, що здійснюються підприємствами, установами і організаціями фондами, громадянами та їх об'єднаннями в цій сфері 3.4. Забезпечення підготовки кадрів для здійснення заходів з оздоровлення та відпочинку дітей за Програмою оздоровлення та відпочинку дітей Усатівської сільської ради

Технічні завдання для досягнення операційної цілі за четвертим пріоритетом (рис. 4.4):

СЦ5. Підвищення якості соціального забезпечення мешканців громади

- Організація навчань, консультацій, доступу до бізнес-орієнтованої інформації.
- Розробка нових програм підвищення якості життя населення (фінансової підтримки центру первинної медико-санітарної допомоги; охорони здоров'я; підтримки сім'ї, гендерної рівності, протидії торгівлі

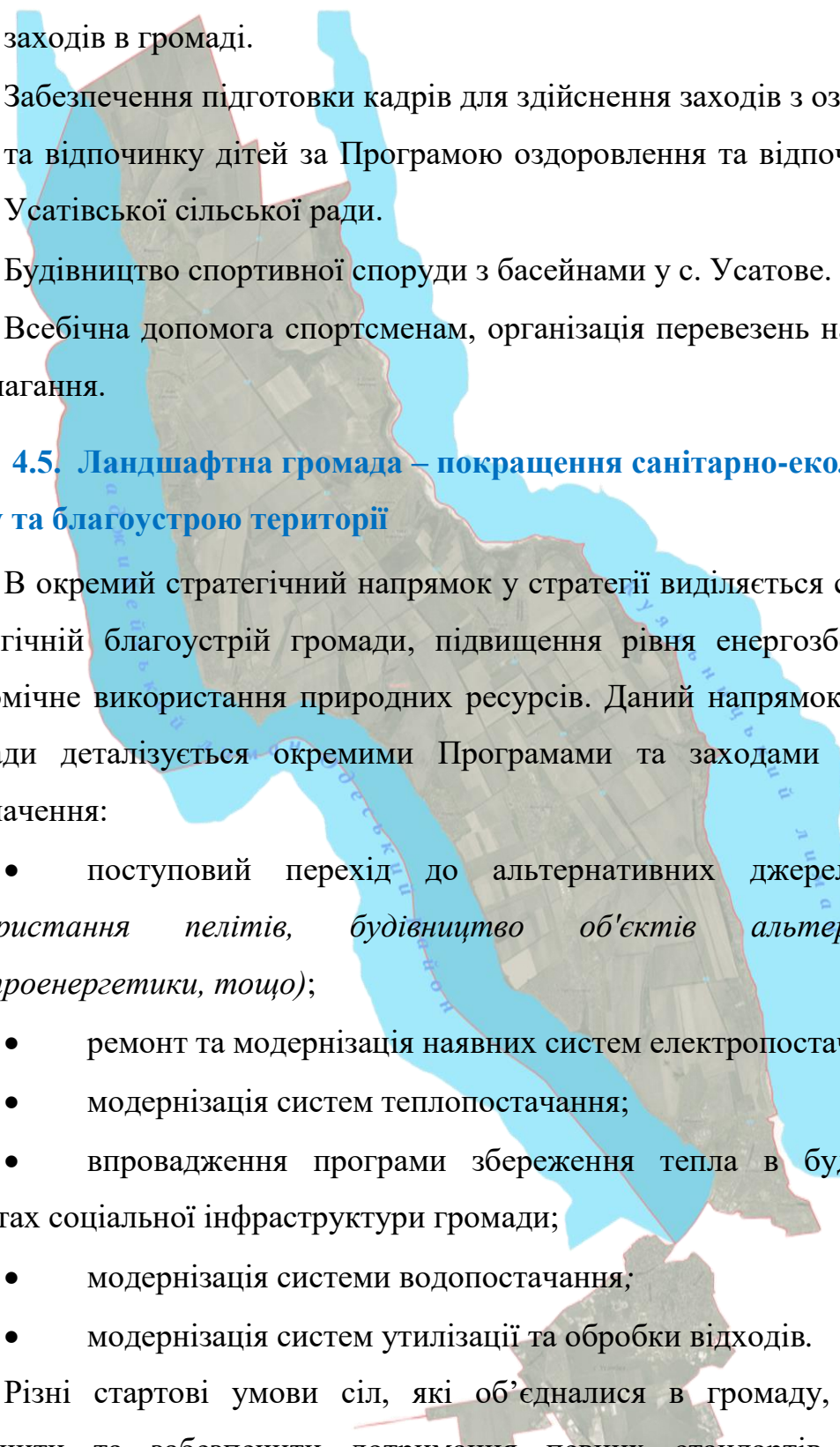
людьми, забезпеченню та протидії насильства в сім'ї; інноваційного молодіжного культурно-просвітницького простору «Резиденція»; комплексної програми розвитку освіти; соціального захисту населення; захисту прав дітей; розвитку фізичної культури і спорту).

СЦ6. Підвищення якості освітніх послуг та розвиток культури

- Капітальний ремонт, реконструкція, термомодернізація приміщень дошкільних та шкільних навчальних закладів з врахуванням потреб людей з обмеженими фізичними можливостями (капітальний ремонт харчоблоку їдальні в будівлі Усатівського ліцею ім. П.Д. Вернидуба, Міжлимманського закладу дошкільної освіти «Орлятко», розташованого у селище Набережне).
- Оснащення дошкільних та шкільних навчальних закладів, необхідним для навчального процесу сучасним обладнанням.
- Придбання шкільних автобусів для організації якісного підвезення учнів та педагогічних працівників до навчальних закладів за програмою «Шкільний автобус».
- Будівництво захисних споруд цивільного захисту (на 200 осіб на території Міжлимманської гімназії за адресою: с-ще Набережне, Одеського району Одеської області, вул. Єлісеєва; протирадіаційного укриття за адресою: с. Іллінка Одеського р-ну Одеської області, вул. Міжлимманська, 6Б; сховища цивільного захисту на 50 осіб за адресою: с. Нова Еметівка Одеського району Одеської області, вул. Хлібодарська, 6, призначений для безпеки дітей та працівників садочка; захисної споруди цивільного захисту на 200 осіб за адресою: с. Усатове Одеського району Одеської області, провул. Урядовий 72-А).

СЦ7. Розвиток здорового способу життя

- Підтримка спортивного клубу «Хаджибей» за Програмою розвитку фізичної культури і спорту на території Усатівської сільської ради.

-
- Започаткування та промоція регулярних культурних і спортивних заходів в громаді.
 - Забезпечення підготовки кадрів для здійснення заходів з оздоровлення та відпочинку дітей за Програмою оздоровлення та відпочинку дітей Ушатівської сільської ради.
 - Будівництво спортивної споруди з басейнами у с. Усатове.
 - Всебічна допомога спортсменам, організація перевезень на спортивні змагання.

4.5. Ландшафтна громада – покращення санітарно-екологічного стану та благоустрою території

В окремий стратегічний напрямок у стратегії виділяється санітарно-екологічній благоустрій громади, підвищення рівня енергозбереження, економічне використання природних ресурсів. Даний напрямок розвитку громади деталізується окремими Програмами та заходами цільового призначення:

- поступовий перехід до альтернативних джерел енергії (використання пелітів, будівництво об'єктів альтернативної електроенергетики, тощо);
- ремонт та модернізація наявних систем електропостачання;
- модернізація систем теплопостачання;
- впровадження програми збереження тепла в будівлях та об'єктах соціальної інфраструктури громади;
- модернізація системи водопостачання;
- модернізація систем утилізації та обробки відходів.

Різні стартові умови сіл, які об'єдналися в громаду, вимагають визначити та забезпечити дотримання певних стандартів у наданні комунальних послуг, забезпеченні благоустрою, тощо. З цією метою буде створено єдиний комунальний простір. Місцева влада повинна забезпечити дієву систему менеджменту на комунальних підприємствах, а також добиватись збільшення їх потужності для задоволення потреб споживачів. Ця

ціль пов'язана з численними організаційними та управлінськими заходами, які разом з модернізацією інфраструктури, сприятимуть наданню комунальних послуг на рівні стандартів, встановлених у курортних зонах.

Послуги життєзабезпечення населених пунктів надаватимуться підприємствами, які знаходяться у комунальній власності.

На етапі становлення комунальних служб громада докладатиме зусиль до їх достатнього технічного оснащення. Спектр послуг, які надаватимуться комунальними службами, має забезпечити задоволення потреб громадян.

Усі заходи за даним напрямом реалізовуватимуться із широким залученням громадськості до вирішення нагальних питань. Буде визначено та описано основні послуги, які надаватимуться у кожному населеному пункті громади.

У таблиці 4.5 наведені стратегічні, операційні цілі, а також завдання по п'ятому пріоритету.

Таблиця 4.5

Перелік стратегічних, операційних цілей та завдань громади за п'ятим пріоритетом – «Ландшафтна громада – покращення санітарно-екологічного стану та благоустрою території»

<i>Стратегічна ціль</i>	СЦ8. Покращення санітарно-екологічного стану та благоустрою території
<i>Операційні цілі (ОЦ)</i>	<i>Завдання</i>
1	2
1. Розвиток комунальної інфраструктури громади	1.1. Утримання транспортного господарства, у тому числі: виконання капітального, поточного та ямкового ремонту доріг та тротуарів, нанесення дорожньої розмітки, придбання та встановлення нових, ремонт та заміна існуючих дорожніх знаків, встановлення нових, ремонт та поточне утримання існуючих зупинкових комплексів громадського транспорту, утримання закритої дощової каналізації існуючої вулично-дорожньої мережі тощо 1.2. Реконструкція, капітальний і поточний ремонт комунальних закладів та установ 1.3. Реконструкція, відновлення та утримання вуличного освітлення населених пунктів громади із залученням новітніх технологій.

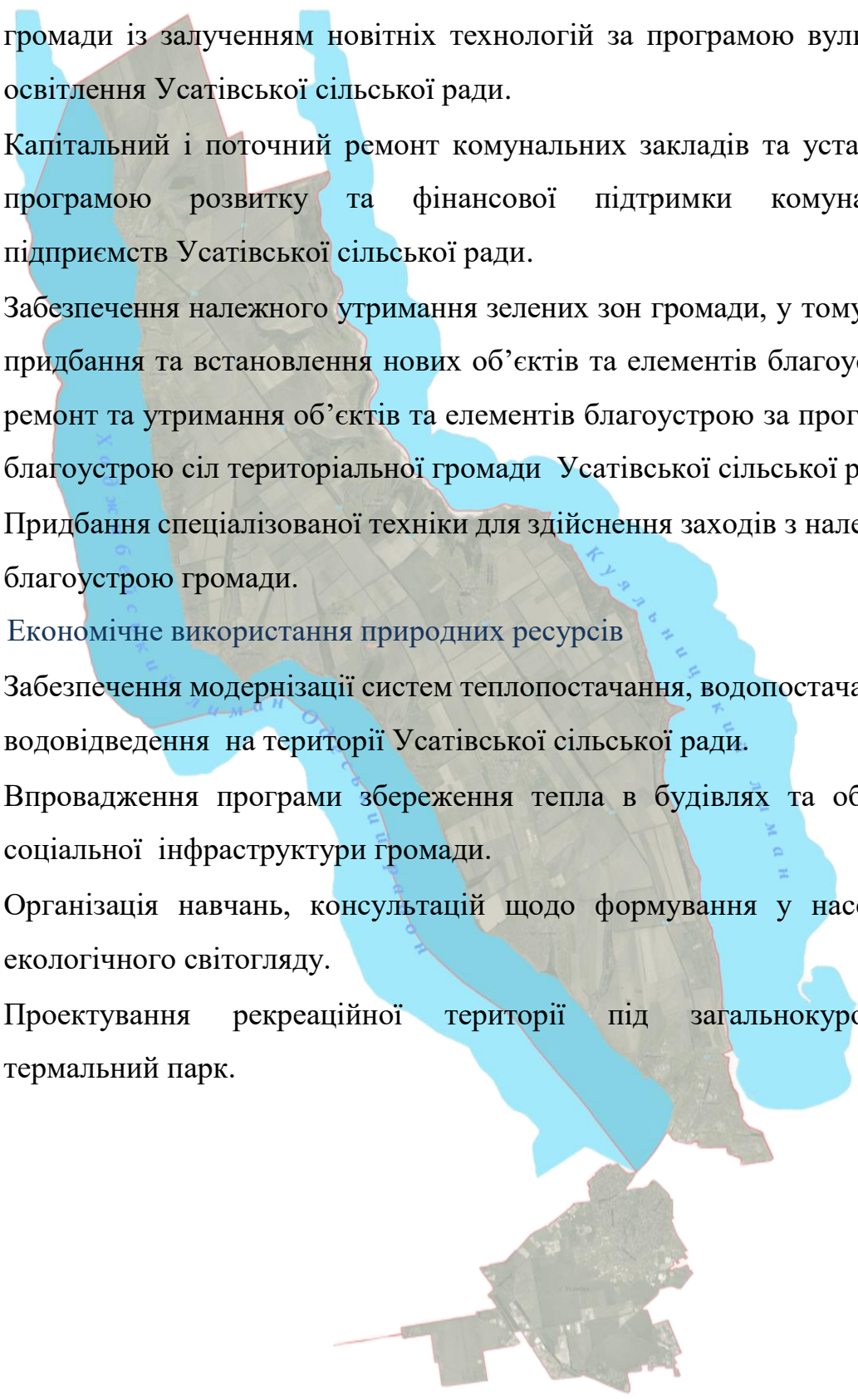
1	2
<p>2. Забезпечення комфортного та привабливого громадського простору</p>	<p>2.1. Забезпечити контроль за станом благоустрою та утриманням територій, інженерних споруд та об'єктів, підприємств, установ та організацій, їх озелененням, охороною зелених насаджень, водних об'єктів тощо; встановити відповідальність у разі порушення законодавства у сфері благоустрою громади за Правилами благоустрою території населених пунктів Усатівської сільської ради, Правилами прийому стічних вод на території Усатівської сільської ради без централізованої каналізації, програмами «Поводження с твердими побутовими відходами на території Усатівської сільської ради» «Питна вода», «Правила утримання домашніх тварин та птиці на території Усатівської сільської ради» та фінансової підтримки комунальних підприємств Усатівської сільської ради.</p> <p>2.2. Забезпечити підготовку та впровадження нормативних актів щодо забезпечення доступності об'єктів комунальної та приватної власності для осіб з обмеженими можливостями</p> <p>2.3. Забезпечити створення технічних засобів доступності об'єктів публічного простору для осіб з обмеженими можливостями</p> <p>2.4. Забезпечення належного озеленення громади, у тому числі проведення дезінсекції зелених багаторічних та однорічних насаджень, утримання існуючих зелених багаторічних та однорічних насаджень, придбання та висадження зелених багаторічних та однорічних насаджень за програмою «Розвитку та збереження зелених насаджень на території Усатівської сільської ради»</p> <p>2.5. Забезпечення належного утримання зелених зон громади, у тому числі придбання та встановлення нових об'єктів та елементів благоустрою, ремонт та утримання об'єктів та елементів благоустрою за Правилами благоустрою населених пунктів Усатівської сільської ради</p> <p>2.6. Оновлення парку спеціалізованої техніки для здійснення заходів з належного благоустрою громади</p>

<i>Стратегічна ціль</i>	СЦ9. Економічне використання природних ресурсів
<i>Операційні цілі (ОЦ)</i>	<i>Завдання</i>
1	2
1. Ремонт та модернізація наявних систем електропостачання	1.1. Ремонт вуличного освітлення
2. Модернізація систем життєзабезпечення	2.1. Модернізація систем тепlopостачання 2.2. Модернізація систем водopостачання та водовідведення
3. Збереження тепла в будівлях та об'єктах соціальної інфраструктури громади	3.1. Впровадження програми збереження тепла в будівлях та об'єктах соціальної інфраструктури громади (перехід до альтернативних джерел енергії, використання пелітів, будівництво об'єктів альтернативної електроенергетики) 3.2. Формування проєктів термо-модернізації із залученням еко-компаній, інших джерел фінансування зі збереженням комунальної власності на будівлі
4. Відсутність екологічних правопорушень	4.1. Прозоре прийняття рішень, реалізація яких впливає на стан довкілля 4.2. Формування у населення екологічного світогляду 4.3. Компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства 4.4. Зменшення впливу стоків на водні об'єкти, їх очищення на очисних спорудах.
5. Створення ландшафту для лікування	5.1. Планування та проєктування рекреаційної території 5.2. Створення паркових зон у містах відпочинку 5.3. Локалізації та ліквідації амброзії полинолистої на території громади протягом реалізації стратегії

Технічні завдання для досягнення операційної цілі за п'ятим пріоритетом (рис. 4.5):

СЦ8. Покращення санітарно-екологічного стану та благоустрою території

- Забезпечення утримання транспортного господарства, утримання існуючих зупинкових комплексів громадського транспорту, дощової каналізації існуючої вулично-дорожньої мережі на території Усатівської сільської ради.
- Забезпечення створення технічних засобів доступності об'єктів публічного простору для осіб з обмеженими можливостями за програмою «Безпечна громада» Усатівської сільської ради.

-
- Забезпечення утримання вуличного освітлення населених пунктів громади із залученням новітніх технологій за програмою вуличного освітлення Усатівської сільської ради.
 - Капітальний і поточний ремонт комунальних закладів та установ за програмою розвитку та фінансової підтримки комунальних підприємств Усатівської сільської ради.
 - Забезпечення належного утримання зелених зон громади, у тому числі придбання та встановлення нових об'єктів та елементів благоустрою, ремонт та утримання об'єктів та елементів благоустрою за програмою благоустрою сіл територіальної громади Усатівської сільської ради.
 - Придбання спеціалізованої техніки для здійснення заходів з належного благоустрою громади.

СЦ 9. Економічне використання природних ресурсів

- Забезпечення модернізації систем теплопостачання, водопостачання та водовідведення на території Усатівської сільської ради.
- Впровадження програми збереження тепла в будівлях та об'єктах соціальної інфраструктури громади.
- Організація навчань, консультацій щодо формування у населення екологічного світогляду.
- Проектування рекреаційної території під загальнокурортний термальний парк.

5.1. Основні елементи механізму реалізації Стратегії

Стратегія розвитку Усатівської територіальної громади містить основні цілі та задачі за пріоритетами економічної та соціальної політики громади, а також найважливіші напрямки та заходи реалізації зазначених цілей на довгострокову перспективу. Стратегія розрахована на 7 років (2025-2032 роки). Успіх її реалізації залежить від того, наскільки стратегічне бачення буде переведено в управлінські дії ради громади, наскільки дійовим виявиться механізм, що забезпечує «баланс інтересів» та скоординовані дії учасників, що представляють різні сфери: владу, бізнес та некомерційний сектор, населення.

Для реалізації Стратегії мають використовуватися такі механізми:

- *організаційний;*
- *нормативно-правовий;*
- *фінансовий;*
- *соціальне партнерство;*
- *інформаційний механізм.*

Організаційний механізм реалізації Стратегії – це діяльність виконавчих органів сільських рад з підготовки та реалізації документів, що мають бути розроблені на підставі Стратегії та Генерального плану розвитку громади.

Основні інструменти механізму:

- участь у реалізації державних та регіональних стратегій, концепцій, програм, проєктів;
- розробка прогнозів економічного та соціального розвитку громади;
- розробка та реалізація програм економічного та соціального розвитку громади та цільових програм;

- розробка та реалізація щорічних планів дій з реалізації Стратегії;
- відбір, муніципальна підтримка та реалізація соціально та економічно значимих проєктів та заходів.

Базовою одиницею реалізації Стратегії виступають проєкти. Затверджені проєкти формують портфель проєктів Стратегії. Проєкти формують План дій щодо виконання завдань стратегії. В умовах війни, крім плану дій, має бути сформований план відновлення громади. Проєкти плану дій ініціюються та включаються до портфелю за пропозиціями робочої групи. Ініційовані робочою групою проєкти передаються на розгляд та розроблення спеціалізованим проєктним організаціям. На засідання робочої групи виносяться також соціально важливі проєкти, що вирішують проблеми мешканців ТГ. Усі інші проєкти включаються до портфелю проєктів Стратегії за рішенням робочої групи, узгодженим із заступником голови Усатівської громади, що відповідає за певний напрям.

Проєкти, що пройшли стадію проєктування ТЕО та експертизу розробника, складають ключовий портфель пропозицій розвитку ТГ. Серед запропонованих до реалізації проєктів можна виділити як ініціативні (монопроєкти), так і комплексні (мультипроєкти), об'єднані певною метою. Список реалізованих в рамках стратегії проєктів має переглядатися один раз на рік відповідно до існуючої процедури. Ініціативні проєкти (монопроєкти) включаються в портфель розвитку ТГ на основі рішення відповідної фокус-групи при узгодженні з профільним заступником голови ТГ.

Проєкти, що виносяться на засідання робочої групи, підлягають комплексній експертизі (експертизі сертифікованих розробників відповідного профілю). Експерти затверджуються робочою групою за поданням голови сільської ради Усатівської ТГ. Експерт надає письмовий відгук щодо проєкту та виступає з співдоповіддю на засіданні робочої групи. Проєкти, що мають особливе значення для економічного та соціального розвитку ТГ, за рішенням робочої групи відносяться до ключових проєктів Стратегії.

Проекти, схвалені Робочою групою, розглядаються профільною постійною комісією ради ТГ та затверджуються рішенням Усатівської сільської ради.

Порядок процедури проходження експертизи поетапний.

1 етап – попередня фінансова експертиза реалістичності проекту.

2 етап – комплексна оцінка експертами відповідного профілю.

У разі позитивного схвалення експертами робоча група та виконавчий комітет рекомендують проєкт на затвердження до засідання сесії Усатівської сільської ради.

Проекти можуть бути включені до загальних цільових програм. У цьому випадку вони затверджуються сільською радою у складі зазначених програм.

Мешканцям ТГ, суб'єктам господарювання може надаватися допомога при підготовці проєктів.

Реалізація будь-яких проєктів залежить від їхнього фінансування. Наявність інвесторів становить основне завдання реалізації будь-якого проєкту. Зусилля громади повинно бути сфокусовані у першу чергу на залучення сталих інвестицій. Політика просторового планування розвитку економіки громади має бути спрямована на активний пошук нових можливостей для залучення інвестицій. Кожен приватний інвестор, який вирішив скористатися цими можливостями та інвестувати у економіку території, має отримати постійну підтримку місцевої влади протягом усього інвестиційного процесу та подальший супровід інвестиційної діяльності. Зацікавленість інвесторів та грантодавців багато в чому залежить від участі керівництва та представників бізнесу громади в інвестиційних форумах, виставках, конференціях та семінарах з презентаційними матеріалами інвестиційних проєктів та програм.

Організаційний зв'язок документів має забезпечуватися єдністю цілей та шляхів вирішення економічних та соціальних завдань у межах Стратегії розвитку ТГ.

Нормативно-правовий механізм реалізації Стратегії являє собою правове забезпечення інноваційних змін економічної діяльності та суспільного життя.

Основні інструменти механізму:

- розробка нових нормативно-правових актів територіальної громади, спрямованих на реалізацію Стратегії за всіма напрямками діяльності;
- підготовка законодавчих ініціатив з вдосконалення регіонального законодавства;
- підготовка пропозицій органам державної влади та управління з вдосконалення національного законодавства.

Фінансовий механізм реалізації Стратегії являє собою концентрацію фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку ТГ.

Основні фінансові інструменти реалізації Стратегії:

- бюджет Усатівської ТГ (внутрішній ресурс підвищення ефективності економічного та соціального розвитку ТГ);
- цільове співфінансування за рахунок коштів державного та регіонального бюджетів шляхом активної участі ТГ в реалізації пріоритетних національних проєктів, регіональних цільових програм, адресних інвестиційних програм;
- державні позабюджетні цільові соціальні фонди;
- самофінансування з боку суб'єктів господарювання, що здійснюють реалізацію інвестиційних проєктів (внутрішні інвестиції (кошти підприємств), зовнішні інвестиції, іноземні інвестиції);
- зовнішні та внутрішні запозичання;
- кошти міжнародних фінансових установ;
- міжнародна технічна допомога та ін.

Механізм соціального партнерства – це сукупність відносин між усіма суб'єктами, діяльність яких зачіпає інтереси мешканців Усатівської ТГ щодо формування стратегічних орієнтирів, які забезпечують життєдіяльність та

розвиток адміністративно-територіального утворення, а також практики втілення цих орієнтирів в управління ТГ.

Основні інструменти механізму:

- створення постійно діючих структур, що забезпечать участь громадськості у розробці та реалізації Стратегії (фокус-груп, робочих груп);
- вивчення громадської думки (через анкетування, опитування, інтерв'ю тощо);
- підготовка та проведення загальних заходів (конкурсів, виставок, ярмарок, конференцій, семінарів тощо);
- робота з представниками різних соціальних структур та інститутів.

Інформаційний механізм реалізації Стратегії має дуже важливе значення. Він передбачає створення сторінки на офіційному сайті Усатівської сільської ради, на якій буде опубліковано текст Стратегії та зміст портфелю її проектів, організовано обговорення наданих документів. Представлена на офіційному сайті інформація щодо ходу реалізації Стратегії та окремих проектів буде постійно оновлюватися. Сайт передбачатиме можливість надання пропозицій щодо нових проектів Стратегії.

Інформація щодо ходу реалізації Стратегії буде регулярно оприлюднюватися у засобах масової інформації громади.

5.2. Моніторинг реалізації Стратегії

Важливим для реалізації Стратегії є створення дієвої системи моніторингу – відстеження (контролю) процесів, що відбуваються в економіці та соціальній сфері громади.

Шляхом постійного контролю моніторинг дозволяє отримати достовірну та об'єктивну інформацію про соціально-економічні процеси, що відбуватимуться в Усатівській ТГ, оцінити та проаналізувати тенденції, що складуться у різних економічних структурах, визначити ступінь досягнення місії стратегічного розвитку, на базі отриманої інформації підготувати

рекомендації, спрямовані на подолання негативних та підтримку позитивних тенденцій, тобто скоригувати Стратегію відповідно до виявлених тенденцій.

Основними завданнями моніторингу є:

- контроль за дотриманням графіка виконання окремих проєктів;
- аналіз руху до запланованих результатів;
- аналіз динаміки цільових індикаторів;
- аналіз причин невиконання окремих проєктів, формування рекомендацій з метою усунення недоліків;
- аналіз змін зовнішнього оточення – законодавства, конкуренції, економічного стану;
- аналіз внутрішніх змін у громаді;
- аналіз змін у громаді в результаті виконання стратегічного плану, оцінювання ефективності та реалістичності окремих його складових.

Важливим при розробці моделі моніторингу є вибір критично важливих елементів стратегічного плану, що визначають рух у потрібному напрямку. У Стратегії соціально-економічного розвитку Усатівської територіальної громади до 2032 року таким елементом є формування комфортного середовища, а саме – *«Здійснити реальні зміни у забезпеченні сталого зростання при послідовному та комплексному розвитку громади, набуття статусу курорту, досягти добробуту та соціального захисту мешканців громади на умовах партнерства влади, громади, та бізнесу».*

Це гасло є комплексним завданням, що включає в себе не лише закріплення сформованого статусу громади, але й розширення можливостей його використання, створення комфортних умов для життя та відпочинку.

Основними елементами моніторингу будуть звіти про хід виконання Стратегії, які заслуговуватимуться щорічно на засіданні робочої групи. Річний звіт про виконання Стратегії заслуговуватиметься на сесії ради Усатівської ТГ.

РОЗДІЛ 6. СЦЕНАРІЇ ТА ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ

6.1. Можливі сценарії реалізації Стратегії

Досягнення поставлених цілей у вирішенні завдань пріоритетних напрямів розвитку Усатівської сільської ради можливе різними шляхами реалізації. Поєднання внутрішніх можливостей громади, зовнішніх викликів та часових чинників зумовлює багатовекторність та деревовидний характер стратегічного бачення досягнення цілей розвитку до 2032 року. У теорії стратегічного управління такий підхід прийнято називати сценарним.

В умовах сучасної економіки, яка постійно трансформується під впливом як загальноукраїнських, так і регіональних факторів, для Усатівської громади можливі різні сценарії соціально-економічного розвитку. Вихідною умовою для всіх варіантів залишається демографічний виклик: очікується щорічне зменшення чисельності населення працездатного віку внаслідок як природного скорочення, так і зовнішньої міграції. Це обмежуватиме людський потенціал громади та впливатиме на темпи її розвитку.

Разом з тим, незмінними залишатимуться традиційні для громади види економічної діяльності – сільське господарство, харчова переробка, торгівля, транспортна логістика, а також нові вектори зростання, зокрема розвиток приміської житлової забудови, послуг та підприємництва в сфері туризму й рекреації.

Ключовими факторами, що відрізняють сценарії розвитку громади, є інтенсивність залучення інвестицій, темпи модернізації інфраструктури, рівень міжмуніципального партнерства та ефективність використання наявного соціально-економічного потенціалу.

Відповідно до цього, для стратегічного періоду до 2032 року запропоновано три альтернативні сценарії розвитку Усатівської громади: консервативний, інноваційний та помірно-оптимістичний (рис. 6.1).

Консервативний

- Переважають зовнішні загрози (військова ситуація, макроекономічна нестабільність, обмежений доступ до фінансів) і зберігається багато внутрішніх проблем (інфраструктурна зношеність, старіння населення, низька інвестиційна активність). За такого сценарію розвиток гальмується, а ситуація в громаді або стагнє, або поступово погіршується.

Інноваційний

- Зовнішні виклики та можливості компенсуються активними структурними змінами в громаді: впроваджуються нові підходи до управління, залучаються грантові ресурси, стимулюється підприємництво, розвивається туристичний і житловий потенціал. Відкриваються нові шляхи економічного зростання на основі гнучкого поєднання інновацій та адаптованих традиційних практик.

Помірно оптимістичний

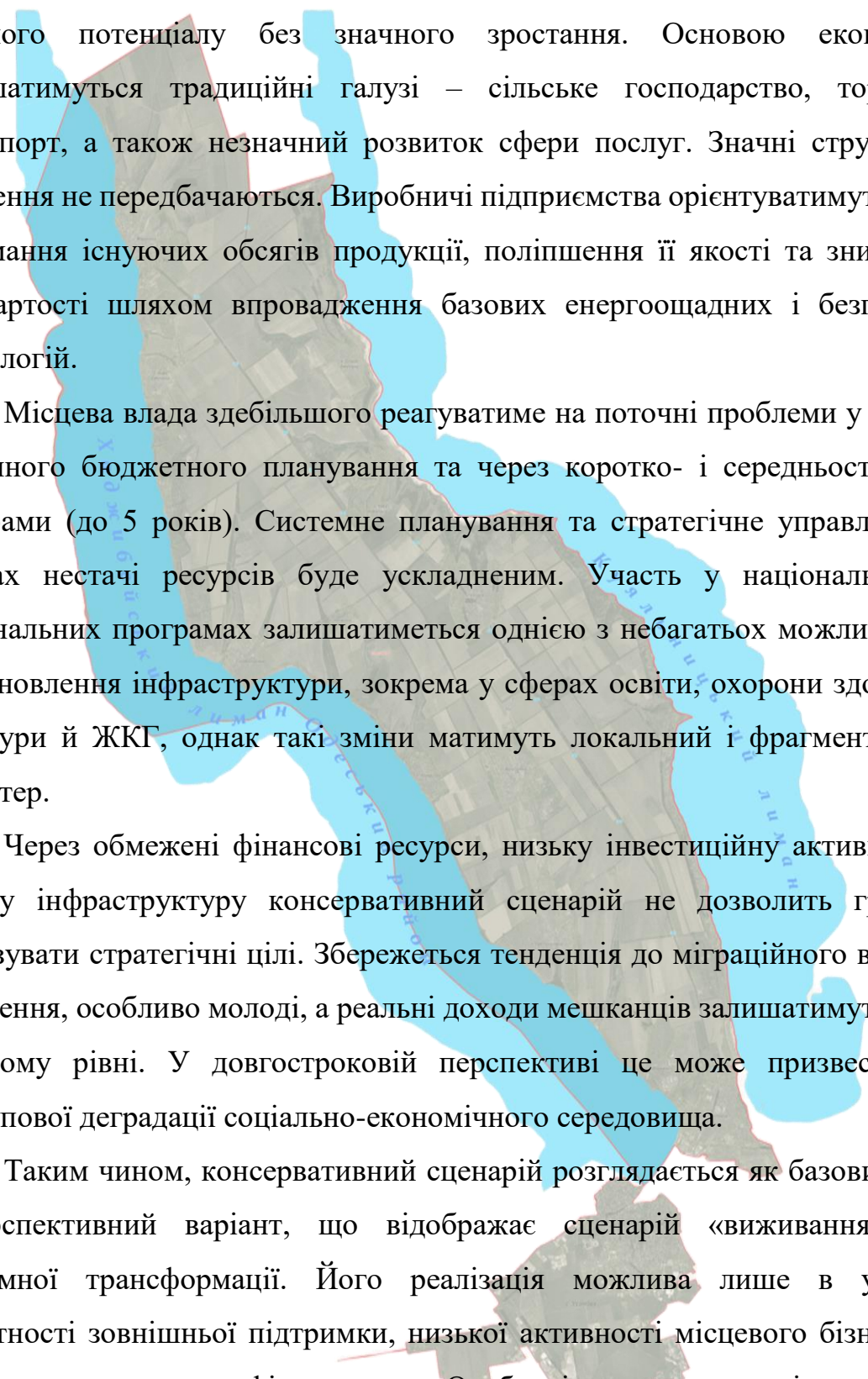
- Планомірний розвиток відбувається відповідно до затвердженої стратегії, із помірним залученням ресурсів, розширенням партнерств та використанням як традиційних, так і новітніх методів управління. Реалізуються ключові проекти у сфері освіти, охорони здоров'я, благоустрою, але без проривних змін.

Рис. 6.1. Сценарії розвитку Усатівської ТГ

У стратегії розвитку громади передбачено розгляд усіх трьох вищезазначених сценаріїв з певним акцентом на позитивні перспективи. Оптимістичні корективи закладено як у формулюваннях самих сценаріїв, так і в підходах до їх реалізації.

Консервативний сценарій ґрунтується на припущенні, що органи місцевого самоврядування не зможуть суттєво покращити інвестиційний клімат території, а залучення корпоративних інвестицій залишатиметься обмеженим. У такій ситуації місцевий бізнес буде зосереджений переважно на підтримці існуючих активів та поступовій модернізації основних фондів. Частина економічно слабких, нерентабельних підприємств буде закрыта, що призведе до зниження зайнятості, втрати надходжень до бюджету та зростання соціальної напруги.

У цьому сценарії основними джерелами фінансування залишатимуться трансфери з державного та обласного бюджетів, участь у цільових програмах, а власні доходи бюджету громади – недостатніми навіть для покриття поточних видатків. Громада буде змушена функціонувати у режимі жорсткої економії ресурсів.

Розвиток громади відбуватиметься переважно за рахунок використання наявного потенціалу без значного зростання. Основою економіки залишатимуться традиційні галузі – сільське господарство, торгівля, транспорт, а також незначний розвиток сфери послуг. Значні структурні зрушення не передбачаються. Виробничі підприємства орієнтуватимуться на утримання існуючих обсягів продукції, поліпшення її якості та зниження собівартості шляхом впровадження базових енергоощадних і безпечних технологій.

Місцева влада здебільшого реагуватиме на поточні проблеми у межах щорічного бюджетного планування та через коротко- і середньострокові програми (до 5 років). Системне планування та стратегічне управління в умовах нестачі ресурсів буде ускладненим. Участь у національних і регіональних програмах залишатиметься однією з небагатьох можливостей для оновлення інфраструктури, зокрема у сферах освіти, охорони здоров'я, культури й ЖКГ, однак такі зміни матимуть локальний і фрагментарний характер.

Через обмежені фінансові ресурси, низьку інвестиційну активність і слабку інфраструктуру консервативний сценарій не дозволить громаді реалізувати стратегічні цілі. Збережеться тенденція до міграційного відтоку населення, особливо молоді, а реальні доходи мешканців залишатимуться на низькому рівні. У довгостроковій перспективі це може призвести до поступової деградації соціально-економічного середовища.

Таким чином, консервативний сценарій розглядається як базовий, але неперспективний варіант, що відображає сценарій «виживання» без системної трансформації. Його реалізація можлива лише в умовах відсутності зовнішньої підтримки, низької активності місцевого бізнесу та обмеженого доступу до фінансування. Особливість цього сценарію полягає в тому, що навіть за наявності значної частки малого бізнесу його внесок у розвиток громади залишатиметься обмеженим і недостатнім для зрушень.

Базові припущення консервативного сценарію розвитку наведені в табл.6.1.

Таблиця 6.1

Базові припущення консервативного сценарію розвитку громади

Національний рівень	Місцевий рівень
<p>1. Триває повномасштабна війна Росії проти України, що зумовлює високий рівень невизначеності, пріоритетність оборонного бюджету та концентрацію державних ресурсів на потреби фронту та безпеки.</p> <p>2. Видатки державного бюджету на сектор оборони та безпеки залишаються рекордно високими, що обмежує фінансування розвитку регіонів та інфраструктури.</p> <p>3. Фінансова автономія органів місцевого самоврядування скорочується через централізацію ресурсів, часті зміни до законодавства, зокрема ЗУ «Про державний бюджет» та міжбюджетні трансферти.</p> <p>4. Реформування системи управління, антикорупційна політика та судова реформа мають уповільнений характер, що знижує довіру до інституцій як серед населення, так і серед міжнародних партнерів.</p> <p>5. ВВП України демонструє нестійке відновлення після обвального падіння у перші роки війни, однак зростання значною мірою залежить від воєнної ситуації та допомоги союзників.</p> <p>6. Інвестиційна привабливість України залишається низькою через високі ризики безпеки, політичну нестабільність та недосконалу судову систему.</p> <p>7. Податкове навантаження на бізнес зростає внаслідок фіскального тиску, водночас тінізація економіки, зокрема малого і середнього бізнесу, перевищує 40%, що ускладнює прогнозування надходжень і політику підтримки підприємництва.</p> <p>8. Державні капітальні інвестиції в інфраструктуру покривають не більше 10–15% фактичної потреби, інші джерела фінансування – переважно міжнародні гранти та кредити.</p> <p>9. Зовнішньоторговельне сальдо України залишається від’ємним, а макрофінансова</p>	<p>1. Попри географічну близькість до Одеси, громада досі не реалізувала свій туристичний та рекреаційний потенціал. Інфраструктура для розвитку внутрішнього туризму залишається недостатньо розвиненою, кількість туристів незначна, ініціативи зі створення зелених садиб та локальних маршрутів – фрагментарні.</p> <p>2. Демографічна ситуація продовжує погіршуватись: скорочення чисельності населення, особливо працездатного, через природний спад, міграцію до міст та виїзд за кордон.</p> <p>3. Ідентичність громади лише формується, регіональна впізнаваність обмежена. Відсутність чіткої комунікаційної стратегії й брендування гальмує розвиток іміджу громади.</p> <p>4. Структура економіки залишається аграрно-домінованою, інвестиційна привабливість низька. Істотних змін у підприємницькому середовищі не відбувається, а нові бізнеси виникають повільно.</p> <p>5. Ринок праці громади характеризується дисбалансом між наявними вакансіями та компетенціями мешканців. Нелегальна зайнятість поширена, значна частина молоді не повертається після здобуття освіти у місті.</p> <p>6. Рівень середньої зарплати підвищується, однак залишається нижчим за середньообласний. Це провокує подальший відтік працездатного населення, зниження купівельної спроможності та депресивні настрої серед молоді.</p> <p>7. Обсяги державної інфраструктурної субвенції скорочуються, а частина зобов’язань перекладається на місцевий бюджет, що обмежує інвестиції в оновлення об’єктів комунального та соціального призначення.</p>

<p>стабільність утримується за рахунок постійної підтримки з боку міжнародних донорів. Отримання траншів від МВФ та інших фінансових інституцій супроводжується складними переговорами та затримками.</p> <p>10. Допомога від Європейського Союзу, включно з програмами післявоєнного відновлення, часто надходить із затримками або в скорочених обсягах через бюрократичні труднощі, низьку ефективність реалізації проєктів та недотримання графіків імплементації Угоди про асоціацію.</p> <p>11. В умовах війни та післявоєнного відновлення держава зосереджується на критичній інфраструктурі, енергетичній безпеці та військовому виробництві, що обмежує підтримку громад у сфері розвитку підприємництва, освіти, культури та благоустрою.</p> <p>12. Міграційні втрати населення залишаються значними (та продовжуються), особливо серед молоді та працездатного населення, що суттєво впливає на місцеві ринки праці та соціальну структуру громад.</p> <p>13. Військова мобілізація впливає на ринок праці, особливо в сільських громадах: нестача кадрів, підвищене навантаження на місцеві бюджети через потребу в соціальній підтримці сімей військовослужбовців.</p> <p>14. Державна політика післявоєнного відновлення переважно зосереджена на прифронтових або деокупованих територіях, що може зменшити увагу до відносно безпечних регіонів, зокрема Одеської області.</p> <p>15. Зростає конкуренція між громадами за міжнародну допомогу, гранти, проєкти державного фінансування, що посилює потребу у стратегічному позиціонуванні і проєктному менеджменті на місцях.</p>	<p>8. Громада має низьку спроможність до залучення міжнародної технічної допомоги через брак досвіду, проєктного менеджменту та відсутність фахівців із підготовки грантових заявок.</p> <p>9. Мережа соціальних і гуманітарних установ (школи, лікарні, заклади культури) зберігається, однак функціонує з перевантаженням або застарілими підходами до управління.</p> <p>10. Рівень надання адміністративних послуг поступово покращується завдяки цифровізації та співпраці з ЦНАПами, проте мешканці громади й надалі вказують на затримки, нестачу персоналу або недостатню якість сервісу.</p> <p>11. Усатівська громада має зростаючий тиск через приміське положення: зростає попит на житлову забудову, але не встигає розвиватися інфраструктура (дороги, каналізація, громадський транспорт, школи).</p> <p>12. Низький рівень громадської активності населення обмежує ефективність реалізації стратегічних ініціатив – мешканці не залучаються до процесів планування та контролю за владою.</p> <p>13. Проблеми з екологічною ситуацією (зокрема, стихійні сміттєзвалища, якість водопостачання, стан зелених зон) залишаються невирішеними через нестачу коштів та слабкий контроль.</p> <p>14. Недостатній розвиток цифрових сервісів та електронного врядування, зокрема в сільських населених пунктах громади, обмежує доступ мешканців до якісних публічних послуг.</p>
--	---

Дані припущення дозволяють сформулювати результат розвитку Усатівської громади за консервативним сценарієм:

Посилення демографічної кризи. Населення громади продовжуватиме скорочуватися, зокрема через природне старіння та

зовнішню трудову міграцію. Зросте навантаження на працездатне населення та систему соціального захисту.

Зниження бізнес-активності. Без залучення інвестицій модернізація виробництва буде незначною. Більшість підприємств залишаться на застарілому технологічному рівні, що негативно вплине на продуктивність праці та рівень доходів мешканців.

Скорочення реального сектору економіки. Відбуватиметься відтік кваліфікованих кадрів за межі громади. Основним джерелом доходів населення стануть торгівля, послуги, соціальні виплати, а частка високопродуктивної праці зменшиться.

Збереження високого рівня тінізації економіки. Через несприятливий підприємницький клімат, адміністративні бар'єри та слабку інфраструктуру громада залишатиметься малопривабливою для інвесторів, а легальний бізнес розвиватиметься повільно.

Погіршення стану довкілля. Обмежені ресурси не дозволять проводити повноцінні природоохоронні заходи. Продовжиться зношення систем водопостачання, каналізації, зросте кількість стихійних сміттєзвалищ, погіршиться стан зелених зон.

Низький рівень інфраструктурного оновлення. Великих інфраструктурних проєктів не буде реалізовано. Усі зусилля будуть спрямовані на підтримання функціонування наявних об'єктів (доріг, шкіл, амбулаторій) без суттєвого їх покращення.

Зниження якості публічних послуг. Втрата довіри мешканців до місцевої влади, погіршення умов життя, зростання освітньої та медичної міграції.

Інституційна слабкість місцевого самоврядування. Нездатність ефективно реалізовувати програми, втрати можливостей для залучення фінансування, зниження рівня управлінської довіри.

Низький рівень громадської активності. Формалізм у плануванні, слабкий суспільний контроль, низька ефективність місцевих програм.

Недовикористання потенціалу приміської локації. Перенавантаження інфраструктури, конфлікти між забудовниками й мешканцями, втрата конкурентних переваг громади.

Ризик депресивного статусу громади у середньостроковій перспективі. Потрапляння до переліку «зон підтримки» без здатності до самостійного зростання, залежність від зовнішньої допомоги, загроза «відтоку» активного населення.

Інноваційний сценарій передбачає активну трансформацію Усатівської ТГ у сучасну, конкурентоспроможну громаду, що інтегрується у національні, міжрегіональні та міжнародні економічні процеси. Розвиток здійснюється відповідно до стратегічних пріоритетів громади із фокусом на цифрову трансформацію, сталу мобільність, інноваційне підприємництво та ефективне просторове планування.

Ключовим фактором такого сценарію стане реалізація інноваційних проєктів у сфері малого та середнього бізнесу, агропереробки, логістики, туризму, ЖКГ, цифрових сервісів і Smart-рішень. Структура економіки громади зазнає глибокої диверсифікації, орієнтуючись на розвиток суміжних галузей та високотехнологічних рішень (наприклад, «цифрові ферми», кластеризація агробізнесу, енергозберігаючі технології в будівництві).

Передбачається впровадження моделі SMART-управління громадою, заснованої на цифровізації муніципальних процесів, прозорому бюджетуванні, відкритих даних та активному залученні мешканців до прийняття рішень. Для бізнесу створюється «інкубаційне середовище» для розвитку у форматі «INDUSTRY 4.0» – з підтримкою стартапів, спрощеним адмініструванням і доступом до ресурсів.

Очікується суттєве зростання ключових соціально-економічних показників громади – темп зростання ВРП громади може сягнути 8-10% на рік у разі сприятливих умов в області та державі. Важливу роль відіграватиме

розвиток інфраструктури (транспортної, інженерної, цифрової) у поєднанні з комплексним використанням природно-ресурсного потенціалу.

Реалізація інфраструктурних проєктів (в т.ч. з використанням державно-приватного партнерства та міжнародної технічної допомоги) значно поліпшить інвестиційний клімат, сприятиме створенню нових підприємств, появи робочих місць і підвищенню якості життя.

У соціальній сфері інноваційний сценарій передбачає впровадження сучасних освітніх і медичних сервісів, розвиток «освіти протягом життя», створення умов для професійного зростання молоді, що дозволить сформувати сучасну локальну робочу силу. Паралельно з цим, покращення якості довкілля, благоустрою та житлової інфраструктури зробить територію більш привабливою для потенційних нових жителів, зокрема переселенців і міських мешканців, що шукають життя у передмісті.

Сутність інноваційного сценарію полягає у:

- спеціалізації громади на економіці знань, агропереробці, логістиці та туризмі;
- активному виході на внутрішні та європейські ринки;
- цифровій трансформації управління та послуг;
- комплексній модернізації інфраструктури;
- розвитку людського капіталу.

У випадку реалізації такого сценарію Усатівська громада стане активним регіональним гравцем, що задає тренди в модернізації периферійних приміських територій. Базові припущення інноваційного сценарію розвитку громади наведені в табл. 6.2.

Базові припущення інноваційного сценарію розвитку громади

Національний рівень	Місцевий рівень
<p>1. Україна демонструє стабільне виконання ключових зобов'язань перед міжнародними партнерами (зокрема ЄС, США, МВФ), що забезпечує зростання довіри та надходження фінансової допомоги, грантів і пільгових кредитів на цілі відновлення, реформ і інноваційного розвитку.</p> <p>2. Активна фаза бойових дій зберігається, але локалізована, що дозволяє поступово перерозподіляти ресурси на відновлення економіки, регіональний розвиток і підтримку громад.</p> <p>3. Видатки на сектор безпеки та оборони стабілізуються в межах 20–25% державного бюджету, водночас створюються нові можливості для інвестицій у мирні галузі (інфраструктура, екологія, цифровізація).</p> <p>4. Держава забезпечує адресну соціальну підтримку та компенсаторні механізми, що зменшують ризики зростання неплатежів населення за комунальні послуги та підтримують базову купівельну спроможність домогосподарств.</p> <p>5. Євроінтеграційні процеси активізуються завдяки виконанню «дорожньої карти» наближення до ЄС, що створює прозорі правила гри для бізнесу, покращує інвестиційний клімат і відкриває доступ до європейських програм розвитку.</p> <p>6. Повернення частини українських заробітчан, ветеранів та переселенців з-за кордону стає відчутним трендом, зокрема за рахунок запуску програм підтримки реінтеграції, мікропідприємництва та розвитку малого бізнесу.</p> <p>7. Освітня система адаптується до потреб економіки відновлення та цифрової трансформації. Зростає роль профтехосвіти, дуального навчання, освітніх хабів, що дозволяє готувати кадри відповідно до нових запитів місцевих ринків праці.</p> <p>9. Держава заохочує міжмуніципальне співробітництво, розвиток агломерацій та урбанізованих зон, що створює нові формати взаємодії приміських громад (як-от Усатівська) з великими містами.</p> <p>10. Фіскальна політика поступово змінюється на користь підтримки розвитку інноваційних та високотехнологічних секторів, через податкові пільги, венчурне фінансування, державні інструменти стимулювання МСП.</p>	<p>1. Усатівська громада демонструє високу інституційну спроможність: створено ефективну команду проектного менеджменту, яка активно працює над підготовкою, поданням і реалізацією грантових та інвестиційних проектів. Громада регулярно бере участь у державних і міжнародних конкурсах.</p> <p>2. Формується оновлена інвестиційна політика громади, яка включає підготовку та промоцію пакету інвестиційних пропозицій (у форматі презентацій, сайтів, інтерактивних мап тощо), орієнтованих як на вітчизняного, так і на іноземного інвестора.</p> <p>3. Громада створює інвестиційно привабливі умови у сфері агропереробки, логістики, зеленого туризму та високотехнологічного виробництва (зокрема у форматі «мікропарків», кластерів, кооперативів, крафтових виробництв тощо), використовуючи власні природно-географічні переваги та близькість до Одеси.</p> <p>4. Забезпечується формування локального кадрового резерву шляхом співпраці з профтехосвітою, закладами вищої освіти та через підтримку програм для молоді (стажування, бізнес-інкубатори, дуальна освіта), що дозволяє громаді залучити та утримати кваліфікованих спеціалістів.</p> <p>5. Розвивається екосистема підтримки малого та середнього бізнесу, включаючи локальні програми підтримки підприємництва, консалтингові послуги, пільги для стратегічних галузей.</p> <p>6. Громада активно впроваджує принципи «розумного управління» (SMART Community): цифровізація послуг, електронна демократія, прозоре управління бюджетом, відкриті дані.</p> <p>7. Підвищується якість міського планування та благоустрою, реалізуються проекти з розвитку транспортної доступності, екологічного озеленення, оновлення вуличної інфраструктури, що підвищує якість життя і привабливість громади.</p> <p>8. Мешканці громади активно залучаються до планування та оцінки місцевої політики, зростає рівень громадської участі, що посилює соціальний капітал і довіру до місцевої влади.</p>

Описані припущення дозволяють сформуванати результат розвитку Усатівської ТГ за інноваційним сценарієм:

Усатівська громада формує новий імідж як технологічно орієнтованої, екологічної та інвестиційно привабливої території. Завдяки чіткій комунікаційній політиці та узгодженим діям місцевої і обласної влади громада привертає увагу стратегічних інвесторів до пріоритетних напрямів розвитку – агропереробки, логістики, зеленого туризму, житлового будівництва.

Існуючі підприємства громади проходять модернізацію, впроваджують енергоефективні технології та розширюють виробництво. Вироблена продукція починає конкурувати на регіональному та національному ринку, а частина – експортується, зокрема у вигляді крафтових товарів і послуг.

На території громади з'являються зовнішні інвестори, які бачать потенціал в зручному логістичному розташуванні громади біля Одеси та активному ринку праці. Створюються нові робочі місця, зростає частка легального працевлаштування, знижується безробіття.

Громада щорічно залучає зовнішні ресурси для фінансування проєктів розвитку – як через державний бюджет України, так і завдяки міжнародній технічній допомозі. Розширюється участь у європейських програмах (наприклад, Interreg, LIFE, Horizon Europe), що дозволяє впроваджувати технологічні рішення у сфері управління, енергетики та соціальної сфери.

З'являються стратегічні інвестори у галузях з високою доданою вартістю, включаючи агротех, агрофуд, логістику, IT-послуги, освіту. Навколо них формуються малі та середні підприємства, що створюють «супровідні» сервіси – від обслуговування до навчання та постачання.

Громада реалізує чіткий план модернізації інженерної та соціальної інфраструктури: покращуються дороги, забезпечується якісне водопостачання, оновлюються школи, амбулаторії, культурні центри. Це

підвищує рівень комфорту для мешканців та привабливість громади для нових жителів і переселенців.

Усатове стає прикладом успішної приміської громади, що вдало поєднує сільський спосіб життя з сучасними стандартами сервісів, мобільності, житлового будівництва та працевлаштування. Позитивне міграційне сальдо забезпечується поверненням молоді, залученням нових мешканців з міста, внутрішньо переміщених осіб.

Розвивається громадянське суспільство, активізується участь населення у формуванні локальної політики. Підвищується рівень довіри до влади, прозорість управління, ефективність використання ресурсів.

З огляду на вищевикладене інноваційний сценарій розглядається як малоімовірний і не може бути прийнятий до реалізації в даний час.

Помірно оптимістичний сценарій передбачає планомірну реалізацію стратегічних цілей та програм, визначених у Стратегії розвитку Усатівської ТГ, в умовах політичної та економічної стабілізації в Україні, поступового покращення бізнес-середовища та ефективного управління з боку місцевої влади.

Цей сценарій передбачає послідовне нарощування економічного потенціалу громади за рахунок активного включення до регіональних і національних економічних процесів, розширення участі в товарних, логістичних, інформаційних і культурних обмінах. Враховуючи зручне географічне розташування, громада посилює свою функцію як транспортно-логістичний вузол та платформа для розвитку малого виробництва й підприємництва.

Запуск і підтримка програм розвитку МСП стимулює зміну балансу економіки громади на користь власного виробництва, переробки агропродукції, ремесел та послуг. Економічне зростання відбуватиметься в умовах помірного покращення інвестиційного клімату, в тому числі через оновлення регіональних проєктів, розвиток коопераційних моделей, державно-приватного партнерства.

Очікується, що існуючі виробництва модернізуються, з'являються нові підприємства, зокрема у галузях з використанням місцевих ресурсів — сільське господарство, харчова переробка, логістика, будівельні матеріали. Інвестори починають повертати інтерес до безпечних і передміських громад із розвинутою інфраструктурою.

Паралельно з економічним зростанням відбувається розвиток зеленого туризму, екотуризму, рекреаційних послуг – як результат наближеності до Одеси, природного середовища та зростання внутрішнього попиту на відпочинок у передмісті.

Розвивається малий бізнес, зокрема в торгівлі, побутових послугах, логістичному супроводі, що забезпечує гнучкі можливості працевлаштування для місцевих мешканців. Підприємці отримують підтримку у вигляді програм навчання, мікрокредитування, спрощених процедур реєстрації та оренди.

Поступово покращується доступ до фінансування для приватного сектору через здешевлення кредитів, доступ до державних і міжнародних фінансових інструментів. У результаті до 2032 року очікується:

- зростання кількості суб'єктів малого та середнього бізнесу на 5–7%;
- зростання обороту МСП у порівнянних цінах на 10–12%.

В соціальній сфері сценарій передбачає поступове поліпшення якості базових послуг (освіта, охорона здоров'я, культура, ЖКГ), зокрема через енергоефективну модернізацію об'єктів, розвиток цифрових сервісів, розширення послуг у ЦНАПах, підвищення компетентності персоналу.

◇ Основні результати реалізації сценарію до 2032 року:

Зростання кількості нових робочих місць, у тому числі в малому бізнесі, на локальних підприємствах і в логістичному секторі;

1. Збільшення середньої реальної заробітної плати та грошових доходів населення на 15–20%;

2. Створення локального ринку збуту для продукції місцевих виробників (сільськогосподарської, переробної, ремісничої);

3. Модернізація об'єктів соціальної інфраструктури;
4. Покращення якості житлово-комунальних послуг, розвитку системи благоустрою;
5. Поступове покращення демографічної ситуації — зниження відтоку молоді, часткове повернення переселенців, стабілізація чисельності населення;
6. Розширення міжмуніципального співробітництва, особливо з Одесою, а також громадами Біляївського району.

Зважаючи на реалістичність передумов і узгодженість із ресурсами громади, помірно оптимістичний сценарій обґрунтовано обрано як базовий у Стратегії соціально-економічного розвитку Усатівської громади.

Базові припущення щодо розгортання даного сценарію наведені в табл.6.3.

Таблиця 6.3
Базові припущення помірно-оптимістичного сценарію розвитку громади

Національний рівень	Місцевий рівень
<p>1. Українська держава поступово реалізує антикорупційні реформи, що дають відчутний результат: зниження рівня тінізації економіки, збільшення податкових надходжень, покращення довіри бізнесу та громадян до органів влади. У результаті зростають доходи як державного, так і місцевих бюджетів.</p> <p>2. Економіка країни демонструє помірне, але стійке зростання (3–4% на рік) завдяки післявоєнній відбудові, пожвавленню внутрішнього ринку та зростанню експорту. Інфляція поступово стабілізується і не перевищує 12–15% на рік.</p> <p>3. Фінансовий ринок стабілізується: курс гривні перебуває у прогнозованих межах, зростає обсяг вільних кредитних ресурсів. Банки активніше кредитують бізнес і населення, процентні ставки поступово знижуються, а кредитна доступність зростає, зокрема для МСП та муніципальних проєктів.</p>	<p>1. Усатівська громада поступово формує локальну ідентичність, яка ґрунтується на спільних інтересах мешканців, культурних особливостях та позиціонуванні як передміської, відкритої до розвитку території. Активна комунікація, місцеві ініціативи та участь у культурних і громадських заходах сприяють зростанню згуртованості населення.</p> <p>2. Поступове зростання реальних доходів та створення нових можливостей працевлаштування зменшує відтік робочої сили, особливо серед молоді. Частина трудових мігрантів повертається до громади у зв'язку з відкриттям нових малих і середніх бізнесів, доступом до землі, житла та якісних послуг.</p> <p>3. Місцевий бізнес адаптується до змін і стає активним учасником економічного розвитку. Відносини між підприємцями та місцевою владою покращуються, зростає довіра до муніципального управління, зменшується адміністративний тиск, створюються інструменти підтримки МСП.</p>

<p>4. Розподіл державних коштів на розвиток регіонів відбувається прозоро та ефективно. Функціонують такі механізми як Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР), субвенції на розвиток інфраструктури, грантові програми, у яких громади беруть участь на конкурсних умовах з дольовою участю.</p> <p>6. Ефект від децентралізації продовжує зростати: громади отримують більше повноважень та інструментів впливу на місцеву політику, розширюється база місцевого самоврядування, поживляється внутрішній ринок праці, а податки залишаються у громаді в більшій частці.</p> <p>7. На Сході України тривають бойові дії різної інтенсивності, однак лінія фронту залишається відносно стабільною. Це дозволяє уряду частково перенаправляти ресурси на внутрішній розвиток, відновлення інфраструктури у безпечніших регіонах та реалізацію соціально-економічних реформ. Повноцінна реінтеграція деокупованих територій наразі не на часі, а основні зусилля зосереджені на зміцненні тилкових громад і підготовці до майбутнього відновлення.</p> <p>8. Одеська область демонструє випереджальні темпи розвитку завдяки активному портовому, логістичному, аграрному та туристичному секторам. Це стимулює зовнішні інвестиції, державні пріоритетні проекти, а також зростання попиту на прилеглі території – зокрема, приміські громади.</p> <p>9. В області запроваджується механізм конкурсного розподілу коштів між громадами на проекти місцевого розвитку з обов'язковою дольовою участю громад. Це стимулює зростання проектної активності, міжмуніципального партнерства та прозорості.</p> <p>10. Держава посилює політику підтримки малого та середнього бізнесу, самозайнятості та зайнятості у громадах. Розширюється доступ до програм мікрофінансування, навчання та цифрової трансформації МСП.</p>	<p>4. Громада активно працює над збереженням та інтеграцією об'єктів історико-культурної спадщини у сучасний туристичний продукт. Розвиваються формати локального, зеленого та рекреаційного туризму, у партнерстві з Одещиною та суміжними громадами.</p> <p>5. Соціальна та гуманітарна інфраструктура громади модернізується відповідно до нових потреб. Частина установ освіти, охорони здоров'я та культури оптимізується або змінює функціональне призначення (наприклад, мультифункціональні простори, освітньо-культурні хаби, пункти цифрових послуг).</p> <p>6. Довіра стає основою місцевого ділового клімату, що сприяє розширенню підприємницької активності. У громаді зростає кількість партнерств, кооперацій, міжсекторальної взаємодії між владою, бізнесом і громадськістю.</p> <p>7. Громада бере активну участь у реалізації регіональної стратегії розвитку, подає проекти на Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР), обласні конкурси та інші інструменти підтримки, стаючи регулярним реципієнтом коштів на розвиток інфраструктури, соціальних послуг, енергоефективності.</p> <p>8. Формується культура сталого розвитку, в основі якої – ощадне використання ресурсів, впровадження «зелених» рішень, сортування відходів, громадський транспорт і розвиток пішохідної та велоінфраструктури.</p>
---	--

11. Публічні цифрові сервіси державного рівня інтегруються з платформами громад. Це забезпечує ефективний документообіг, доступ до реєстрів, автоматизацію надання послуг, що підвищує прозорість та зручність взаємодії громади з державою.	
--	--

Описані припущення дозволяють сформувати результат розвитку Усатівської сільської ради за помірною-оптимістичним сценарієм:

✓ Зростає громадянська активність мешканців громади, які дедалі активніше беруть участь у локальних ініціативах, громадських слуханнях, проектуванні розвитку. Це формує культуру відповідальності, співучасті та довіри до місцевої влади.

✓ Рівень тінізації економіки поступово зменшується. Зростає частка офіційно зареєстрованих підприємців, малих виробництв та сервісних бізнесів, що позитивно впливає на надходження до місцевого бюджету й підвищує соціальну захищеність працівників.

✓ Туризм, рекреація та зелені зони перетворюються на помітну складову економіки громади. Завдяки кластерному підходу та співпраці з сусідніми громадами (особливо приміськими до Одеси) формується регіональний туристичний простір із синергією у сфері послуг, гастрономії, дозвілля.

✓ Місцевим товаровиробникам вдається зміцнити свої позиції на продуктовому ринку. Підтримка локальних ініціатив, кооперативів та сімейного бізнесу сприяє зайнятості, збільшенню доходів і самозайнятості населення.

✓ Збільшується рівень доходів населення, зростає купівельна спроможність. Завдяки стабільному працевлаштуванню, розвитку МСП та зменшенню міграційного відтоку, громада утримує кваліфіковану робочу силу, зокрема молодь та фахівців із досвідом.

✓ Покращується стан інфраструктури – особливо дорожньої, соціальної та інженерної. Залучення коштів із обласного бюджету, ДФРР і

міжнародних програм дозволяє реалізовувати важливі інфраструктурні проекти, зокрема реконструкцію доріг, водопостачання, шкіл, амбулаторій.

✓ Зберігається задовільний екологічний баланс. Своєчасне вивезення відходів, розвиток сортування, озеленення територій та енергоощадні рішення у сфері ЖКГ підтримують екологічну стабільність, що важливо для туризму та якості життя.

✓ Підвищується ефективність витрат на соціальну сферу. Оптимізація закладів, їх цифровізація та переорієнтація на реальні потреби населення дає змогу зменшити частку витрат на утримання та спрямувати більше коштів на проекти з соціальним і економічним ефектом.

✓ Усатівська громада закріплює статус «активної передміської території» з високою якістю життя, розвиненою інфраструктурою та збалансованою економікою. Зростає її привабливість як для мешканців, так і для інвесторів, туристів та нових партнерів.

✓ До 2032 року громада демонструє стійке покращення ключових індикаторів:

✓ Збільшення кількості робочих місць (на 7–10%);

✓ Зростання середньої зарплати на 15–20% у рік;

✓ Зростання надходжень до місцевого бюджету;

✓ Позитивна демографічна динаміка (стабілізація населення, часткове зростання за рахунок новоприбулих);

✓ Покращення позицій у рейтингах громад регіону.

Вказаний сценарій є базовим для реалізації цієї Стратегії. Помірно-оптимістичний сценарій розвитку базується на припущеннях, формування дуже сприятливих зовнішніх (міжнародних, національних) та внутрішніх (в громаді) факторів впливу. Тобто громада максимально скористається можливостями розвитку країни.

6.2. Етапи реалізації Стратегії

Масштабність і складність цілей і завдань, які необхідно вирішити в процесі реалізації Стратегічних пріоритетів економічного та соціального розвитку Усатівської сільської ради до 2032 р. обумовлюють поетапне їх вирішення. Певні часові рамки на реалізацію стратегії розвитку формують і можливі сценарії майбутнього розвитку громади. Виходячи з цих основоположних умов для досягнення планованих завдань необхідно пройти такі етапи (рис. 6.2):

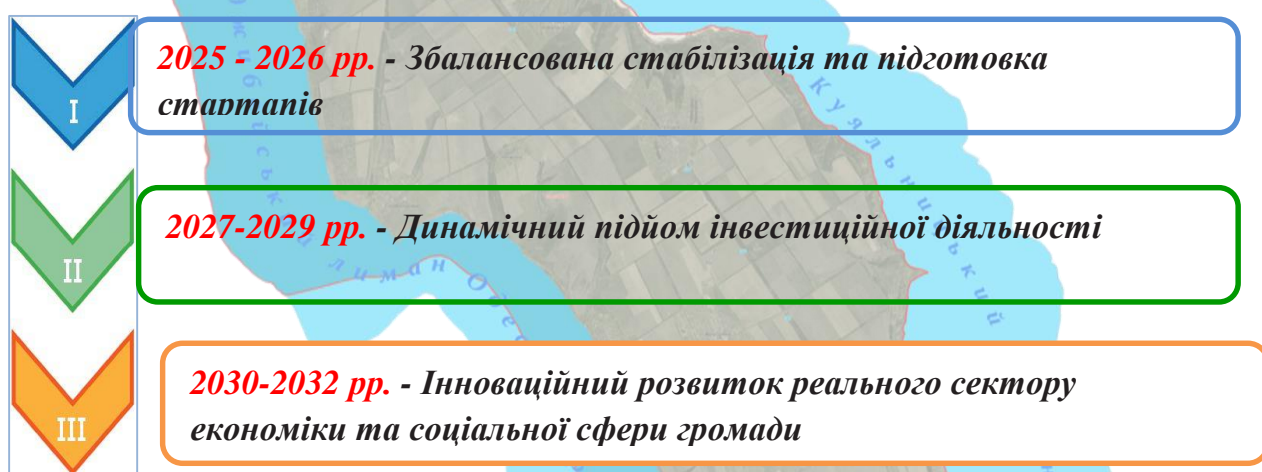

Рис. 6.2. Етапи реалізації Стратегії розвитку Усатівської громади

1 ЕТАП

Збалансована стабілізація та підготовка стартапів (етап накопичення ресурсів для майбутнього розвитку громади)

На першому етапі реалізації Стратегії розвитку Усатівської громади основна увага зосереджується на стабілізації внутрішньої ситуації, мобілізації локальних ресурсів, формуванні умов для майбутнього зростання та створенні механізмів, які забезпечать якісне впровадження стратегії у наступні роки. Цей етап є фундаментальним – саме тут закладаються інституційні, управлінські, інформаційні та фінансові основи для подальшого розвитку.

Ключовим завданням етапу є трансформація громади з умовно-пасивної територіальної одиниці в активного суб'єкта стратегічного розвитку, який здатен самостійно формувати свої пріоритети, залучати зовнішні ресурси, працювати з бізнесом і громадою на засадах партнерства. Цей процес неможливий без послідовної політичної волі, соціальної згуртованості та відносної економічної стабільності в регіоні.

Першочергово громада має усвідомити свої ключові активи та виклики. Завдяки своєму приміському положенню, транспортній доступності до Одеси, наявності людського ресурсу, елементів агропромислового і туристичного потенціалу Усатівська громада здатна вже на першому етапі сформувати чітке уявлення про свої точки росту. Цьому передуватиме аналітична робота з виявлення та опису конкурентних переваг, у тому числі через проведення SWOT-аналізу, експертного обговорення та консультацій з громадськістю.

Паралельно громада переходить до інституційної мобілізації: формуються або посилюються структурні одиниці, відповідальні за стратегічне управління, інвестиції, міжнародну співпрацю, роботу з бізнесом. Налагоджується внутрішній горизонтальний та вертикальний управлінський процес — від рівня старостату до апарату виконкому. З цією метою на етапі 2025 року здійснюється удосконалення системи управління стратегією, уточнення завдань, механізмів координації та відповідальності. Важливо також забезпечити регулярний моніторинг соціально-економічних показників та створити дієвий механізм зворотного зв'язку з мешканцями.

Особлива увага приділяється підготовці умов для залучення інвестицій. Створюється інвестиційний паспорт громади, формуються публічні пропозиції для зовнішніх партнерів, інвентаризуються вільні земельні ділянки та об'єкти, проводиться їх правова та інженерна підготовка до потенційного використання. Водночас розробляються першочергові проєктні ідеї, з якими громада вийде на конкурси ДФРР, обласні програми чи міжнародні фонди.

Паралельно з інституційними і технічними процесами відбувається **стимулювання місцевої підприємницької активності**. Це охоплює як підтримку вже наявного малого бізнесу, так і запуск стартапів, передусім у сферах торгівлі, агропереробки, логістичного супроводу, сфери послуг. Проводяться навчання для підприємців, започатковуються інкубаційні ініціативи, формується партнерська мережа між владою, бізнесом і громадськістю.

Не менш важливою складовою є **розгортання публічної комунікації та формування локальної ідентичності**. На цьому етапі громада заявляє про себе як про окремий організм зі своїм баченням майбутнього: формується брендинг, візуальна айдентика, інформаційний ресурс (вебсайт, публічні сторінки, офлайн-матеріали), проводяться відкриті події, обговорення, анонсуються перші проєкти. Це сприяє зростанню довіри мешканців до стратегічних процесів, формуванню відчуття спільної відповідальності за розвиток.

І, нарешті, протягом усього року реалізації першого етапу важливим завданням залишається **підготовка до другого етапу**. Поступове формування пакета проєктів, підготовка ПСД, запуск переговорів із потенційними партнерами створює «резерв» для наступного активного інвестиційного циклу. Таким чином, етап стабілізації та підготовки стає базою для динамічного зростання в наступні роки реалізації Стратегії.

Тривалість етапу – 2025-2026 рр.

2 ЕТАП

Динамічний підйом інвестиційної діяльності

(етап активного впровадження та реалізації проєктів розвитку громади)

Після завершення фази стабілізації громада переходить у якісно нову фазу активного впровадження проєктів розвитку. Накопичені організаційні, управлінські, інституційні та фінансові ресурси стають основою для реалізації конкретних ініціатив, здатних трансформувати економічне, інфраструктурне та соціальне середовище Усатівської громади.

Цей етап передбачає перехід від підготовки до дій – до активної реалізації інвестиційної політики, оновлення простору та створення нових економічних точок зростання. Особливу увагу приділено залученню капіталу, підвищенню ролі підприємництва, оновленню інфраструктури та втіленню сучасних управлінських рішень.

Першочерговим напрямом стане масштабне впровадження інвестиційних проєктів у різні сфери економіки громади. Важливо, що ці проєкти виходять за межі суто інфраструктурних і стосуються розвитку переробки, логістики, комерційного житла, IT-сфери, агротуризму. Це дає змогу забезпечити диверсифікацію економіки та створити нові джерела надходжень до місцевого бюджету.

Паралельно з цим Усатівська ТГ активно інтегрується в обласні та державні програми розвитку, подаючи проєкти на фінансування з ДФРР, державних субвенцій, міжмуніципальних угод. Участь у таких програмах дозволяє залучити додаткові кошти на ремонт доріг, розвиток шкільної та медичної інфраструктури, облаштування громадських просторів.

Значну частину зусиль громада зосереджує на розбудові соціально-економічної інфраструктури, яка включає модернізацію навчальних закладів, ЦНАПу, амбулаторій, дитячих садків та об'єктів ЖКГ. У пріоритеті – енергоефективність, доступність, цифровізація, екологічна безпека.

Окрему увагу буде приділено створенню нових фінансово-економічних основ для розвитку туристичної, рекреаційної та культурної інфраструктури громади. Поступове формування туристичних кластерів, розвиток зелених садиб, облаштування маршрутів та просторів для відпочинку – все це не лише активізує підприємництво, а й зміцнить імідж громади як відкритої, привабливої для нових жителів та туристів.

Інвестиційні ресурси концентруються у напрямі розвитку транспортної інфраструктури та логістичних рішень. Реконструкція доріг, облаштування зупинок, оновлення зв'язку між населеними пунктами

громади і з Одесою має ключове значення для зручності життя, бізнесу та мобільності населення.

Наступним вектором є **впровадження сучасних технологій управління**, зокрема: автоматизація адміністративних процесів, розвиток цифрових сервісів, електронне урядування, застосування відкритих даних для ухвалення рішень. Це не лише підвищить ефективність діяльності органів місцевого самоврядування, а й зміцнить довіру до них з боку громадян.

Завершальним і водночас наскрізним завданням етапу стане **масштабне залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій**, з концентрацією на ключових напрямках: агропереробка, логістика, IT-послуги, житлова забудова, туризм. Це передбачає роботу з банками, міжнародними фондами, приватними інвесторами, діаспорою, а також створення інвестиційних майданчиків — земельних, технопаркових, бізнес-кластерів.

Ефект другого етапу полягатиме у поступовій, але відчутній **трансформації громади – від простору виживання до середовища сталого зростання і підвищення якості життя**. На кінець етапу очікується зростання кількості підприємств, збільшення надходжень до бюджету, оновлення ключових об'єктів інфраструктури, розширення туристичних потоків та формування позитивного іміджу Усатівської громади як активної, відкритої, динамічної території.

Тривалість етапу - 2027-2029 рр.

3 ЕТАП

Інноваційний розвиток реального сектору економіки та соціальної сфери громади

Цей етап передбачає системний перехід громади до **інноваційної моделі розвитку**, де ключову роль відіграватимуть технології, інтелектуальний капітал, гнучке управління та стійкі екосистеми. Завдяки попереднім етапам громада вже сформувала функціональну інфраструктуру, мобілізувала ресурсну базу, запустила перші проекти. Тепер Усатівська ТГ стає здатною не лише відтворювати поточні процеси, а й **генерувати нові**

моделі зростання, базовані на знаннях, цифрових рішеннях, партнерствах та соціальній інклюзії.

Центральним змістом третього етапу є перехід від мобілізаційної логіки до інноваційної динаміки розвитку. Це означає, що розвиток громади більше не залежить лише від зовнішніх дотацій чи окремих грантів — він ґрунтується на внутрішній спроможності інституцій, бізнесу, освіти, науки та суспільства творити нові ідеї, перетворювати їх у продукти та виводити на ринок.

Першочерговим завданням стане **інтенсивний розвиток інноваційних форм господарювання**, особливо у сферах агропереробки, логістичних сервісів, енергоефективного будівництва, цифрових платформ для управління територією. Підприємства громади переходять на **новий технологічний рівень**, модернізують виробництво, застосовують автоматизацію, штучний інтелект, агротехніку нового покоління, а також інтегруються у внутрішні та міжнародні ланцюги постачання.

Не менш важливим напрямом є **впровадження енергоощадних і «зелених» технологій** у комунальній сфері, сільському господарстві, освітній та медичній інфраструктурі. Громада стає прикладом раціонального використання ресурсів, забезпечення екологічної рівноваги та кліматичної адаптації.

На цьому етапі **значно активізується створення нових робочих місць**, особливо у високотехнологічних секторах, що дозволяє утримувати молодь і залучати спеціалістів з інших громад. Завдяки підтримці інноваційної молоді, розвитку освітньо-наукової співпраці та залученню інтелектуального капіталу нейтралізуються чинники трудової міграції.

Підвищується рівень оплати праці, зростає якість життя мешканців. Це відбувається завдяки модернізації систем освіти, охорони здоров'я, культури, цифрового управління та посиленню соціальної інфраструктури. Громада поступово забезпечує мешканцям комфортне, безпечне і сучасне середовище для життя та самореалізації.

Усатівська ТГ **формує нову туристичну ідентичність**, позиціонує себе як простір сталого сільського, екологічного, гастрономічного та культурного туризму. Туристичні маршрути, крафтове виробництво, подієвий туризм, розвиток зелених садиб стають джерелом не лише надходжень, а й іміджу та соціального капіталу.

Загалом цей етап означає, що **громада виходить на якісно новий рівень соціально-економічного розвитку**. Вона є не лише реципієнтом, а й генератором інновацій, партнером для міжнародних програм, платформою для експериментів та прикладом сталого розвитку у регіоні.

Тривалість етапу - 2030-2032 рр. і надалі.

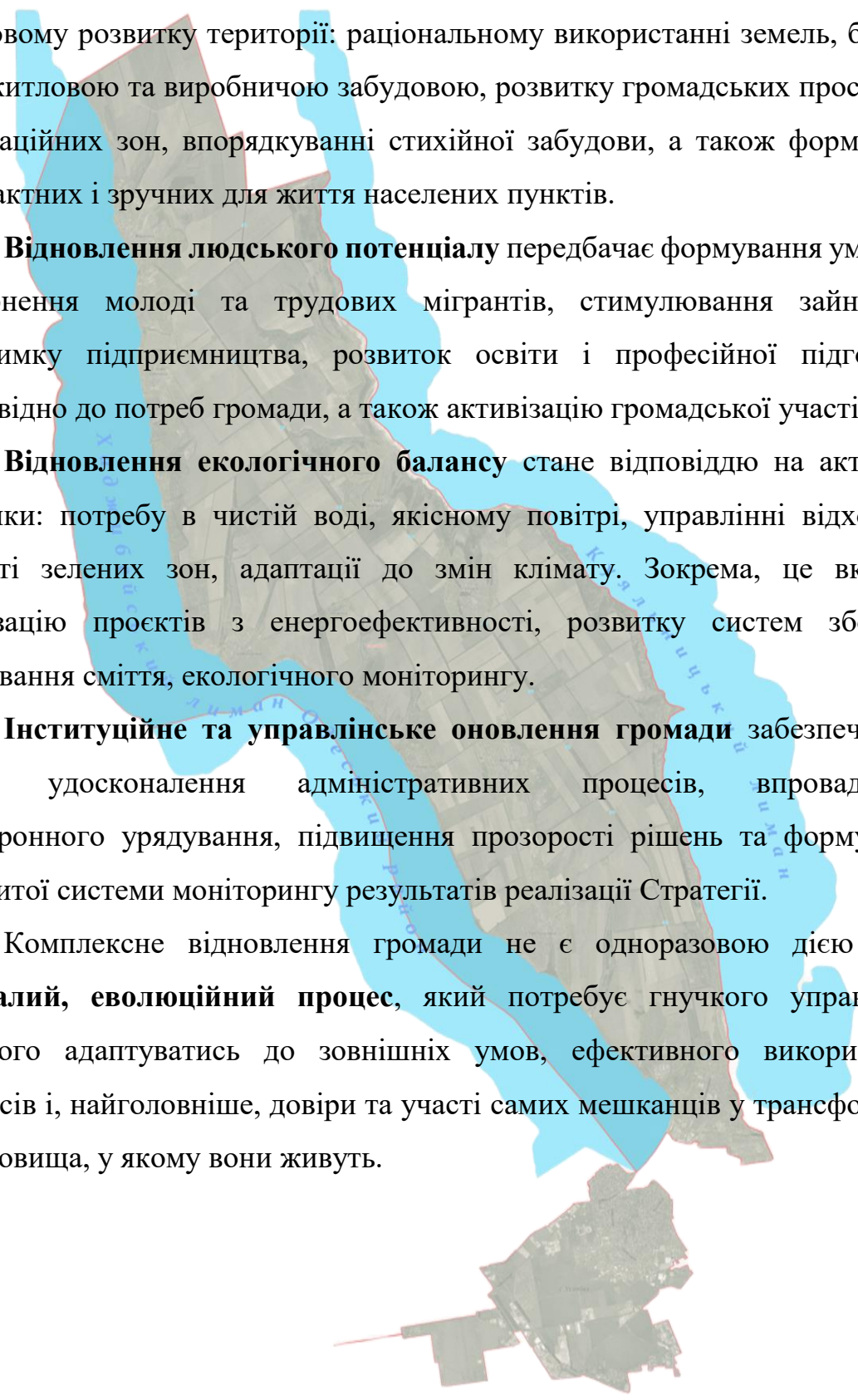
У відповідності з цими етапами реалізується послідовне досягнення поставлених цілей пріоритетних напрямків і запланованих рівнів індикативних показників.

6.3. Напрямки комплексного відновлення громади

Комплексне відновлення Усатівської громади розглядається не лише як фізична модернізація інфраструктури після кризових чи стагнаційних періодів, а як глибокий, багатоаспектний процес системного оновлення всіх сфер життєдіяльності громади – економіки, соціальної сфери, просторової організації, людського капіталу, управління та екології.

Економічне відновлення громади передбачає створення умов для перезапуску та диверсифікації місцевої економіки: підтримку малого і середнього бізнесу, розвиток агропереробних і логістичних підприємств, стимулювання інвестицій у виробничу та сервісну інфраструктуру, зокрема через державні та міжнародні програми.

Соціальне відновлення охоплює модернізацію та функціональну адаптацію об'єктів освіти, охорони здоров'я, культури та спорту відповідно до демографічної динаміки, сучасних потреб і викликів. Особливу увагу приділено доступності послуг, інклюзивності, цифровізації сфери соціальних послуг.

Просторове оновлення громади полягає у переосмисленні та плановому розвитку території: раціональному використанні земель, балансі між житловою та виробничою забудовою, розвитку громадських просторів і рекреаційних зон, впорядкуванні стихійної забудови, а також формуванні компактних і зручних для життя населених пунктів.

Відновлення людського потенціалу передбачає формування умов для повернення молоді та трудових мігрантів, стимулювання зайнятості, підтримку підприємництва, розвиток освіти і професійної підготовки відповідно до потреб громади, а також активізацію громадської участі.

Відновлення екологічного балансу стане відповіддю на актуальні виклики: потребу в чистій воді, якісному повітрі, управлінні відходами, захисті зелених зон, адаптації до змін клімату. Зокрема, це включає реалізацію проєктів з енергоефективності, розвитку систем збору й сортування сміття, екологічного моніторингу.

Інституційне та управлінське оновлення громади забезпечується через удосконалення адміністративних процесів, впровадження електронного урядування, підвищення прозорості рішень та формування відкритої системи моніторингу результатів реалізації Стратегії.

Комплексне відновлення громади не є одноразовою дією – це **тривалий, еволюційний процес**, який потребує гнучкого управління, здатного адаптуватись до зовнішніх умов, ефективного використання ресурсів і, найголовніше, довіри та участі самих мешканців у трансформації середовища, у якому вони живуть.

РОЗДІЛ 7. ІНДИКАТОРИ ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

У відповідності з етапами та сценаріями реалізації стратегії розвитку Усатівської громади виконується послідовне досягнення поставлених цілей пріоритетних напрямків і запланованих рівнів індикативних показників. Комплексний аналіз динаміці індикаторів економічного та соціального розвитку дозволяє зробити об'єктивні висновки щодо стану виконання стратегії розвитку. Для ефективного управління важливо регулярно оновлювати ці дані та інтегрувати їх у процес стратегічного планування громади.

Початкові значення кожного індикатора наведені станом на 2024 рік. Індикатори систематизовані відповідно до пріоритетних напрямків розвитку громади. Більшість показників розраховані за методиками, затвердженими державними статистичними органами, а частина індикаторів сформована з урахуванням рекомендацій експертів цільових робочих груп.

Цільовими індикаторами Стратегії економічного та соціального розвитку Усатівської ТГ визначені певні показники, що характеризують стан ключових сфер життєдіяльності громади відповідно до пріоритетів її розвитку (табл. 7.1).

Таблиця 7.1

Цільові індикатори Стратегії економічного та соціального розвитку Усатівської ТГ

Показник	Одиниця виміру	Значення показника у 2024 році	Середньо річний темп приросту (%)	Прогнозне значення показника у 2032 році
1	2	3	4	5
Економічне зростання добробуту громади				
Загальна чисельність населення	осіб	17 278	1	18660
Затверджений бюджет	тис.грн.	261999,437	3	324879

продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5
Приріст загальних обсягів інвестицій	%	-	5-7	100
Усунення збитків від ведення воєнних дій для житлових споруд та нежитлових споруд комунальної власності	%	-	-	100
Створення індустріального парку «ОДЕСА НОВА ПАРК»	-	проект	-	реалізація
Реалізація проекту Меблевої фабрики на території громади.	-	проект	-	реалізація
Розвиток транспортно-логістичної інфраструктури				
Кількість торгово-складських та логістичних комплексів	кільк.		3	
Загальна протяжність вулиць і доріг по території населеного пункту з твердим покриттям	км	163,73	3	205
Створення виробничого центру ТОВ «Галеєрвіскомфорт»	-	проект	-	реалізація
Рекреація та туризм				
Реалізація проекту рекреаційної зони у с. Протопопівки	-	проект	-	реалізація
Формування портфелю проектів рекреаційного та туристичного характеру	кільк.	2	10	4
Підвищення якості життя населення				
Питома вага коштів місцевого бюджету, спрямована на підвищення якості життя населення	%	12,5	15	15
Кількість дитячих ігрових майданчиків	од.	31	5-7	40
Кількість спортивних споруд,	од.	4		

1	2	3	4	5
Завантаженість шкільних навчальних закладі	дітей на 100 місць	99	0,14	100
Завантаженість дошкільних навчальних закладі	дітей на 100 місць	67	2-3	80
Видатки на культуру	тис. грн.	21704,4	3	26262,32
Видатки на охорону здоров'я	тис. грн.	9653,0	3	11680,13
Видатки на спорт	тис. грн.	8115,0	3	9819,15
Покращення санітарно-екологічного стану та благоустрою території				
Зношеність дорожнього покриття	%	60	7-8	30
Витрати бюджету на розвиток та збереження зелених насаджень	тис. грн.		3	
Витрати бюджету на придбання та встановлення нових об'єктів та елементів благоустрою, ремонт та утримання об'єктів та елементів благоустрою	тис. грн.		3	
Витрати бюджету на ремонт вуличного освітлення	тис. грн.	750	3	907,5

Поступові порогові значення індикаторів на 2032 рік були встановлені на основі аналізу динаміки відповідних показників спеціалістами.

Список літератури

1. Офіційний сайт Усатівської сільської територіальної громади. URL: <https://usativska-rada.gov.ua/> (дата звернення 1.03.2025)
2. Усатівська сільська громада. *Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D1%81%D0%B0%D1%82%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D1%81%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D0%B0 (дата звернення 1.03.2025)
3. *Про добровільне об'єднання територіальних громад*. Закон України № 157-VIII від 5 лютого 2015 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення 28.11.2024)
4. *Про затвердження перспективного плану формування територій громад Одеської області*. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 року № 623-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/623-2020-%D1%80#Text> (дата звернення 28.11.2024).
5. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст. 144 (редакція від 08.10.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 28.11.2024).
6. Паспорт Усатівської селищної територіальної громади. URL: <https://usativska-rada.gov.ua/pasport-sela-usatove-usativska-silska-rada/https://usativska-rada.gov.ua/pasport-sela-usatove-usativska-silska-rada/> (дата звернення 28.11.2024).
7. *Про засади державної регіональної політики*. Закон України № 4059-IX від 19.11.2024 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#n3> (дата звернення: 10.03.2025).
8. *Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України*. Закон України № 3687-IX від

08.05.2024) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> (дата звернення: 10.03.2025).

9. *Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.* Закон України № 5323 від 01 квітня 2021р., у редакції 2023р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#n3> (дата звернення: 10.03.2025).

10. *Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України.* Закон України № 4114-IX від 04.12.2024 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text> (дата звернення: 10.03.2025).

11. *Про місцеве самоврядування в Україні.* Закон України № 280/97-ВР від 21 травня 1997р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

12. *Про засади державної регіональної політики.* Закон України № 156-VIII від 05 лютого 2015р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення: 10.03.2025).

13. *Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України.* Закон України № 1602-III від 23 березня 2000р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text> (дата звернення: 10.03.2025).

14. *Про стимулювання розвитку регіонів.* Закон України № 2850-IV від 08 вересня 2005р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text> (дата звернення: 10.03.2025).

15. *Про добровільне об'єднання територіальних громад.* Закон України № 157-VIII від 05 лютого 2015р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення: 30.03.2025).

16. *Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року.* Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 30.03.2025).

17. *Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів.* Постанова Кабінету Міністрів України № 932 від 11 листопада 2015р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 1.04.2025).

18. *Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки.* Постанова Кабінету Міністрів України № 695 від 05 серпня 2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 1.04.2025).

19. *Про затвердження Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них.* Постанова Кабінету Міністрів України № 1159 від 14 жовтня 2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1159-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 1.04.2025).

20. *Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів.* Постанова Кабінету Міністрів України № 816 від 04 серпня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/816-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 1.04.2025).

21. *Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад.* Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 №265. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0265914-22#Text> (дата звернення: 1.04.2025).

22. Про затвердження Стратегії розвитку Одеської області на період 2021-2027 років. Рішення Одеської обласної ради №1228-VII від 03 березня 2020р. URL: <https://oblrada.od.gov.ua/odeska-oblast/strategichni-ta-programni-dokumenty-oblasti/pro-zatverdzhennya-strategiyi-rozvytku-odeskoyi-oblasti-na-period-2021-2027-rokiv/> (дата звернення: 1.04.2025).

23. Краєзнавці Одещини. URL: <https://kraeved.od.ua/history/ilyinka1.php> (дата звернення: 1.04.2025).

24. Адміністративно-територіальний устрій Одеської області. Сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: <https://drive.google.com/file/d/1vxmKCr7fXStC-afp0aUUXHI0NONPMBew/view>. (дата звернення: 4.04.2025).

25. Список територіальних громад Одеської області. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4_%D0%9E%D0%B4%D0%B5%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97_%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%96. (дата звернення: 4.04.2025).

26. «Про перейменування села Латівка Одеського району Одеської області». Постанова Верховної Ради України від 29.06.2023 № 3210-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3210-IX#Text> (дата звернення: 4.04.2025).

27. «Про утворення та ліквідацію районів». Постанова Верховної Ради України від 17 липня 2020 року № 807-IX (Із змінами, внесеними згідно із Законом № 3334-IX від 23.08.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text> (дата звернення: 4.04.2025).

28. Кількість наявного та постійного населення по кожному сільському населеному пункту. Банк даних Державної служби статистики України. Архів оригіналу за 31 липня 2014. URL: https://web.archive.org/web/20140731182036/http://database.ukrcensus.gov.ua/Mult/Database/Census/databasetree_uk.asp (дата звернення: 4.04.2025).

29. «Про перейменування окремих населених пунктів та районів». Постанова Верховної Ради України від 19 травня 2016 року № 1377-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1377-19#Text> (дата звернення: 4.04.2025).

30. Державний архів Одеської області. URL: <https://archive.od.gov.ua/main/vystavky-on-lajn/istoriya-ta-standovlennya-odeshhyny/> (дата звернення: 4.04.2025).

31. Перелік міст та сіл до перейменування. Український інститут національної пам'яті. URL: <https://web.archive.org/web/20151117040626/http://www.memory.gov.ua/page/perelik-mist-ta-sil-do-pereimenuvannya> (дата звернення: 4.04.2025).

32. YouControl – сервіс перевірки контрагентів. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/04377888/ (дата звернення: 4.04.2025).

